

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Vratislav Koníř

Vývoj rozkazního řízení

Diplomová práce

Olomouc 2011

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma “Vývoj rozkazního řízení” vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

.....

Vratislav Koníř

Já, níže podepsaný Vratislav Koníř, autor diplomové práce na téma: Vývoj rozkazního řízení, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm.e) zákona č. 121/2000 Sb. správci

Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích v informačních systémech Univerzity Palackého, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého, kterou je Informační centrum Univerzity Palackého.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

.....

datum

.....

podpis

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval své vedoucí diplomové práce Mgr. Ingrid Kovářové Kochové, soudkyni OS v Olomouci, za cenné připomínky a rady, které mi pomohly při zpracování dané tematiky a advokátce Mgr. Petře Ondrouškové za nabytí praktických zkušeností v předmětné problematice při výkonu advokátní praxe.

Obsah

Úvod.....	7
1. Pojem rozkazního řízení a zařazení do civilního procesu	10
2. Vývoj rozkazního řízení.....	12
2.1 Zákon č. 67/1873 ř. z., o řízení upomínacím.....	12
2.2 Zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (Civilní soudní řád)	14
2.3 právní úprava v letech 1918-1949	19
2.4. zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních	20
2.5 zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád	22
3. Rozkazní řízení a jeho realizace v českém právu.....	30
3.1 Podmínky pro realizaci rozkazního řízení v civilním procesu	30
3.1.1. Věcné procesní podmínky	31
3.1.2. Procesní podmínky na straně soudu	39
3.1.3. Procesní podmínky na straně účastníků řízení	44
3.1.4. Negativní procesní podmínky	47
3.2. Platební rozkaz.....	48
3.2.1. Soud a jeho obsazení	48
3.2.2. Povaha platebního rozkazu.....	49
3.2.3. Výzva k vyjádření dle § 114b o.s.ř.....	52
3.2.4. Doručování	53
3.2.5. Opravné prostředky	55
3.3. Elektronický platební rozkaz.....	58
3.3.1. Povaha elektronického platebního rozkazu	58
3.3.2 Srovnání s platebním rozkazem	61
3.4. Způsoby skončení rozkazního řízení	62
4. Evropský platební rozkaz.....	63

4.1 Vývoj.....	63
4.2 Popis fungování EVPR.....	65
4.3 Náležitosti pro vydání EVPR a shrnutí	66
5. Komparace se zahraničními právními úpravami	71
5.1. Komparace se slovenskou právní úpravou rozkazního řízení	71
5.2. Komparace s anglickou právní úpravou zkráceného řízení.....	75
Závěr	81
Seznam použitých pramenů	85
Shrnutí	91
Summary	92
Seznam klíčových slov	93
List of keywords.....	93
Přílohy:.....	94

Úvod

Jedním z negativních dopadů světové hospodářské krize, která je v dnešní době stále tolik aktuální, je enormní vzestup zadlužování spolu s nemožností takto vzniklé dluhy splácet a s tím související potřeba věřitelů své pohledávky vymáhat. Důležitým faktorem pro věřitele je doba, která je třeba k uspokojení této pohledávky pokud dlužník odmítne, ať už z jakýchkoli důvodů, svůj dluh do data splatnosti uhradit.

Pominu poměrně častou alternativu, kdy tento věřitel využije nabídky výkupů pohledávek a zaměřím se čistě na procesněprávní postup vymáhání takové pohledávky. Právem věřitele je bezesporu uspokojit svou pohledávku a nástrojem k tomuto jsou v českém právním řádu soudy, jak plyne z ustanovení § 2 a § 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „občanský soudní řád“ nebo „o.s.ř.“) nebo dle § 7 odst.1 o.s.ř. jiné orgány, za které v tomto případě lze považovat rozhodce a rozhodčí soudy ve smyslu zákona č. 216/1994 Sb. ve znění pozdějších předpisů, o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Předmětem diplomové práce však bude popis vymáhání peněžité pohledávky, o jejíž existenci není mezi stranami sporu, v rámci řízení před českými civilními soudy do okamžiku vydání pravomocného rozhodnutí.

Pro úplnost nutno uvést, že ani pravomocné rozhodnutí soudu nemusí být zdaleka skutečností, na základě které žalovaný bude plnit. V takovém případě z procesního hlediska je možné postupovat buď dle hlavy šesté o.s.ř. výkonem rozhodnutí s taxativním výčtem způsobů výkonu rozhodnutí, které soudu sám oprávněný navrhne k uspokojení své pohledávky, nebo dle mého názoru pohodlněji využít ustanovení zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“), a vymoci svou pohledávku prostřednictvím soudního exekutora, který sám zvolí optimální způsoby provedení exekuce, což však uvádím pouze na okraj, neboť tato problematika již není předmětem mé kvalifikační práce.

Práce samotná je členěna do pěti kapitol, přičemž v první vymezím samotný pojem rozkazního řízení, který je předmětem práce, v druhé popíši a kriticky zhodnotím vývoj tohoto postupu od roku 1873 do současnosti, protože považuji za nutné věnovat část právě vývoji tohoto procesu k ucelení pohledu na jeho problematiku. V kapitole následují a zároveň nejobsáhlejší se zaměřím na popis nejstaršího z aktuálních forem rozhodnutí, platebním rozkazem, u kterého se pozastavím nejen nad podmínkami pro jeho vydání, ale i

nad průběhem řízení předcházející jeho vydání, které zakončím situacemi, jež mohou nastat po samotném vydání. Na nejstarší formu rozhodnutí v rozkazním řízení plynule navážu trendem modernizace české justice se vzrůstajícím výskytem informačních technologií, popisem elektronického platebního rozkazu, jež se stal pro své nesporné výhody, kterými se v práci budu zabývat, velmi populárním.

V kapitole předposlední krátce započnu vývojem evropského platebního rozkazu, silného nástroje k vymáhání peněžitých pohledávek, o jejichž existenci není sporu, v přeshraničních sporech, který je výsledkem kooperace členských států EU v rámci unifikace a harmonizace práva EU a popíši i kriticky zhodnotím jeho aktuální podobu a navrhnou možné úpravy de lege ferenda.

Poslední kapitola je věnována komparaci české právní úpravy s dvěma zahraničními úpravami, mezi které jsem zvolil slovenskou a anglickou, neboť obě země jsou členy EU, vztahuje se na ně právní úprava evropského platebního rozkazu a jazykově mi jsou nejbližší. Komparace je přínosná především pro inspiraci zahraniční právní úpravou a její reflexe v návrhu české právní úpravy rozkazního řízení de lege ferenda.

Cílem práce je tedy popsat a kriticky zhodnotit právní úpravu rozkazního řízení od roku 1873 po jeho úpravu de lege lata, komparovat se dvěma zahraničními právními úpravami a na základě této studie navrhnout možnou podobu rozkazního řízení de lege ferenda.

Samotné téma diplomové práce je mi velmi blízké, neboť jsem vykonával více než roční praxi v advokátní kanceláři, přičemž práce advokátního praktikanta spočívala z velké části ve vypracovávání návrhů na vydání elektronických platebních rozkazů a dalších dispozičních úkonů, takže do svého vědeckého bádání mohu zahrnout i své praktické zkušenosti, které jsem při výkonu praxe nabyl.

Zdrojem poznatků mi byly v první řadě právní předpisy, které jsem konfrontoval s judikaturou Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR, dále monografie, odborné časopisecké články v tištěné i internetové podobě zabývající se předmětnou problematikou a v neposlední řadě výše uvedená praxe spolu s konzultací se svou vedoucí diplomové práce, soudkyní Mgr. Ingrid Kovářovou Kochovou a advokátkou Mgr. Petrou Ondrouškovou.

V práci je využita metoda deskriptivní a analytická, když je zkoumána právní úprava, její nedostatky v jednotlivých obdobích vývoje včetně právní úpravy de lege lata a navrhováno jejich vylepšení. Interpretační metoda nachází využití velmi časté, když

konfrontuji ustanovení právní úpravy de lege lata s judikaturou Nejvyššího soudu ČR nebo Ústavního soudu ČR, což tvoří značnou část kvalifikační práce. Za použití metody právní komparatistiky se následně zaměřím na srovnání české právní úpravy rozkazního řízení s úpravou slovenskou a anglickou.

Závěrem práce shrnu poznatky nabyté při svém vědeckém bádání a navrhnu možnou právní úpravu českého rozkazního řízení de lege ferenda inspirovanou metodami, které se využívají ve výše uvedených zemích EU.

1. Pojem rozkazního řízení a zařazení do civilního procesu

Rozkazní řízení je neopomenutelnou součástí civilního procesu, ve kterém je žalobcem uplatňován peněžitý nárok v jakékoli výši směřující k rozhodnutí civilního soudu o dané věci pouze na základě tvrzení žalobce, které se opírá o předložené důkazy bez nařízeného jednání, bez dokazování a bez slyšení žalovaného. Pro žalobce je optimálním výsledkem takového řízení vydání platebního rozkazu, elektronického platebního rozkazu nebo evropského platebního rozkazu a jeho doručení žalovanému. Není nezbytné, aby žalobce ve svém návrhu výslovně navrhl, že požaduje rozhodnutí v takové věci rozkazním řízením, neboť dle ustanovení § 172 odst. 1 o.s.ř. jasně vyplývá, že soud může i bez výslovné žádosti žalobce vydat platební rozkaz. Je tedy pouze na uvážení soudu, zda takový platební rozkaz vydá nebo nařídí k projednání dané věci jednání a o věci nerozhodne platebním rozkazem, nýbrž rozsudkem.¹

Je-li rozkazní řízení jedním z legitimních nástrojů pro vydání rozhodnutí soudu v dané věci, je nutno jej patřičně zařadit do českého právního řádu pod jednotlivé druhy řízení.

V rámci civilního procesu se řadí rozkazní řízení mezi řízení nalézací, kde soud zjišťuje co je právem nebo přímo konkrétní právo tvoří. K jeho zahájení je třeba návrhu na zahájení řízení podané účastníkem řízení nebo v případech uvedených v § 81 občanského soudního řádu může takové řízení zahájit soud i bez návrhu. Konečnou fází nalézacího řízení je vydání pravomocného rozhodnutí, tedy takového rozhodnutí, proti němuž již není možné podat řádný opravný prostředek. Neřadíme jej tedy pod řízení vykonávací, které slouží k provedení práva, jež nebylo dobrovolně plněno a pro jehož zahájení je třeba pravomocné rozhodnutí z nalézacího řízení.²

Spadá-li tento druh řízení pod řízení nalézací, je třeba jej podřadit v rámci této stěžejní části civilního procesu pod řízení sporná, která se dají charakterizovat jako řízení, ve kterých jsou účastníci v kontradiktorním postavení a úkolem soudu je nalézat, na čí straně je právo. Nepatří tedy mezi řízení nesporná, která, přestože nejsou v občanském soudním řádu explicitně uvedena jako řízení nesporná, nalezneme jejich taxativní výčet v jeho části třetí, hlavě páté.

Rozkazní řízení je natolik specifické, že jej řadíme pod zkrácená řízení spolu se směnečným a šekovým řízením, které však nebude předmětem mé práce. Původně se

¹ WINTEROVÁ, Alena a kol.: *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 390.

² STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. MU Brno a Doplněk, 2003, s. 153.

jednalo pouze o bagatelní řízení, tedy zjednodušenou formu řízení o pohledávkách nepatrné hodnoty, nicméně nyní se zde rozhoduje i o pohledávkách značné hodnoty a již se zkrácené řízení, ve kterém se rozhoduje bez dokazování, nařízeného jednání a slyšení žalovaného, nezakládá jen na výši žalované částky, ale především na obsahu žaloby. V tomto druhu řízení se velmi silně odráží zásada rychlosti a hospodárnosti řízení, když se nenařizuje jednání, není třeba ani slyšení žalovaného, může se zdát, že by toto mohlo do značné míry omezovat zásadu rovnosti účastníků řízení, kdy je žalobce ve značně výhodnějším postavení oproti žalovanému, jestliže je rozhodnutí ve věci vydáno jen na základě skutečností vyličených žalobcem, pochopitelně však řádně podloženými důkazními prostředky. Žalovaný však navzdory těmto tvrzením neztrácí možnost se bránit, jen se tak může díť až po vydání příslušného rozhodnutí ve zkráceném řízení a to formou podání odporu, v případě směnečného platebního rozkazu ve věcech směnečných a šekových prostřednictvím námitek.³

³ WINTEROVÁ, Alena a kol.: *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 390.

2. Vývoj rozkazního řízení

Než se tento hojně využívaný institut civilního procesu dostal do současné podoby, bylo třeba projít určitým vývojem a svým způsobem reflektovat období, ve kterém jej bylo využíváno.

2.1 Zákon č. 67/1873 ř. z., o řízení upomínacím

Zákon ve svém znění upravoval jak patrně z § 1 vydání „rozkazu k placení“ u pohledávek peněžních nebo jiných zastupitelných věcí. Bylo zde omezení, kdy hodnota vymáhané věci bez úroků a jiného příslušenství nesměla přesáhnout hranici 200 zlatých. V druhém odstavci zákon vylučoval vymáhání prostřednictvím upomínacího řízení pohledávky ve formě směnek. Již zde bylo patrné, že rozkazní řízení se mělo do budoucna odlišovat od později se utvářejícího řízení směnečného a šekového.

Rozkaz k placení byly oprávněny vydávat „soudové okresní“ případně „městští delegovaní soudové okresní.“ Věcnou příslušnost zákon stanovil na okresní soudy a místně příslušný byl ten soud, v jehož okrsku měl dlužník „řádné bydlení.“ V § 3 naopak zákon svým taxativním výčtem stanovil, ve kterých případech nešlo „rozkaz k placení“ vydat. Jednalo se o situaci, kdy se buď nevědělo, kde se dlužník nachází, nebo vyskytoval-li se mimo území sborového soudu, ve kterém se nacházel okresní soud, který měl v dané věci rozhodovat a v posledním případě pokud se měl vztahovat na osoby, které spadali pod soudní moc nejvyššího dvorského maršálství. Zde byl patrný zásadní nedostatek, neboť v případě, kdy soud během řízení zjistil, že se žalovaný přestěhoval mimo území sborového soudu, ve kterém se nacházel okresní soud, který měl o dané věci rozhodovat, „rozkaz k placení“ nemohl být vydán. Na druhou stranu tehdejší území bylo mnohem rozsáhlejší než v dnešní době a nutno podotknout, že se jednalo o první právní úpravu rozkazního řízení, takže jistá míra nedostatků se dala očekávat.

Dle ustanovení § 4 se mohlo vydání „rozkazu k placení“ žádat ústně nebo písemně a zároveň mohl věřitel žádat vydání jednoho „rozkazu k placení“ i při existenci více pohledávek, které spolu ani nemusely souviset, ať už peněžitých nebo jiných zastupitelných věcí, u kterých bylo třeba uvést výši v penězích, a to do výše 200 zlatých. Zde vidím jistou míru nadčasovosti, kdy přestože spolu pohledávky fakticky ani právně nesouvisely, nebylo třeba podávat více návrhů na vydání „rozkazu k placení.“ Jediným omezením zde byla penězi vyjádřená výše pohledávek.

Dále zákon stanovoval vyřízení žádosti bez slyšení žalovaného, tedy typickou vlastnost rozkazního řízení a za předpokladu, kdyby žádost nesplňovala náležitosti v §§ 1 až 4, mohla být „odvržena.“ Proti vydání „rozkazu k placení“ nebylo možné podat žádný opravný prostředek, proti odepření takového vydání však bylo možné podat v osmidenní lhůtě recurs. K otázce doručování, tehdy označovaného jako „dodání“, nutno uvést, že dle § 7 byl „rozkaz k placení“ dodáván do vlastních rukou dlužníka, pokud bylo dlužníků více, tak každému z nich do vlastních rukou a toto „dodání“ nesmělo být provedeno prostřednictvím pošty.

Pokud byl již „rozkaz k placení“ vydán, bylo možno pod hrozbou exekuce buď ve čtrnáctidenní lhůtě od doručení „rozkazu k placení“ uhradit předmětnou pohledávku, přičemž pokud se jednalo o pohledávku věcí zastupitelných, mohl si dlužník vybrat, zda bude plnit zastupitelnými věcmi nebo takové plnění nahradí penězi v částce uvedené v návrhu. Ve stejné lhůtě mohl dlužník podat odpor a to ústně nebo písemně i bez udání důvodu. Jedním podaným odporem bylo možné, aby vydaný „rozkaz k placení“ zcela pozbyl moci nebo pokud bylo více pohledávek jednotlivě vypsanych, mohl dlužník podat odpor jen proti některé z nich a nepozbyl tak moci celý „rozkaz k placení.“ V zákoně bylo myšleno i na situaci, kdy je na straně dlužníka více osob. V takovém případě pozbyl moci již vydaný „rozkaz k placení“ podáním odporu byť jediným dlužníkem.

Velmi svérázným způsobem byla upravena povinnost věřitele nahradit náklady dlužníka, které mu vznikly v souvislosti s podaným odporem. Pokud byl podán odpor včas a z titulu odporu byla podána žaloba, o náklady upomínacího řízení se jednalo spolu s částí „nákladů rozepré právní.“ Pouze pokud byla uložena věřiteli povinnost nahradit náklady za odpor, který byl „odvržen“, například pro opožděné podání, mohl věřitel proti tomuto podat recurs. Nutno dodat, že nejen pro opožděné podání odporu zde byl zaveden institut „navrácení k předešlému způsobu,“ kde dlužník mohl se tohoto dovolávat do osmi dnů od chvíle, kdy se o možnosti podání odporu dozvěděl za předpokladu, že se tak stalo nezaviněně. Pokud již byla podána žádost věřitele na exekuci proti dlužníkovi a ten podal „navrácení k předešlému způsobu,“ mohla být proti němu vedena exekuce až do zjištění, zda bylo „navrácení k předešlému způsobu“ oprávněné.

Za předpokladu, že byl „rozkaz k placení“ vydán a dlužník nezaplatil ani nepodal odpor, mohl se věřitel domáhat zaplacení pohledávky žádostí o exekuci proti dlužníkovi. Ten měl naopak možnost se v případě vydání „rozkazu k placení“ na zastupitelnou věc exekuce zprostit jejím vydáním nebo zaplacením odpovídající částky k ní v „rozkazu

k placení“ uvedené. Pokud však nepodal věřitel ve lhůtě šesti měsíců od doručení „rozkazu k placení“ žádost o exekuci proti dlužníkovi, pozbyl tímto své moci.

Konečně § 19 uváděl, že žalobce mohl při podání žaloby navrhnout vydání „rozkazu k placení“ pokud v dané věci rozhodoval příslušný soud. Soud za předpokladu splnění náležitostí pro vydání „rozkazu k placení“ jej mohl vydat, a pokud dlužník proti tomuto podal odpor, soud ve věci nařídil „stání k přelíčení o žalobě“ v řízení dle zákona k tomu se vztahujícímu o čemž byl ve vydaném „rozkazu k placení“ dlužník obeznámen.

Zákon o řízení upomínacím z roku 1873 považují za nadčasový počátek právní úpravy rozkazního řízení, který byl nejen na svou dobu poměrně rozsáhlý, čítal 21 paragrafů, a nutno dodat, že dle mého názoru i velmi přehledný, veškerá ustanovení od podání žádosti na vydání „rozkazu k placení“ až po jeho vydání, případně podání odporu bylo upraveno v jediném zákoně.

Ustanovení zákona č. 67/1873 ř. z., o řízení upomínacím novelizovala jurisdikční norma - **zákon č. 111/1895 ř. z., o vykonávání soudní moci a o příslušnosti řádných soudů v občanských věcech právních**, ve znění pozdějších předpisů. Týkala se především právní úpravy věcné a místní příslušnosti soudů a upravovala hodnotu předmětu sporu.⁴ Byla zároveň stěžejní pro vydání Civilního řádu soudního z roku 1895, neboť ten již sám věcnou a místní příslušnost soudů neupravoval.

2.2 Zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (Civilní soudní řád)

Uvozovací zákon k civilnímu řádu soudnímu - **zákon č. 112/1895 ř. z., o zavedení zákona o soudním řízení v občanských právních rozepřích**, ve znění pozdějších předpisů v rámci řízení upomínacího ve svém článku XXVIII. zrušil ustanovení zákona č. 67/1873 ř. z., o řízení upomínacím v §§ 16, 20 a 19 odst. 5. Ustanovení §§ 1, 2, 6, 7, 8, 13 a 14 byla změněna. Nejznatelnější rozdílem byla změna označení původního „rozkazu k placení“ za „podmínečný platební rozkaz“ a v § 1 omezení výše požadované peněžité pohledávky nebo hodnoty zastupitelných věcí na 5000,- Kč.

⁴ zákon č. 111/1895 ř. z., o vykonávání soudní moci a o příslušnosti řádných soudů v občanských věcech právních byl rozdělen na tři části, kdy první tvořila ustanovení o moci soudní obecně, druhá výkon soudní moci v řízeních sporných a konečně třetí část upravovala postavení soudů „ve věcech nesporných,“ což se již v dnešní právní úpravě takto doslovně nevyskytuje.

Dlouhou dobu právní úpravu procesního práva upravoval Josefínský soudní řád z roku 1781, který se udržel tak dlouhou dobu jen proto, že pro habsburskou monarchii bylo příznačné, že vývoj práva korespondoval s vývojem státu v období pozdního feudalismu. Nedostačoval však tehdejšími potřebám liberálního kapitalismu druhé poloviny 19. století a bylo třeba jej reformovat. Pokusy o změnu započaly návrhem z Hannoverské komise v roce 1867, který sice byl přijat poslaneckou sněmovnou, ale dále se o něm začalo jednat pouze v souvislosti s druhým návrhem, který z prvního vycházel, ten však rovněž nakonec nebyl projednán. Se stejným osudem se potýkal i třetí návrh ministra spravedlnosti prof. Glasera i čtvrtý návrh ministra Pražáka. Dne 1.8.1895 vstoupil v platnost a 1.1.1897 v účinnost **zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních**, ve znění pozdějších předpisů, známý též pod označením „Civilní soudní řád“ (dále jen "c.s.ř.") spolu s výše uvedenými novelami a také s novou právní úpravou exekučního řízení, novým exekučním řádem.⁵ Dle jurisdikční normy - zákona č. 111/1895 ř. z., o vykonávání soudní moci a o příslušnosti řádných soudů v občanských věcech právních, ve znění pozdějších předpisů, bylo v § 49 v rámci „příslušnosti předmětné“ pod soudy okresní zařazeno pod rozepře o majetková práva, jestliže hodnota předmětu sporu nepřesahovala částku 5.000,- Kč, i řízení rozkazní. Pokud však hodnota sporu přesahovala částku 5.000,- Kč, byl dle povahy sporu věcně příslušným soud sborový první stolice, neboť v ustanovení § 50 „*před sborové soudy první stolice náležejí všechny občanské rozepře, které nejsou přiděleny soudům okresním*“ nebo soud obchodní, když se předmět sporu týkal taxativně uvedených případů v § 51.⁶ V § 65 jurisdikční norma upravuje místní příslušnost tak, že pokud není pro žaloby odůvodněna zvláštní příslušnost, spadá podání pod příslušný okresní nebo sborový soud první stolice, u kterého má žalovaný svůj obecný soud. § 66 určuje obecný soud osoby jejím bydlištěm, které charakterizuje jako to, ve kterém se usadila s prokazatelným úmyslem se tam zdržovat trvale. Pokud by měla tato osoba bydliště v obvodech několika soudů, byl by obecným soudem kterýkoli z takových soudů. Žalobce by si mohl vybrat, u kterého soudu žalobu vznesl. Pro účely rozkazního řízení dle

⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a. s., 1997, s. 62 - 63.

⁶ Pokud hodnota předmětu sporu přesahovala hodnotu 5000,- Kč, náležejí spory 1. z obchodů, pokud žaloba směřovala proti obchodní společnosti nebo kupci, jejichž firma je zapsána v obchodním rejstříku nebo proti zapsanému výdělkovému a hospodářskému společenství a je-li jednání obchodem při žalovaném; 2. z obchodních věcí, dotčených v § 39 zákona k uvedení obchodního zákoníku ze dne 17.12.1862, z. ř. č.1 z r. 1863; 3. ze směnek bez ohledu na hodnotu sporu; 4. z právních poměrů, které se týkají ochrany a užívání známek, vzorků, modelů a výsad; 5. z jednání, která se týkají námořních lodí a plavby námořní, stejně tak i veškerých jiných právních poměrů, které by se posuzovaly dle soukromého práva námořního s výjimkou ustanovení § 49, č.5 až 7

tohoto zákona byl tedy příslušným takový okresní soud, v jehož obvodě měl žalovaný úmysl prokazatelně se zdržovat trvale.⁷ Civilní soudní řád z roku 1895 upravuje rozkazní řízení v části šesté v rámci „Zvláštních způsobů řízení“ společně s řízením ve směnečných sporech a řízením v rozepřích ze smlouvy nájemní a pachtovní. V § 548 c.s.ř. pohledávky, kterých se v jeho rámci může žalobce domáhat, jsou jak peněžité, tak i jiné zastupitelné věci a soud může na jeho návrh vydat „platební příkaz,“ rovněž nazývaný „mandát.“ K jeho vydání je třeba, aby žalobce svá tvrzení doložil prvopisem „bezvadné zevnější formy“ některé z následujících listin:

1. Veřejné listiny, zřízené v obvodu, kde zákon platí
2. Soukromé listiny, na kterých jsou podpisy vydavatelů ověřeny od některého tuzemského soudu nebo notáře
3. Jiné listiny, na jejichž základě je vloženo pro žalovanou pohledávku věcné právo do veřejné knihy, přičemž proti tomuto v době podání žaloby není podán rekurs, ani v knihovně není poznámka o jeho spornosti.

V Civilním soudním řádu z roku 1895 se začal klást ve větší míře důraz na zásadu volného hodnocení důkazů, kdy soudu nebylo ze strany zákonodárce nařizováno jakým způsobem má důkazy hodnotit, které z nich považovat za věrohodné a které nikoli. Zákon však tímto taxativním výčtem důkazních prostředků, který byl v té době typický, nastavil mantinely pro soudy v oblasti přípustnosti jiných důkazů.⁸

V § 549 c.s.ř. zákon umožňuje podání návrhu na vydání „platebního příkazu“ i jiným osobám v předmětné pohledávce uvedeným a to na základě listiny, které se svou jakostí shodují s výše vypsány pod § 548 c.s.ř.. Zákonodárce tímto jednak zohlednil možnost cese i jiných právních titulů, na základě kterých se původní subjekty změnily. Dále zákon v § 550 uvádí, že za splnění náležitostí v § 548 a § 549 může být „platební příkaz“ vydán bez nařízení předchozího ústního jednání a bez slyšení žalovaného. Zároveň bylo dle dikce zákona možné se, v případě, že prvopisy listin pro návrh dle § 548 a § 549 byly uloženy u téhož soudu, na jejich existenci odvolat namísto předložení jejich prvopisů v příloze žaloby. Za předpokladu splnění náležitostí výše uvedených mohl být vydán „platební příkaz“ s výrokem, že *„žalovaný ve čtrnácti dnech po doručení platebního příkazu pod uvarováním exekuce uspokojiti má nároky proti němu vznesené i s náklady, jež soud určíti*

⁷ Pro úplnost nutno poznamenat, že § 1 jurisdikční normy zahrnoval výčet soudů, kdy o občanských právních věcech rozhodovaly okresní soudy, okresní soudy pro obchodní a zámořské věci, krajské a zemské soudy, obchodní soudy, vrchní zemské soudy a nejvyšší soud.

⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a. s., 1997, s. 63 - 64.

má, nebo podati své námitky proti platebnímu příkazu.“⁹ Lhůta nemohla být prodloužena a k otázce doručení zákon odkazoval na ustanovení o doručování žalob, které mohly být doručovány do vlastních rukou žalovaného, některého zástupce zmocněného k přijímání žalob nebo v právních sporech týkajících se provozování obchodní živnosti k rukám prokuristy žalované firmy. Pokud by takto nemohlo být doručeno, zanechalo se v jejím bytu, kanceláři a v případě zamčených dveří na nich připevněné písemné oznámení o vyzvednutí žaloby v určenou hodinu na tomto místě.¹⁰ Pokud tato osoba nevyhověla vyzvání, zákon odkazoval na § 104, kde v takovém případě došlo k uložení žaloby, v případě poštovního doručování na poštovním úřadu, do jehož obvodu náleželo místo doručení, spolu s umístěním oznámení o uložení žalobě na dveřích místa doručení. Zákon v takovém případě považoval uložení zásilky za doručené, přičemž poškození nebo stržení tohoto vyzvání nemělo účinek neplatnosti postupu. V § 107 zákon zohlednil těžko přístupná místa, kde byl v oblasti doručení benevolentnější, v případě nemožnosti doručení do vlastních rukou došlo k uložení žaloby u příslušného starosty nebo správci statkového obvodu, který měl 4 týdny na doručení žaloby. Až po marném uplynutí této lhůty se považovala žaloba za doručenou a oznámení o tomto bylo rovněž vyvěšeno na dveřích místa doručení. § 109 rovněž upravoval případ, kdyby došlo k odepření přijetí žaloby, v takovém případě se na odepření reagovalo buď zanecháním žaloby na místě doručení, nebo pokud by to nebylo možné, tak jejím uložení u poštovního úřadu, starosty nebo správce vyloučeného obvodu statkového s účinkem doručení.

Jakmile došlo k samotnému doručení, měl žalovaný možnost podat rekurs proti rozhodnutí o nákladech v platebním příkazu. Proti samotnému „platebnímu příkazu“ mohl žalovaný podat ve lhůtě v něm uvedené, tedy do čtrnácti dnů od doručení, námitky, později podané námitky by byly odmítnuty. Pokud byly námitky podané včas, soud nařídil „*rok k ústnímu přelíčení na dobu co možná krátkou.*“¹¹ V souvislosti s dispoziční zásadou účastníků řízení zákon dále uvádí možnost žalobce zpětvzetí žaloby až do doby podání námitek proti „platebnímu příkazu“ i bez souhlasu žalovaného. Pokud se tímto zpětvzetím žalobce zříkal celého nároku, tak až do konce nařízeného „ústního přelíčení.“ U zpětvzetí námitek zákon odkazuje na obdobnou právní úpravu k zpětvzetí odvolání. S dispoziční

⁹ § 550 odst. 2 zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰ § 106 zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ § 552 odst. 3 zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, ve znění pozdějších předpisů.

zásadou rovněž souvisela i změna žaloby, kdy žalobce mohl dle § 235 zejména „rozšířit žalobní prosbu“ před zahájením sporu i bez svolení odpůrce, v případě rozkazního řízení tedy do okamžiku doručení žaloby. Po zahájení sporu jen se souhlasem odpůrce, avšak za jeho souhlas bylo pokládáno nepodání námitek proti změně žaloby. Soud však i přes podanou námitku změnu žaloby provedl v případě, že tato změna nezapříčinila značné ztížení nebo průtahy jednání. Za změnu žaloby se však nepokládalo pouhé vysvětlení důkazů, jejich změna nebo oprava pokud se tím nezměnil žalobní důvod. Po případném ústním přelíčení soud vydá rozsudek, ve kterém vyhlásí, zda vydaný platební rozkaz zůstává ve své moci nebo zdali je zrušen v případě úspěchu ze strany odpůrce. Konečně § 554 upravuje průběh řízení, kdy žalobce podá žalobu spolu s návrhem na vydání „platebního příkazu.“ Soud zde zkoumá náležitosti nutné k vydání „platebního příkazu“ a pokud dospěje k závěru, že tomuto návrhu nemůže být vyhověno, pokračuje podle předpisu zákona ohledně podání žalob.

Vzhledem k tomu, že zákon č. 112/1895 ř. z., o zavedení zákona o soudním řízení v občanských právních rozepřích pouze měnil a rušil některá ustanovení zákona č. 67/1873 ř. z., o řízení upomínacím, existovaly od účinnosti Civilního soudního řádu dvě různé právní úpravy rozkazního řízení. Starší z nich ve formě řízení upomínacího s žádostí o vydání „podmíněného platebního rozkazu“ a novější návrh na vydání „platebního příkazu“ dle ustanovení civilního soudního řádu. Rozkaz k placení mohl být vydán pouze v případě, kdy výše pohledávky nepřesahovala částku 5.000,- Kč, zatímco „platební příkaz“ v tomto nebyl nikde v zákoně limitován, hodil se tedy z tohoto hlediska pro žalování pohledávek vyšších hodnot. S tím souvisí i věcná příslušnost, která v prvním případě spadá pod soudy okresní či obchodní, zatímco v druhém je upravena dle jurisdikční normy stejně jako příslušnost místní. V otázce doručení již první způsob nebyl výhodný pro dlužníka, kdy před novelizací zákonem č. 112/1895 ř. z. bylo doručení možné jen do vlastních rukou dlužníka/ků a věřitele, což způsobovalo značné průtahy v řízení, a po novelizaci je upraveno v obou případech ustanovením o doručování žalob civilním soudním řádem. Výhodným nástrojem pro dlužníka, který zůstal zachován v řízení upomínacím, bylo „navrácení v předešlý stav“ do čtrnácti dnů po tom, co se dlužník o zmeškání dozvěděl, a překážka pominula, které dle mého názoru v případě, že mu žaloba fakticky v návaznosti na ustanovení § 104 nemusela být doručena do vlastních rukou, nabývá na významu při uplatnění odporu. Již samotný fakt, že dlužník nemohl žalobu převzít (nikoli odepřel převzetí), je dle mého názoru onou neodvratitelnou a nepředvídanou událostí, která bránila

k včasnému podání odporu. Řízení o vydání „platebního příkazu“ ve svém ustanovení § 552 explicitně pozdější podání námitek vylučuje. Závěrem shledávám pro věřitele z těchto dvou způsobů řízení výhodnější podat návrh na vydání „platebního příkazu“ dle ustanovení části šesté civilního soudního řádu, avšak musel by mít k dispozici listiny dle § 548, které svou samotnou existencí jsou jen těžko zpochybnitelné a značně tak stěžují postavení odpůrce. Zároveň není limitován hodnotou sporu, která může být během řízení navýšena o další pohledávky změnou žaloby. Odůvodnění k podání žádosti na vydání „podmíněného platebního rozkazu“ tak spatřuji pouze, pokud hodnota sporu bez příslušenství nepřevyšuje částku 5.000,- Kč a žalobce nemá k dispozici listiny uvedené v ustanovení § 548 civilního soudního řádu. Toto řízení není tak rychlé a reflektuje větší míru zásady rovnosti účastníků řízení, když je zde zachován institut „navrácení v předešlý stav,“ který může za předpokladu splnění svých kritérií řízení prodloužit a svým způsobem prolomit právní jistotu žalobce, který se o tomto zpravidla dozví až během vedení exekuce proti dlužníkovi.

2.3 právní úprava v letech 1918-1949

Pro zachování kontinuity právního řádu **zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého**, známý též jako **recepční norma**, ve svém ustanovení čl. 2, dle kterého „veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti,“ převzal rakouské a uherské zákonodárství a ponechal tak stávající právní úpravu beze změn. V unitárním státu od této doby platily dva různé právní řády, rakouský v zemích českých a uherský na území Slovenska a Podkarpatské Rusi.¹² Takový „právní dualismus“ byl v poválečné Evropě celkem běžný, jmenovitě ve Francii, Jugoslávii, Itálii, Rumunsku, Polsku a Rakousku. Československá vláda se sice snažila sjednotit právní řád, zřídila k tomuto účelu „unifikační ministerstvo,“ to však nenaplnilo účel svého zřízení v hmotně-právní ani v procesní úpravě. V oblasti sjednocení procesního práva komise roku 1928 předložila svůj návrh nového procesního kodexu, na kterém pracovala od roku 1922, ministerstvu unifikační. To jej v přepracované verzi roku 1931 předložilo vládě jako „Návrh zákona o soudní příslušnosti a civilního řádu soudního.“ Vláda v roce 1937 jej spolu s návrhem občanského zákoníku předložila Národnímu

¹² ŠTAJGR, František. *Občiansky súdny poriadok : Stručný výklad zákona zo dňa 25. októbra 1950, č. 142 Sb.* Bratislava: Tatran, 1952, s. 5.

shromáždění. Civilní kodex se však již na celostátním unifikačním kongresu v Bratislavě setkal s neúspěchem, neboť dle odborné veřejnosti byl jen unifikací úpravy Rakouské a snažil se ji rozšířit na Slovensko, což bylo nepřijatelné, neboť tendence té doby směřovaly spíše k většímu důrazu na vznik práva Slovenského, nikoli pouhé přejímání práva Rakouského. Další vývoj procesního práva byl do značné míry ovlivněn politickou situací na našem území, Mnichovská dohoda a později zřízený Protektorát Čechy a Morava zcela zabránil dalšímu rozvoji procesní, ale i hmotně-právní úpravy. V první i druhé republice Československé k úpravě procesní byly použity právní předpisy Rakouské z roku 1895 a 1896.¹³

Na základě **nařízení ministra spravedlnosti č. 183/1944 Sb. ze dne 26. srpna 1944, o zjednodušení v občanském soudnictví**, ve znění pozdějších předpisů, došlo k úpravě **zákona č. 67/1873 ř. z., o řízení upomínacím**, ve znění pozdějších předpisů, kde byla navýšena hodnota uplatňované pohledávky z původních 5.000,- Kčs na 15.000,-Kčs. Do značné míry Československou procesní úpravu ovlivnilo vydání „květnové ústavy“ z roku 1948 a to vydáním **zákona č. 319/1948, o zlidovění soudnictví**, ve znění pozdějších předpisů, který zavedl dvojinstanční systém rozhodování civilních soudů,¹⁴ převážně senátní rozhodování, institut laického prvku v soudním řízení, kdy kromě soudce s právnickým vzděláním byly do rozhodování zapojeni i soudci z lidu. Pro účely zjednodušení soudnictví byly zrušeny všechny mimořádné soudy a většina soudů rozhodčích.¹⁵ Do popředí se dostala zásada materiální pravdy,¹⁶ jejíž funkce byla především ideologická, neboť se jí využívalo k zásahům státu do řízení.¹⁷

2.4. zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních

Logickým vyústěním výše uvedených změn bylo vydání **zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních**, ve znění pozdějších předpisů, který v § 675 zrušil veškeré právní předpisy týkající se procesního práva a ustanovení rozkazního řízení vložil

¹³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a. s., 1997, s. 64 - 65.

¹⁴ Nahradil původní trojinstanční soudní systém rozhodování, kdy v instanci první rozhodovaly soudy okresní, obchodní a krajské, ve druhé instanci soudy krajské a obchodní, pokud v první instanci rozhodovaly soudy krajské nebo obchodní. Do třetí instance spadal Nejvyšší soud.

¹⁵ STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. MU Brno a Doplněk, 2003, s. 28.

¹⁶ Detailněji k zásadě materiální pravdy viz. STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. MU Brno a Doplněk, 2003, s. 183 - 186.

¹⁷ WINTEROVÁ, Alena a kol.: *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 55.

do části druhé, hlavy jedenácté do pouhých dvou paragrafů § 425 a § 426. V rámci zjednodušení právní úpravy zákonodárce vložil do tohoto civilního kodexu ustanovení vztahující se k řízení konkurznímu a vyrovnacímu a exekuční řízení. Rozkazní řízení spadalo dle § 3 pod příslušnost okresních soudů a obecným soudem účastníka řízení byl dle § 8n. soud v obvodu účastníka, proti kterému návrh směřoval, určovatelem tohoto obvodu bylo nejčastěji trvalé bydliště této osoby, v případě právnické osoby její sídlo, eventuelně místo, kde se vede správa nebo v případě vedení sporu s organizací nižší správy této právnické osoby, sídlo této nižší správy právnické osoby. Zákon ve svém § 43 stanovil všeobecné náležitosti pro písemná podání, která v pís. c) tedy stručné a pravdivé vyličení skutečnosti a označení důkazů, kterých se navrhovatel dovolává, jsou obzvláště důležité, neboť při vydání platebního rozkazu soud rozhoduje bez slyšení žalovaného a skutkové okolnosti v žalobě uvedené mají být dostatečným podkladem pro vydání platebního rozkazu. Musí proto být jasně uvedeno, na základě čeho nárok vznikl, přesně uvedena splatnost předmětné pohledávky, případně další důležité okolnosti a pochopitelně všechna tvrzení odpovídajícími důkazy. Pokud by žalobce neuvedl veškeré tyto skutečnosti a soud by tedy nemohl rozhodnout ve zkráceném řízení a bylo by třeba nařídit rok k ústnímu jednání, kde by žalobce musel svá tvrzení patřičně vysvětlit a doplnit, aby bylo zřejmé, o co se jeho žalobní nárok opírá.¹⁸ Tuto skutečnost shledávám zcela pochopitelnou a stejnou jako v dnešní právní úpravě a rozhodně jsem toho názoru, že by nemělo jít k tíži žalovaného samotné vydání platebního rozkazu, když není zcela zřejmé, o co se nárok opírá. Žalobce si musí uvědomit, že samotným vydáním platebního rozkazu bez slyšení žalovaného se řízení značně urychlí a musí tedy klást důraz na podrobné a jasné vyličení skutečností rozhodných pro jeho vydání. K otázce doručení v § 425 odst. 2 zákon hovoří o doručení platebního rozkazu se žalobou do vlastních rukou žalovaného, avšak nezmiňuje se již o nemožnosti náhradního doručení, takže v této otázce se aplikuje ustanovení § 47, kde zákon stanoví, že i v případě, že má být písemnost doručena do vlastních rukou, lze doručit náhradně. Náhradní doručení by bylo neplatné pouze za předpokladu, že by došlo k doručení odpůrci adresáta. Zde spatřuji narušení zásady rovnosti účastníků řízení, neboť nemusí být doručeno do vlastních rukou adresáta a pouhé ustanovení, kdy je náhradní doručení neplatné při doručení protistraně, se mi zdá neúplné. Nejen protistrana může mít zájem na neinformovanosti žalovaného o podané žalobě/vydaným platebním rozkazem a

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 21.6.1956, sp.zn. cz 209/56

s tím související nemožností podat odpor. Zákon však v § 86 pamatuje na takové případy a dává možnost účastníkovi v případě zmeškání takového úkonu (v tomto případě podání odporu) domáhat se „navrácení v předešlý stav.“ Tento musí účastník podat do patnácti dnů ode dne, kdy odpadl důvod zmeškání a tento důvod musí být pochopitelně řádně odůvodněn, aby nedocházelo ke zneužívání tohoto institutu a ke zbytečným průtahům řízení. V případě, kdy účastník odepřel převzetí písemnosti, nahlíželo se na tento jeho úkon ve věci jako na doručení, tedy stejná právní úprava jako u předchozích procesních předpisů s tím rozdílem, že zde navíc soud přezkoumal důvod odepření. Z ustanovení § 425 vyplývalo, že vydání platebního rozkazu již nebylo možné při vydání zastupitelných věcí, ale vztahovalo se pouze na peněžité částky, navíc limitované do výše 20.000,- Kčs. Pokud byl platební rozkaz vydán, soud v něm uložil žalovanému, aby pod exekucí žalobci do patnácti dnů od doručení zaplatil požadovanou částku nebo podal ve stejné lhůtě odpor. U odporu se nerozlišovalo odůvodnění, ale včasnost podání, které vydaný platební rozkaz zrušilo, a soud v takovém případě ustanovil rok k ústnímu jednání o žalobě. Soud takové jednání nařídil i v případě, kdy nešlo vyhovět vydání platebního rozkazu. Nakonec zákonodárce v § 426 znemožňuje vydání platebního rozkazu v případě, kdy není znám pobyt žalovaného.

Právní úprava rozkazního řízení dle dikce zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních, ve znění pozdějších předpisů, se svou podobou již velmi přibližovala současnému znění. Nejednalo se již o zvláštní druh řízení, kdy za předpokladu nesplnění náležitostí pro vydání platebního rozkazu by došlo k jeho odmítnutí a zastavení řízení, nýbrž šlo od počátku o běžné soudní řízení s tím rozdílem, že soudce mohl za předpokladu splnění náležitostí pro vydání platebního rozkazu včetně žádosti o jeho vydání ze strany žalobce rozhodnout ve věci platebním rozkazem ve zkráceném řízení bez nařízeného jednání a slyšení žalovaného. Nadbytečnou spatřuji existenci limitace výše žalované částky pro vydání platebního rozkazu, neboť za předpokladu, že budou v žalobě vylíčeny veškeré skutečnosti potřebné pro vydání platebního rozkazu, bez ohledu na výši žalované částky není dle mého názoru třeba nařizovat jednání. Pokud by žalovaný měl pochybnosti, může se přece bránit podáním včasného odporu a v rámci nařízeného jednání k dané věci vyjádřit.

2.5 zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

V souvislosti s nově vydanou ústavou z roku 1960 bylo dle názoru zákonodárce třeba nahradit tehdejší obsáhlý civilně-procesní kodex novým a jednodušším. Jako mylná se nakonec jevila představa, kdy v případě zestručnění vznikne lépe aplikovatelný a snáze pochopitelný právní předpis.¹⁹ Z této snahy vzešel dne 1.4.1964 **zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád**, ve znění pozdějších předpisů. Obdobně jako v aktuálním znění byla problematika rozkazního řízení zařazena dle systematiky občanského soudního řádu do části třetí, hlavy čtvrté. Toto zařazení považuji za vhodné, neboť se jedná o řízení v prvním stupni, které je upraveno v části třetí, a platební rozkaz spadá pod specifická rozhodnutí, tedy opět nalézám účelné jeho podřazení pod rozhodnutí v hlavě páté spolu s ustanoveními, týkajícími se rozsudku a usnesení. Již z tohoto umístění je evidentní, že občanský soudní řád z roku 1964 vychází ze zákona o řízení ve věcech občanskoprávních z roku 1950 a chápe vydaný platební rozkaz v rámci řízení rozkazního v ustanovení §§ 172 až 174 spolu s vydaným směnečným platebním rozkazem v řízení směnečném a šekovém, upraveným v § 175 jako zvláštní druh rozhodnutí, tedy specifické zakončení řízení na prvním stupni. Z ustanovení § 172 je však patrné, že restriktce v možnosti vydat rozhodnutí platebním rozkazem byly značné. Jediným navrhovatelem vydání platebního rozkazu dle občanského soudního řádu v původním znění mohla být socialistická organizace a to při uplatnění práva na zaplacení částky nepřevyšující 1.000,- Kčs nebo i vyšší částky, která však musela mít původ v „knihách státního peněžního ústavu.“ Dle mého názoru tato omezení souvisela se zásadou materiální pravdy, která se v této době stavěla nad ostatní zásady civilního procesu, a právě zkrácené řízení neumožňovalo úplné poznání skutečného stavu, jak ostatně vyplynulo z důvodové zprávy k občanskému soudnímu řádu. Platební rozkaz nemohl být vydán v původní podobě zákona ve věcech pracovních, pokud by bylo třeba jej doručit do ciziny nebo při neznámém pobytu žalovaného. Negativní výčet uzavírala povinnost žalobce přiložit k návrhu doklad o tom, že byl odpůrce o povinnosti zaplatit upozorněn ještě před podáním návrhu. § 172 byl zakončen sdělením, že pokud by nebylo ve věci rozhodnuto vydáním platebního rozkazu, bylo by nařízeno jednání. Jednání předseda senátu nařídil zejména, pokud by žalobce nevylichlil dostatečně skutkový základ uplatňovaného nároku, byť jen v otázce příslušenství.²⁰ Pokud však ve věci bylo rozhodnuto vydáním platebního rozkazu, předseda v něm uložil odpůrci povinnost zaplatit navrhovateli do patnácti dnů uplatňovanou pohledávku spolu s náklady řízení nebo aby

¹⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a. s., 1997, s. 65.

²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 7. 9. 1966, sp. zn. 5 Cz 80/66

podal v téže patnáctidenní lhůtě odpor. Doručování platebního rozkazu bylo možné stejně jako dnes pouze do vlastních rukou odpůrce, přičemž náhradní doručení bylo vyloučeno. Pokud nebylo možné platební rozkaz takto doručit, předseda jej zrušil usnesením, ne však dříve, než dle ustanovení § 43 předseda senátu vyzval k doplnění nebo odstranění vad podání, s čímž souvisí například doplnění data narození nebo právě místa bydliště odpůrce za předpokladu, že na původně uvedenou není možné doručit do vlastních rukou odpůrce. Pokud došlo k doručení do vlastních rukou odpůrce a ten jej odepřel převzít, dle ustanovení § 50 se považoval platební rozkaz za doručený dnem odepření a doručovatel o tomto musel adresáta poučit. Za předpokladu, že platební rozkaz byl doručen do vlastních rukou žalobce a ten v patnáctidenní lhůtě nepodal proti tomuto odpor, měl podobu pravomocného rozsudku, který sám o sobě zakládá překážku „rei judicata“, tedy překážku věci rozhodnuté, která dle § 153 odst. 3 nemůže již býti znovu projednána. Podáním odporu se platební rozkaz zrušil a předseda senátu nařídil ve věci jednání. Proti výroku o nákladech řízení bylo stejně jako dnes odvolání. Pokud podal odpůrce odpor pozdě, soud jej zamítl, nicméně zákon i zde pamatoval v § 58 na nezaviněné zmeškání lhůty, které soud může prominout a v některých případech i přiznat odkladný účinek, odpůrce však takto musel učinit do patnácti dnů od odpadnutí překážky, vysvětlit své důvody, které bránily k podání včasného odporu a k této žádosti připojit odpor samotný. Z ustanovení § 174 odst. 3, kdy nelze odpor zamítnout pro nedostatek odůvodnění, vyplývá, že odpůrce nemusel podaný odpor vůbec zdůvodňovat.

Právní úprava občanského soudního řádu od svého původního znění do dnešní podoby prošla počínaje reflexí politické situace, elektronizací justice a zapracováním právních předpisů práva Evropské unie konče, mnohými změnami.

Takové změny se však nepřilíš často dotýkaly právní úpravy rozkazního řízení, jednou z takových novelizací, které však do její právní úpravy zasahovaly, byl **zákon č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád**. Značnou změnu spatřuji v otázce aktivní legitimace vyplývající z § 172, kdy kromě dříve jediné socialistické organizace mohl být navrhovatelem kterýkoli účastník řízení dle ustanovení § 19, tedy kterákoli fyzická či právnická osoba, která je nadána způsobilostí mít práva a povinnosti a to v rozsahu § 20, tedy v jakém má způsobilost vlastními úkony nabývat práv a brát na sebe povinnosti. Navrhovatel rovněž dle ustanovení § 172 musel požadovat vydání platebního rozkazu k tomu, aby soud mohl rozhodnout jeho vydáním. Další změnou bylo zvýšení limitace žalované částky na 5.000,-Kčs obecně, přičemž pokud se nárokovaná

peněžitá částka opírala o výpis z knih tuzemského peněžního ústavu, tak zde limitace neplatila, což zůstalo svým způsobem zachováno z původní právní úpravy. Změnou prošel i druhý odstavec § 172, kde se v rámci negativního vymezení v bodě a) namísto původního znění objevilo, že platební rozkaz nemůže být vydán ve věcech, o kterých má jednat a rozhodovat senát. Dle ustanovení § 36, který vymezoval příslušnost rozhodování senátu, se tedy platebním rozkazem nesmělo rozhodovat ve věcech pracovních a nestanovil-li zákon jinak, ve věcech spadajících do právní úpravy zákona o rodině. Z tohoto ustanovení rovněž vyplývá, že ve věcech týkajících se vydání platebního rozkazu rozhodoval vždy samosoudce. Nejvyšší soud v této době rovněž kladl důraz ve věci určitosti podání ve smyslu § 42, odst. 3 na splnění určitosti podání, zvláště pokud je uplatňovaný nárok směřován proti dvěma nebo více odpůrcům. V návrhu bylo třeba přesným poměrem stanovit, kolik má který z odpůrců plnit nebo uvést, zda jsou odpovědni společně a nerozdílně, případně uvést pokud se jednalo o nárok proti dlužníkovi a ručiteli.²¹

Dalším zákonem, který novelizoval občanský soudní řád i v části vztahující se k rozkaznímu řízení byl **zákon č. 133/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád**. Konkrétně šlo o změnu v § 172 odst. 1, kde již mohl předseda senátu vydat platební rozkaz i bez výslovné žádosti navrhovatele bez slyšení odpůrce pochopitelně za splnění náležitostí k tomuto potřebných. Touto změnou nabývá na důležitosti zásada ofiiciality, která dává soudu možnost disponovat průběhem řízení bez ohledu na návrhy účastníků, a je tak omezována protichůdná zásada dispoziční, která je pro civilní proces typická.²² Dále došlo ke změně v odstavci druhém v § 172, kde se po novele již nenacházela nezbytná podmínka pro vydání platebního rozkazu a to přiložený doklad o tom, že odpůrce byl o zaplacení upomenut. Tato podmínka se mi v minulé právní úpravě zdála být nadbytečnou, protože kdyby žalobce chtěl svou pohledávku před podáním žaloby získat v co nejkratším čase, je pro něho rozhodně rychlejší o tomto nynějšího odpůrce upomenout ať už ústně či písemně, což zcela jistě učinil, na druhou stranu je třeba v tomto případě zvážit situaci, kdy odpůrce bude v případě opomenutí úhrady za předmětnou pohledávku následně hradit i náklady soudního řízení byť jen z důvodu, že nebyl o tomto vyrozuměn.

Zákonem č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád, účinným ke dni 1. ledna 1992, nastala v pořadí třetí změna občanského

²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky ze dne 24.1.1975, sp. zn. 3 Cz 5/75

²² KABELOVÁ, L.: K uplatňování principu dispozitivnosti v rozkazním řízení. *Socialistická zákonost*, 1984, roč. 32, č. 9, s. 528.

soudního řádu zasahující do právní úpravy rozkazního řízení. Tato se dotýkala prvního odstavce § 172, kde byla navýšena horní hranice žalované částky na 20.000 Kčs, k tomu přibyla druhá hranice a to 100.000 Kčs pro spory ve věcech obchodních. Pohledávka opírající se o výpis z knih tuzemského peněžního ústavu zůstala i nadále bez omezení výše. V rámci projevu porevolučního období byl zrušen zákon č. 121/1962 Sb., o hospodářské arbitráži a předpisy související,²³ a procesní úprava rozhodování o sporech ve věcech obchodních tak byla zcela nahrazena jednotnou právní úpravou občanského soudního řádu. Další změnou prošel § 173 odst. 2, kde předseda senátu zruší platební rozkaz v plném rozsahu, když se jej nepodaří doručit byť jedinému z odpůrců. To se odrazilo i v podání odporu při vícečetném účastenství v § 174 odst. 2, ve kterém stačilo, aby jeden z účastníků podal proti platebnímu rozkazu odpor a ten se jeho podáním zrušil v plném rozsahu, přičemž předseda senátu následně nařídil ve věci jednání.

Až do vydání **zákona č. 171/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád**, účinného ode dne 1. září 1993, byla stále platná jediná výjimka v podobě možnosti vydat platební rozkaz na zaplacení jakékoli výše žalované částky vyplývající z výpisu knih tuzemského peněžního ústavu. Tímto zákonem již toto ustanovení ztratilo na významu, neboť výše jmenovaná novela občanského soudního řádu zcela zrušila limitaci výše žalované částky a tím i urychlila mnohá řízení, která se protahovala díky tomuto omezení. Jak jsem již vyjádřil výše, považoval jsem toto omezení za zcela zbytečné proto, že odpůrce může v případě nesouhlasu s vydaným platebním rozkazem podat odpor a vyjádřit se buď přímo v něm k žalobě, nebo projevem zásady ústnosti řízení při nařízeném jednání po zrušení vydaného platebního rozkazu. Ve znění této novely navíc dle ustanovení § 9 odst. 2 o velké části sporů týkajících se obchodní činnosti rozhodovaly Krajské soudy jako soudy prvního stupně pokud byly oba subjekty sporů podnikateli, tak vždy, pokud pouze jeden z nich, tak za předpokladu, že výše sporu převyšovala částku 50.000,- Kč.

²³ zákon č. 121/1962 Sb., o hospodářské arbitráži a předpisy související, ve znění pozdějších předpisů, upravoval mj. spory mezi socialistickými organizacemi, organizačními jednotkami a orgány socialistických organizací. O sporech v závislosti na druhu sporu a účastnících rozhodovala Státní arbitráž Československé socialistické republiky, Státní arbitráž Československé socialistické republiky a Státní arbitráž Slovenské socialistické republiky nebo Krajská státní arbitráž. Opravný prostředek proti rozhodnutí nebyl možný, ale v případě rozhodnutí vydáním „arbitrážního platebního rozkazu“ ve zkráceném řízení bylo možné podat v patnáctidenní lhůtě námitky dle § 38. „Arbitrážní platební rozkaz“ bylo možné vydat na návrh i bez návrhu pokud se jednalo o spor týkající se peněžité pohledávky ve výši do 50.000,-Kčs pokud se ovšem nejedná o náhradu škody a náhradu majetkové újmy dle ustanovení hospodářského zákoníku.

Zákonem č. 238/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, a zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, s účinností ode dne 1. ledna 1996, se změnilo ustanovení § 174 odst. 3 v úkonu soudu při pozdě podaném odporu. Dříve upravené „zamítnutí“ bylo novelou nahrazeno „odmítnutím,“ stejně jako původní nemožnost „zamítnutí“ odporu při nedostatečném odůvodnění byla nahrazena rovněž „odmítnutím.“ V tomto odstavci přibylo rovněž ustanovení, ve kterém předseda senátu mohl „odmítnout“ podaný odpor pokud jej podala osoba, která nebyla k jeho podání oprávněna.

Zákonem č. 30/2000 Sb., kterým se mění občanský soudní řád a některé další zákony, uvedený v částce 11 Sbírky zákonů ze dne 23. února 2000, s účinností ode dne 1. ledna 2001, rovněž nazývaným velká novela občanského soudního řádu došlo ke znatelné změně v označení účastníků řízení. Namísto původního „navrhovatele“ a „odpůrce“ se nově začalo používat označení „žalobce“ a „žalovaný,“ což jen podtrhuje charakter rozkazního řízení jako takového, jehož záměrem je v rámci zjišťovacího řízení dospět k závěru, zda předmětná částka má být zaplácena, jedná se tedy o sporné řízení, pro které je toto označení typické.²⁴ Změnou prošlo rovněž označení „předseda senátu,“ které bylo v důsledku novely zaměněno obecně „soudem.“ V odstavci druhém § 172 se ustanovení týkající se doručení do ciziny přesunulo z původního umístění pod pís. b) pod pís. c). Platební rozkaz tak nemohl být doručen nikoli v případě, že není znám pobyt žalovaného nebo pokud by měl být doručen do ciziny, ale i pokud nastanou obě skutečnosti, což se mi v jeví spíše jako projev větší přehlednosti než, že by taková změna měla závažnější dopad. V odstavci čtvrtém § 174 zákonodárce výslovně uvedl postup soudu při opravě chyb v psaní a počtech nebo jiných nesprávnostech s odkazem na § 164, který dále uváděl i možnost vydat opravné usnesení za předpokladu, že se chyba objeví ve výroku rozhodnutí nebo nebyla-li tato oprava proveditelná ve stejnopisech rozhodnutí a toto usnesení následně doručí účastníkům. Pokud by byla chyba ve výroku rozhodnutí, může soud tímto usnesením vykonatelnost odložit na dobu, než nabude opravné usnesení právní moci.²⁵

Zákonem č. 133/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, kterým se mění občanský soudní řád a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti,

²⁴ HLAVSA, P.: *Občanský soudní řád: (úplné znění) s výkladem novely (zák. č. 30/2000 Sb.)*. Praha: Linde Praha, a.s., 2000, s. 130.

²⁵ Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.3.2000, sp.zn. 20 Cdo 1436/98 nabude opravné usnesení právní moci po uplynutí 15 dnů od jeho doručení účastníkům. Pokud v něm soud neodloží vykonatelnost předchozího rozhodnutí, tak je vykonatelné až do nabytí právní moci opravného usnesení.

s účinností ode dne 14. května 2006, se změnilo ustanovení § 172 odst. 2, kde se přidala výjimka z nemožnosti vydání platebního rozkazu v případech, kdy o věci rozhoduje senát, a to při uplatnění nároku na pracovní odměnu zaměstnance vůči zaměstnavateli. Zákodárce v této novele zohlednil průtahy řízení při uplatnění tohoto peněžního nároku, o kterém tak doposud platebním rozkazem být rozhodnuto nemohlo z důvodu jeho zařazení pod věci, o kterých rozhoduje senát. Jak ostatně vyplývá z důvodové zprávy, kde zákonodárce poukazuje na pozdní rozhodování o nárocích zaměstnanců na jejich finanční odměnu, což mělo za následek nemožnost uspokojení jejich pohledávky proto, že zaměstnavatel po předlužení na základě jiných nároků, vyřízených prostřednictvím efektivnějšího rozkazního řízení, již nemohl tyto pohledávky splatit.

Zásadní změnu v souvislosti s elektronizací justice²⁶ shledávám vydání **zákona č. 123/2008 Sb** ze dne 19. března 2008, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů(dále jen „zákon o soudních poplatcích“). Díky němu vzniká nový § 174a, který zapracovává do občanského soudního řádu nový institut „elektronický platební rozkaz.“ Jde o zkrácené řízení, které je zahájeno podáním vyplněného standardizovaného elektronického formuláře se zaručeným elektronickým podpisem žalobce, které je limitováno maximální výši pohledávky do částky 1.000.000,- Kč, a zakončeno vydáním rozhodnutí ve formě „elektronického platebního rozkazu.“ Svým charakterem vychází z návrhu na vydání platebního rozkazu, a proto se k němu vztahují ustanovení týkající se platebního rozkazu, což ostatně vyplývá z § 174a odst. 2. Svůj původ nese v rakouské a německé právní úpravě, kde přinesl zrychlení v procesu rozhodování o pohledávkách, o jejichž existenci není mezi účastníky řízení sporu a cílem je pouze získat exekuční titul co nejrychlejší možnou cestou. Vyplněný formulář je jednotný a podléhá počítačovému zpracování, což samo o sobě znamená značné urychlení a zjednodušení celého procesu rozhodování.²⁷ Blíže k problematice elektronického platebního rozkazu a ke změnám s tím souvisejícím se budu věnovat

²⁶ Dle důvodové zprávy 254/0 ze dne 18.6.2007 k zákonu č. 123/2008 Sb se elektronizací justice rozumělo zvýšení průchodnosti české justice; snížení doby vyřizování soudních případů; zefektivnění spolupráce v rámci resortu i mimo něj (např. s Policií ČR); zlepšení komunikace veřejnosti s justicí; zavedení elektronického soudního spisu, který bude postupně zaváděn od roku 2008, dovršení elektronizace justice se předpokládá v roce 2009.

²⁷ Důvodová zpráva 254/0 ze dne 18.6.2007 k zákonu č. 123/2008 Sb

v samostatné kapitole. Novela s sebou kromě výše uvedeného nového institutu přinesla i zrušení překážky k rozhodnutí vydáním platebního rozkazu, eventuelně elektronického platebního rozkazu, v případě, že by ve věci rozhodoval senát. Celé písmeno a) § 172 odst. 2 bylo tedy zrušeno a původní písmena b) a c) se v důsledku tohoto změnila na písmena a) a b).

Tzv. souhrnná novela, tedy **zákon č. 7/2009 Sb.**, kterým se mění občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony, s účinností od 1. července 2009, měla za účel zrychlení a zkvalitnění rozhodování soudů. Zasahovala do celé řady oblastí občanského soudního řádu,²⁸ rozkazního řízení se dotkla především změnou systému doručování soudních písemností, neboť zakládá nový systém doručování do datových schránek, zřízených ministerstvem vnitra, s čímž souvisí k tomu vydaný zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který v oblasti datových schránek upravuje náležitosti spojené se zakládáním, fungováním a rovněž i postihy při jejich zneužití. V části třetí, hlavě čtvrté občanského soudního řádu navíc přibyl nový typ rozkazního řízení v § 174b a to „Evropský platební rozkaz.“ Objevuje se zde jako důsledek provedení nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1896/2006 ze dne 12.12.2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. K tomuto institutu, stejně jako k novelizaci doručování se budu podrobněji věnovat ve své práci ve zvláštní kapitole.

²⁸ Zákon č. 7/2009 Sb. ze dne 11.12.2008 v sobě zavádí kromě nové úpravy systému doručování i zjednodušení systému protokolace, obranu proti průtahům v řízení ve formě nového institutu přípravného řízení v § 114c, omezení rozsahu odůvodnění rozhodnutí soudů či posílení notáře jako soudního komisaře v dědickém řízení.

3. Rozkazní řízení a jeho realizace v českém právu

V českém právním řádu spadá úprava rozkazního řízení do části třetí, hlavy čtvrté zákona číslo 99/1963 Sb. občanského soudního řádu v platném a účinném znění (dále jen „o.s.ř.“). Jak patrné z historického vývoje z předchozí kapitoly, vývoj nepodléhal v zásadě rozsáhlým změnám a v této kapitole se budu věnovat úpravě aktuální. Napřed se budu zabývat podmínkami pro jeho realizaci a následně popíšu každou ze tří forem rozhodnutí v rámci rozkazního řízení.

3.1 Podmínky pro realizaci rozkazního řízení v civilním procesu

Aby mohlo probíhat řízení a být následně vydáno očekávané rozhodnutí, je třeba nejprve splnit určité náležitosti vyplývající z procesního práva. Tyto náležitosti se v procesní terminologii nazývají procesními podmínkami, přestože v občanském soudním řádu jsou vymezeny jako podmínky řízení. Takové vymezení není zcela přesné a inklinuje k mylné představě, že v případě jejich nesplnění by vůbec nemohlo být řízení zahájeno, což není možné, neboť splnění procesních podmínek je zkoumáno až po zahájení řízení. Procesní podmínky mohou být charakterizovány jako *předpoklady přípustnosti vydání meritorního rozhodnutí*.²⁹

Jednotlivé publikace, které zkoumají z teoretického hlediska právo civilního procesu, rozdělily procesní podmínky nepatrně odlišně do skupin podle logického uspořádání.³⁰ Osobně jako nejpřehlednější shledávám uspořádání následující. Z hlediska věcnosti procesních podmínek zahájení řízení, ať už podáním žaloby nebo usnesením soudu o zahájení řízení, a splnění poplatkové povinnosti. Dále procesní podmínky na straně soudu v podobě pravomoci, věcné, místní, případně funkční příslušnosti. Neméně důležité jsou procesní podmínky na straně účastníků charakterizované samotnou způsobilostí být účastníkem řízení, procesní způsobilostí a zastoupením, ať už obligatorním nebo fakultativním a to na základě zákona, rozhodnutí soudu nebo plné moci. Poslední skupinou zásadního významu představuje negativní vymezení zastoupené překážkou věci zahájené (litispendence) a věci, o které již bylo pravomocně rozhodnuto (rei judicatae). Na procesní

²⁹ WINTEROVÁ, Alena a kol.: *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 238.

³⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a. s., 1997, s. 153. Srov. taktéž STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. MU Brno a Doplněk, 2003, s. 286n. Srov. taktéž WINTEROVÁ, Alena a kol.: *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 240n.

podmínky se dá nahlížet i z hlediska odstranitelnosti vad. Jako odstranitelné lze považovat ze skupiny věcných podmínek nezaplacení soudního poplatku, které lze odstranit jeho dodatečným zaplacením na výzvu soudu, k neodstranitelným pak patří například z procesních podmínek na straně účastníků řízení jeho nezpůsobilost být účastníkem řízení v případě právnické osoby, která zanikla po provedení likvidace. Zda jsou procesní podmínky splněny a soud tak může pokračovat v řízení, zkoumá dle ustanovení § 103n. občanského soudního řádu z úřední povinnosti, pokud nezjistí vady podání, nevydává o tomto žádné zvláštní rozhodnutí a pokračuje v řízení.³¹ Pokud jde o takový nedostatek podání, který nelze odstranit, soud dle ustanovení § 104 odst. 1 občanského soudního řádu řízení zastaví. K jednotlivým procesním podmínkám se vyjádřím v níže uvedených kapitolách.

3.1.1. Věcné procesní podmínky

Jak jsem uvedl výše, k věcným procesním podmínkám se vztahují náležitosti týkající se samotného zahájení řízení a splnění poplatkové povinnosti.

K **zahájení řízení** v případě sporných řízení, mezi které rozkazní řízení patří, je nezbytné podat návrh na zahájení řízení (žalobu), zatímco v nesporných řízeních je možné, aby bylo řízení zahájeno z iniciativy soudu samotného.³² „*Řízení je zahájeno dnem, kdy došel soudu návrh na jeho zahájení,*“³³ přičemž zákon neuvádí, že v případě podání k nepříslušnému soudu, ať místně nebo věcně, by nemělo být zahájeno, platí tedy, že je zahájeno bez ohledu na příslušnost soudu, u kterého je žaloba podána.³⁴ Samotné zahájení řízení s sebou přináší vznik procesněprávních i hmotněprávních účinků. Mezi procesněprávní patří vznik překážky litispendence, tedy překážky věci zahájené dle § 83 občanského soudního řádu, dále překážky perpetuatio fori, která dle § 11 odst. 1 občanského soudního řádu určuje skutečnosti rozhodné pro místní a věcnou příslušnost okamžikem podání žaloby, poté konsumací žalobce volit příslušný soud dle § 11 odst. 2 a § 87 o.s.ř., případně se dovolat prorogace dle § 89a o.s.ř. v obchodních věcech. Z § 100 odst. 1 o.s.ř. rovněž vyplývá, že soud je po zahájení řízení povinen projednat věc a rozhodnout o ní co nejdříve. Mezi hmotněprávní účinky zahájeného řízení spadá

³¹ WINTEROVÁ, A. a kol.: *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vydání: Linde Praha, a.s., 2007, s. 213.

³² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a. s., 1997, s. 153.

³³ § 82 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb. občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 1995, sp.zn. 4 Cdo 42/94

jednoznačně stavení lhůt, kdy nemůže dojít k prekluzi ani k promlčení práva, které je uplatňováno.

V případě návrhu na zahájení řízení bych se pozastavil nad označením účastníků řízení, kde do 31.12.2000 bylo možné označovat „žalobce“ ekvivalentem „navrhovatel“, zatímco označení „žalovaný“ bylo možno zaměnit za „odpůrce.“ Tento dualismus označení byl 1.1.2001 zrušen tak, že od té doby označujeme účastníky sporného řízení (tedy i řízení rozkazního) žalobce a žalovaný, přičemž navrhovatel má své označení v nesporném řízení dle druhé a třetí definice účastníků řízení v § 94 odst. 1 a 2 o.s.ř.. Označení „odpůrce“ již občanský soudní řád ve svém aktuálním znění neobsahuje.

Dle § 79 o.s.ř. se řízení zahajuje na návrh, který musí splňovat jednak obecné náležitosti vyplývající z ustanovení § 42 odst. 4 o.s.ř. a dále náležitosti v tomto ustanovení uvedené. Obecné slouží ke zkoumání zákonem vyžadovaných podmínek a zvláštní umožňují soudu zkoumat žalobcův nárok.³⁵ Mezi obecné náleží určení soudu, který bude o věci rozhodovat. Zde je nutno dodat, že pokud by žalobce podal návrh u soudu, který se svým označením neztotožňuje s označením, vyplývajícím z obsahu žaloby, soud jej bez dalšího postoupí tomuto v žalobě určenému soudu. Stejně tak pokud by podal žalobu u soudu a neuvedl v ní označení soudu, má se za to, že se žaloba podává soudu, u kterého bylo provedeno podání.³⁶ Dále kdo návrh činí, které věci se týká a co svým návrhem navrhovatel sleduje, k tomu je nutný datum a podpis navrhovatele. Pokud je zastoupen advokátem, stačí otisk jeho podpisu za předpokladu, že na soudě, jemuž je podání adresováno, je uložen vzor. Jestliže je podání v listinné podobě, je třeba rovněž přiložit potřebný počet stejnopisů společně s přílohami, aby jeden stejnopis zůstal na soudě a jestliže je to třeba, aby každý účastník obdržel po jednom stejnopise. Pokud se podání podává v jiné, než písemné formě, stačí jej předložit soudu v jednom stejnopise, přičemž při elektronickém podání je možné přiložit příslušné přílohy, pokud je to možné rovněž v elektronické podobě. Pro úplnost § 42 o.s.ř. uvádí, že podání samotné je možné kromě výše uvedené písemné formy rovněž ústně do protokolu, což se může činit jen v případech návrhu na zahájení řízení o povolení uzavřít manželství, o určení a popření rodičovství, o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení, o osvojení a řízení, které lze

³⁵ PLECITÝ, V., HLAVSA, P., KOCOUREK, J.: *Civilní kodexy: občanský zákoník, občanský soudní řád: výklad, judikatura, související předpisy*. Praha: Eurounion, 2001, s. 525.

³⁶ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 500.

zahájit i bez návrhu, a návrhy na výkon rozhodnutí v těchto řízeních vydaných. Z toho ustanovení vyplývá, že ústní podání do protokolu se netýká rozkazního řízení. Odlišný způsob podání od písemného je elektronicky prostřednictvím veřejné datové sítě, telegraficky nebo telefaxem. Všechna tato podání je však třeba doplnit a to do tří dnů, ve věci telegrafického písemným doplněním, u ostatních je nutné předložit ve stejné lhůtě originál podání. V opačném případě soud nebude k takovým podáním přihlížet. U elektronického podání navíc novela občanského soudního řádu zákonem č. 123/2008 Sb. ze dne 19.3.2008 s účinností od 1.7.2008 doplnila § 42 odst. 5 o.s.ř., ve kterém uvádí, že „V případě podání v elektronické podobě opatřeného zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu,“ čímž nepřímo odkazuje na zákon č. 227/2000 ze dne 29.6.2000, o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů(dále jen „zákon o elektronickém podpisu“).

Kromě těchto obecných náležitostí § 79 o.s.ř. vymezuje i náležitosti uvedené v podání jako je jméno, příjmení a bydliště účastníků, v případě právnické osoby potom obchodní firmu nebo název a sídlo právnické osoby, pokud je účastníkem stát, tak jeho označení a příslušné označení jeho organizační složky, která za stát před soudem jedná. V případě označení bydliště fyzické osoby její poslední známou adresou není samo o sobě překážkou v pokračování řízení, pokud se takto označená osoba v bydlišti uvedeném v žalobě již nezdržuje a její pobyt není znám.³⁷ Pokud zemřel dlužník a věřiteli nejsou známy dědicové, může věřitel podat žalobu proti „neznámému dědicovi,“ a tak předejít případnému promlčení pohledávky.³⁸ Ve vztazích, které vyplývají z obchodních vztahů je nutno označit účastníky příslušným identifikačním číslem u právnických osob a fyzických osob, které jsou podnikateli. U fyzické osoby, která je podnikatelem připadá v úvahu její označení obchodní firmou pouze, pokud je v souladu s § 9 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Za předpokladu, že tomu tak není a v takovém označení se nevyskytuje jméno a příjmení fyzické osoby, je v tomto případě podání považováno za neurčité.³⁹ U právnické osoby, která je zapsána v obchodním rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností, nadačním rejstříku, rejstříku veřejných výzkumných institucí, rejstříku veřejných zdravotnických zařízení nebo v rejstříku

³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 8. 2005, sp. zn. 22 Cdo 149/2005

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 21 Cdo 5145/2007

³⁹ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 502.

společenství vlastníků jednotek se sídlem rozumí adresa, kde tato právnická osoba skutečně sídlí, kde se s ní může veřejnost stýkat. Taková adresa je uvedena v obchodním nebo jiném rejstříku a osoba, která činí v důvěře v zápis do takového rejstříku, požívá právní ochrany a nemůže jí být vytýkáno, když v době podání žaloby použila označení z obchodního nebo jiného rejstříku v té době zapsané. U obchodní firmy právnické osoby je třeba uvést v totožném označení jako je zapsána v obchodním nebo jiném rejstříku včetně právního dodatku. Pokud by došlo k rozdílnému označení v podání, kde by byla právní forma označena odlišně od označení v obchodním nebo jiném rejstříku, ovšem rovnocenná dle příslušného právního předpisu nebo pokud v obchodní firmě je pouze uvedeno malé písmeno namísto velkého a soud nemá pochyb o tom, že účastník svým označením mínil tuto právnickou osobu, soudní praxe v takovém případě nepovažuje takovou vadu podání natolik závažnou, aby vedla k odmítnutí návrhu dle § 43 odst. 2 o.s.ř.. Je-li právnickou osobou stát, je nutné si ujasnit, kdo bude za stát v dané věci vystupovat před soudem a náležitě jej v žalobě označit. Za stát obecně vystupuje před soudem Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových v případech uvedených v ustanovení zákona č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů, nebo v ostatních případech organizační složka, která je příslušná za stát vystupovat. V žalobě se označuje nejprve státem a poté označením Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, případně příslušnou organizační složkou.⁴⁰ Pokud žalobce označí v žalobě za účastníka řízení pouze příslušnou organizační složku státu, jedná se o neodstranitelný nedostatek podmínky řízení a soud řízení zastaví dle § 104 odst. 2 o.s.ř.. Taková organizační složka nemá sama o sobě způsobilost být účastníkem řízení.⁴¹ Stát je v řízení označen řádně pouze uvedením státu a státního orgánu, kterého se příslušná věc týká. Označí-li žalobce chybně pouze identifikaci tohoto státního orgánu uvedením nesprávného čísla či názvu příslušné organizační složky vystupující v dané věci za stát, vyzve nejprve soud dle § 43 k odstranění této vady a doplnění, v opačném případě řízení zastaví.⁴² V případě označení obce jakožto veřejnoprávní korporace je třeba uvést název a adresu sídla jeho obecního úřadu, přestože to zákon neuvádí. Ze soudní praxe rovněž vyplynulo, že neoznačil-li žalobce tímto způsobem obec a není-li pochyb o tom, která obec je tímto označením myšlena, nezakládá to samo o sobě překážku v řízení.

⁴⁰ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 504.

⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. října 2002, sp. zn. 21 Cdo 366/2002

⁴² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 11. 1996, sp. zn. 3 Cdon 451/96

Smyslem je především zamezení pochybností v případě záměny s eventuální obcí stejného názvu a vyplnění mezery v zákoně, když § 79 občanského soudního řádu na toto nepamatuje.⁴³ Jestliže jsou účastníci zastoupeni, je nezbytné uvést i označení jejich zástupců.

Po uvedení účastníků řízení následuje vylíčení rozhodných skutečností, označení důkazů, kterých se žalobce dovolává, přičemž musí být rovněž zřejmé, čeho se svým podáním domáhá. Je důležité označit předmět řízení natolik přesně, aby nebylo o jeho určení pochyb a nedošlo k případné záměně. Překážkou k pokračování v řízení přitomení, pokud žalobce nevyličil veškeré náležitosti skutkového stavu zcela dle ustanovení hmotného práva.⁴⁴ Žalobce rovněž nemá povinnost uvádět právní titul žaloby v souladu se zásadou „iura novit curia“ a stačí, když uvede pouze skutkové okolnosti, od kterých se dle jeho názoru uplatňovaný nárok odvíjí.⁴⁵ V případě rozkazního řízení, kdy se podává návrh na vydání platebního rozkazu nebo elektronického platebního rozkazu se klade mnohem větší důraz na splnění povinnosti tvrzení, to samé platí i při návrhu, aby soud rozhodl ve věci rozsudkem pro zmeškání dle § 153b občanského soudního řádu. Vzhledem k tomu, že tato zkrácená řízení jsou projevem zásady dispoziční spolu se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení a jejich rozhodnutí nepředchází nařízením jednání, je nutné, aby veškerý skutkový stav žalobce vylíčil již v žalobě, a aby bylo nesporné, že zde nárok na vydání rozhodnutí pouze na základě předložené žaloby a tvrzení v ní uvedených skutečně je. Nesplněním této povinnosti tvrzení by žalobce svým způsobem bránil soudu ve vydání výše uvedených rozhodnutí v rámci zkráceného řízení.

S povinností tvrzení úzce souvisí povinnost důkazní, kdy je třeba svá skutková tvrzení opřít o patřičné důkazy a při zkrácených řízeních je toto třeba učinit již v podané žalobě. Označení musí být provedeno zcela zřetelně a přesně, aby soud mohl důkazy předložené důkazy bez potíží provést. Pokud jsou navrženi svědci, je třeba uvést jejich přesnou identifikaci jménem, příjmením a adresou pro obeslání. Jestliže žalobce navrhuje sdělení skutečností pro prokázání svých tvrzení, je nutné uvést identifikaci příslušných správních úřadů, orgánů samosprávy nebo osob, od kterých má na jeho návrh soud tato sdělení opatřit. Nepostupováním dle výše uvedeného se žalobce vystavuje riziku průtahů

⁴³ Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 8. 2004, sp. zn. 17 Co 477/2003

⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. října 2002, sp. zn. 21 Cdo 370/2002

⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 12. 2007, sp. zn. 22 Cdo 4457/2007

v řízení kvůli upřesnění svých označení prostřednictvím přípravy jednání, nařízeného jednání nebo dalšího jednání.⁴⁶

Označení „čeho se žalobce domáhá“ je ekvivalentem pro žalobní petit, který je pro soud klíčový, neboť práva a povinnosti v něm obsažené, za předpokladu, že jsou vymezena přesně, srozumitelně a určitě, musí být schopny být přeneseny do výroku rozhodnutí soudu. Soud totiž nesmí účastníkům uložit jiná práva nebo povinnosti než ty, které byly navrženy, přičemž žalobní petit musí zcela vyčerpat a nesmí jej překročit.⁴⁷ To však neznamená, že žalobce musí ve svém podání učinit „návrh výroku rozsudku“ tak jako v § 71 odst. 1 písm. f) zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů. V občanském soudním řízení o formulaci výroku rozhodnutí rozhoduje pouze soud a může se tímto od návrhu odchýlit a není tak vázán potenciálním návrhem žalobce. Projevem tohoto je konečně i ustanovení § 172 odst. 1, které explicitně stanoví „Soud může i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného vydat platební rozkaz, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem.“ Žalobní petit v rozkazním řízení může obsahovat jeden nebo i více peněžitých nároků, veškeré však musí vycházet pouze z uvedených skutečností, neboť platební rozkaz nelze vydat jen z části. V takovém případě by soud sice mohl danou věc projednat, nicméně nemůže rozhodnout vydáním platebního rozkazu.⁴⁸ Jeden i více nároků se může uplatňovat nejen proti jednomu, ale i více žalovaným, stejně tak může být více žalobců v téže věci. Soudu tak musí být ze znění petitu jasné, jakým způsobem má ve věci rozhodnout a to především v jakém poměru či kolik má být kterému účastníku plněno. Rozhodující zde je i fakt, zda účastníci odpovídají společně a nerozdílně nebo jestli se jedná o nárok uplatňovaný vůči dlužníku a ručiteli.⁴⁹

Mezi další věcnou procesní podmínku se řadí **splnění poplatkové povinnosti** vyplývající z ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích ve znění pozdějších předpisů (dále v textu jen jako „zákon o soudních poplatcích“).⁵⁰ Poplatníkem je v případě návrhu na vydání platebního rozkazu nebo jiné formy rozkazního

⁴⁶ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 506, 507.

⁴⁷ To neplatí pro případy uvedené v § 153 odst. 2 občanského soudního řádu.

⁴⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 1998, sp. zn. 6Cmo 142/97

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 24. 1. 1975, sp. zn. 3Cz 5/75

⁵⁰ Splnění poplatkové povinnosti nemusí být vždy vnímáno za procesní podmínku, může být považována za požadavek mimoprocení povahy, zvláště když jejím nesplněním nevzniká důvod k podání opravného prostředku v případě, kdy bylo ve věci navzdory tomuto rozhodnuto. Srov. WINTEROVÁ, Alena a kol.: *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 242-243.

řízení před soudem prvního stupně žalobce dle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích a ve všech věcech, které se týkají poplatkové povinnosti, rozhoduje vždy ten věcně a místně příslušný soud, který o věci rozhoduje v prvním stupni. Splatnost je v případech rozkazního řízení určena vznikem poplatkové povinnosti a platí se v české měně na účet soudu, který je k rozhodování příslušný. Jestliže nepřesahuje výše soudního poplatku 5.000,- Kč, je možné jej uhradit prostřednictvím kolkových známek, které vydává Ministerstvo financí. Pokud však je úhrada přijata v hotovosti na pokladně soudu v poslední den lhůty k placení, jde rovněž o řádné zaplacení soudního poplatku i pokud částka převyšuje 5.000,- Kč.⁵¹ Sazby poplatků jsou stanoveny pevnou částkou nebo procentem ze základu poplatku, přičemž samotný sazebník tvoří přílohu zákona. Základ procentního poplatku tvoří cena předmětu řízení, zatímco příslušenství tvoří základ poplatku pouze, pokud je samostatným předmětem řízení. Je-li v žalobě více peněžitých nároků, tvoří základ procentního poplatku jejich součet, pokud však jejich výpočet podléhá rozdílné sazbě, jsou samostatným základem poplatku. K možnému případu, kdy je vyjádřen tento základ poplatku v cizí měně § 6 odst. 6 zákona o soudních poplatcích stanoví jeho výpočet tak, *„že se vypočte procentní poplatek ze základu poplatku přepočteného na českou měnu podle kursu vyhlášeného Českou národní bankou platného k prvnímu dni kalendářního měsíce, v němž je poplatek splatný nebo v němž soud vydá rozhodnutí o povinnosti zaplatit poplatek. Pro přepočet měn, jejichž kurs Česká národní banka nevyhlašuje, se použije kurs USD k této měně vyhlášený ústřední nebo jí na roveň postavenou bankou státu, v němž platí přepočítávaná měna; platnost tohoto použitého kursu měn je poplatník povinen prokázat soudu dokladem získaným prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí.“* Základ poplatku se zaokrouhluje na celá sta korun dolů a vypočtený procentní poplatek ze základu se zaokrouhluje na celé desítky korun nahoru.

V sazebníku je výpočet uveden pro účely rozkazního řízení v příloze č. 1 pod položkami 1 a 1a. V položce 1 v rámci žaloby na peněžité plnění je soudní poplatek stanoven v případě, kdy je žalovaná částka ve výši do 15.000,- Kč včetně, jednotnou sazbou 600,- Kč, pokud však základ poplatku převyšuje tuto hranici, je určen procentní sazbou ve výši 4% z této částky. Pakliže žádá žalobce vydání elektronického platebního rozkazu na peněžité plnění, je soudní poplatek v případě žalované částky do 15.000,- Kč

⁵¹ Nález Ústavního soudu ze dne 1. června 1998, sp. zn. Pl. II. ÚS 310/97

včetně, ve výši 300,- Kč a při žalované částce vyšší než 15.000,- Kč určen procentní sazbou ve výši 2% z této částky. Žalovat prostřednictvím návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu je pro žalobce velmi výhodné zejména pokud spravuje velké množství pohledávek a dále díky institutu elektronického platebního rozkazu samotného, kterému věnuji zvláštní kapitolu.

Jako projev čl. 36 odst. 1 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina základních práv a svobod“)⁵² je v občanském soudním řízení v § 138 občanského soudního řádu zaveden institut „osvobození od soudních poplatků.“ Soud tak může na návrh účastníka, který může být fyzickou i právnickou osobou,⁵³ řízení zcela nebo zčásti přiznat osvobození od soudních poplatků, jestliže toto přiznání odůvodňují poměry účastníka a nejde pouze o bránění práva. Pokud soud této žádosti vyhoví, tak nestanoví-li jinak, vztahuje se osvobození na celé řízení a má i zpětné účinky, nicméně již zaplacené poplatky se na základě tohoto rozhodnutí nevrací. Soud může kdykoli v průběhu řízení osvobození odejmout, pokud by vyšlo najevo, že na ně není ze strany účastníka nárok, zejména pokud se změnily poměry na straně osvobozeného účastníka řízení natolik, že by již nebylo osvobození odůvodněné, nebo zjistil-li soud, že poměry účastníka byly již před rozhodnutím o osvobození odlišné od údajů v návrhu na osvobození.⁵⁴ Osvobození se vztahuje i na hotové výdaje případného zástupce účastníka řízení, který byl osvobozen.

Při nesplnění poplatkové povinnosti v době splatnosti stanoví § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, že příslušný soud vyzve poplatníka k úhradě, přičemž ve výzvě stanoví lhůtu k zaplacení a poučí jej, že v případě nesplnění poplatkové povinnosti řízení zastaví. To neplatí v případě, kdy soud již začal jednat ve věci samé i když soudní poplatek dosud nebyl zaplacen, pokud poplatník rozšířil svůj návrh až v době, kdy již soud začal jednat ve věci samé a konečně za předpokladu, kdy hrozí nebezpečí újmy poplatníka v důsledku možného vzniku prodlení, pokud ve lhůtě, kterou mu soud určil k zaplacení, prokáže, že nikoli v důsledku jeho viny nedošlo k nezaplacení soudního poplatku.

⁵² „Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.“

⁵³ Nález Ústavního soudu ze dne 27. října 1998, sp. zn. Pl. II. ÚS 13/98

⁵⁴ Rozsudek Najvyššieho súdu Slovenskej socialistické republiky ze dne 7. 4. 1971, sp.zn. 1 Cz 18/71

Přerušeni řízení nemá vliv na splnění poplatkové povinnosti, zároveň se nemění výše soudního poplatku, jestliže vzal v průběhu řízení žalobce žalobu částečně zpět.⁵⁵

Soud v případě zastavení řízení vrátí žalobci soudní poplatek. Dle § 10 odst. 4 zákona o soudních poplatcích soud v případě vydaného platebního rozkazu, který dosud nenabyl právní moci, vrátí rovněž soudní poplatek na žádost žalobce o zpětvzetí návrhu. Byl-li již podán odpor, vrátí se soudní poplatek v případě, že řízení bylo zastaveno před prvním jednáním. Pokud bylo řízení zastaveno jen zčásti, vrátí se poplatníkovi odpovídající část zaplaceného soudního poplatku.

3.1.2. Procesní podmínky na straně soudu

Procesní podmínky na straně soudu jsou zkoumány po zahájení řízení a spadá pod ně civilní pravomoc, věcná, místní a funkční příslušnost soudu.

Pravomoc teorie vymezuje jako „*souhrn oprávnění určitého státního orgánu jednat a rozhodovat v určitých, zákonem stanovených záležitostech,*“ přičemž pro účely soudu jde o „*vymezení okruhu věcí, které soudy projednávají a rozhodují.*“⁵⁶ Pravomoc civilního soudnictví upravuje § 7 občanského soudního řádu, kde tyto soudy projednávají a rozhodují o sporech nebo jiných právních věcech vyplývajících z občanskoprávních, pracovních, rodinných a z obchodních vztahů, za předpokladu, že je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Druhý odstavec výše uvedeného ustanovení navíc rozšiřuje jejich pravomoc o rozhodování o věcech, o kterých rozhodovaly jiné orgány než soudy za podmínek v části páté občanského soudního řádu. Je-li soudu v dané věci dána pravomoc, soud zkoumá kdykoli během řízení z úřední povinnosti v rámci § 103 občanského soudního řádu, přičemž zjistí-li, že není pravomocný danou věc projednat a rozhodnout o ni, dle § 104 odst. 1 usnesením řízení zastaví a po nabytí právní moci tohoto usnesení věc postoupí orgánu, který je dle názoru soudu pravomocný ve věci rozhodnout. Není-li takového orgánu, pak jediný orgán, který může o věci rozhodnout, a tak být povolán k ochraně práv a oprávněných zájmů účastníků, je jedině soud.⁵⁷ Veškeré právní účinky podání návrhu na zahájení řízení však zůstávají zachovány. Může nastat situace, kdy orgán moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, kterému byla věc soudem postoupena, s tímto nesouhlasí a popírá, že je nadán pravomocí věc

⁵⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 1. 2000, sp. zn. 9 Cmo 368/99

⁵⁶ STAVINOHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. MU Brno a Doplněk, 2003, s. 189.

⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. února 2001, sp. zn. 20 Cdo 2498/99

projednat a rozhodnout o ni. V takovém případě jde o „kompetenční spor“ a záležitost týkající se pravomoci se rozhoduje dle zvláštního právního předpisu.⁵⁸

Velmi oblíbeným způsobem rozhodování o aktuálních, případně budoucích sporech je rozhodčí řízení. Pravomoc rozhodovat o těchto sporech vzniká na základě „rozhodčí smlouvy“ nebo „rozhodčí doložky“ tvořící součást smlouvy mezi stranami právního vztahu, která stanoví, že potenciální nebo již vzniklý spor bude projednávat a rozhodovat o něm jeden nebo více rozhodců, případně rozhodčí soud dle ustanovení §§ 2 a 3 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů. Dle ustanovení § 106 občanského soudního řádu tento případ vylučuje projednání a rozhodování o takové věci soudy, pokud toto žalovaný namítne ve svém prvním úkonu ve věci, což je u rozkazního řízení podání odporu dle § 174 občanského soudního řádu a tato námitka by měla být uvedena přímo v odporu, nikoli až v průběhu nařízeného jednání.⁵⁹

Příslušnost je oprávněním a povinností orgánu vyvíjet určitou činnost nebo řešit jistý případ. Pro účely soudnictví jde o určení, který konkrétní soud ze soudní soustavy bude danou věc projednávat a rozhodovat o ni. Jde tedy o vymezení okruhu působnosti mezi jednotlivými soudy navzájem.⁶⁰ Příslušnost má v rámci civilního procesu podobu věcné, místní a funkční.

Věcná příslušnost je charakterizována jako vymezení soudů, které jsou příslušné projednat a rozhodnout o věci jako soudy první instance. Česká právní úprava stojí na zásadě „diferenciace věcné příslušnosti,“ v jejímž rámci jsou na prvním stupni příslušné soudy okresní, krajské nebo Nejvyšší soud České republiky v závislosti na charakteru věci, která má být projednána. Důvodem, proč jsou věci rozhodovány na prvním stupni soudem vyšší instance, bývá zpravidla složitost případu nebo věc, která vyžaduje vyšší specializaci, jež je pro daný případ odpovídající právě u tohoto soudu vyšší instance.⁶¹ Přestože v občanském soudním řádu není takto explicitně upravena, z § 9 o.s.ř. lze dovodit, že když okresní soudy jsou příslušné k řízení na prvním stupni, pokud zákon nestanoví jinak, budou tedy projednávat a rozhodovat věci bez ohledu na specifikaci předmětu sporu ve všech případech, pokud se nebude jednat o některý z taxativně vymezených případů v § 9 odst. 2, 3, 4 o.s.ř., ve kterých bude rozhodovat jako soud prvního stupně krajský soud a

⁵⁸ Zákon č. 131/2002 Sb. o rozhodování některých kompetenčních sporů, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 6. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2153/99

⁶⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a. s., 1997, s. 171.

⁶¹ WINTEROVÁ, Alena a kol.: *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 122.

v odst. 5, kde bude soudem první instance Nejvyšší soud České republiky. Rozkazní řízení je řízením, které probíhá zásadně před soudem prvního stupně, takže celé řízení se bude konat až na výše uvedené výjimky před okresním soudem. Ze své praxe mohu konstatovat, že nejčastější výjimkou z věcné příslušnosti soudů okresních je § 9 odst. 3, písm. r), tedy, že krajské soudy rozhodují v obchodních věcech jako soudy prvního stupně ve sporech mezi podnikateli⁶² při jejich podnikatelské činnosti z dalších obchodních závazkových vztahů, včetně sporů o náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení, s výjimkou sporů o peněžité plnění, jestliže částka požadovaná žalobcem nepřevyšuje 100 000 Kč, přičemž k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží. K zamyšlení nad tím, co se rozumí pod pojmem „obchodní věc,“ vybízí fakt, když tento termín není definován v žádném právním předpisu České republiky. Judikatura se k tomuto staví tak, že tento pojem je nutno chápat nejen ve smyslu ustanovení § 261 odst. 1 a 3 a § 262 odst. 1 obchodního zákoníku, ale rovněž z ustanovení § 9 odst. 3 písm. r) o. s. ř.. Z tohoto názoru plyne, že je třeba na tuto problematiku nahlížet jako na spor mezi podnikateli v rámci jejich podnikatelské činnosti a není podstatné, dle jakého právního předpisu vznikl závazkový právní vztah mezi účastníky.^{63 64}

V případě, že soud, u kterého bylo řízení zahájeno, má za to, že není ve věci věcně příslušný, řídí se ustanovením § 104a o.s.ř. s tím, že veškeré hmotněprávní a procesněprávní účinky jsou zachovány a nejde o neodstranitelnou překážku řízení, která by vedla k zastavení řízení, jako tomu bylo v době před účinností zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. Tato změna je dle mého názoru žádoucí, neboť více reflektuje zásadu „denegatio iustitiae“ a nejde tak k tíži žalobce jeho podání věcně nepřislušnému soudu, když z hlediska pravomoci zvolil korektně civilní soud

⁶² Ve smyslu § 2 zákona č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, se podnikatelem rozumí osoba vykonávající soustavou činnost prováděnou samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Přičemž musí být zapsaná v obchodním rejstříku nebo podnikat na základě živnostenského oprávnění nebo podnikat na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů nebo provozovat zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 1. 2000, sp. zn. 33 Cdo 504/99. In ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury ve věcech obchodních závazkových vztahů*. Praha: ASPI Publishing s.r.o., 2003, s. 22 - 23.

⁶⁴ Více k této problematice CIK, Stanislav. *K věcné příslušnosti v žalobě na ochranu dobré pověsti právnické osoby*. [online]. PRAVNIRADCE.IHNED.CZ, 21.7.2010 [cit. 28.11.2010]. Dostupné na <http://pravnicaradce.ihned.cz/c4-10077440-45023550-F00000_d-k-vecne-prislusnosti-v-zalobe-na-ochranu-dobre-povesti-pravnicke-osoby>. PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo II.díl. 2*. Vydání. Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 1999, s. 157 - 161.

Místní příslušnost je definována jako *rozsah působnosti mezi jednotlivými soudy stejného článku soustavy soudů tak, že určuje, který soud v rámci vymezeného obvodu své působnosti podle zákona č. 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „zákon o soudech a soudcích“)*⁶⁵ má projednat a rozhodnout konkrétní věc.⁶⁶

Ustanovení vztahující se k úpravě místní příslušnosti občanský soudní řád obsahuje v části třetí, hlavě první v §§ 84-89a. Místní příslušnost se rozlišuje na obecnou a zvláštní, přičemž o obecnou jde vždy, pokud není stanovena příslušnost výlučná dle § 88 o.s.ř. nebo si žalobce nezvolí příslušnost danou na výběr dle § 87 o.s.ř..

Dle § 84 o.s.ř. je obecně místně příslušný obecný soud žalovaného, pokud nestanoví zákon jinak. Mezi tyto jiné případy se převážně řadí řízení dle části třetí, hlavy páté občanského soudního řádu, což jsou řízení nesporná, a na tyto se vztahuje výlučná místní příslušnost dle § 88 o.s.ř. nebo úprava v ustanovení části třetí, hlavy páté. V § 85 je blíže specifikována místní příslušnost soudu zvlášť pro osoby fyzické, právnické, insolvenčního správce, stát, obce a vyšší územně samosprávné celky. Jde-li o účastníka řízení, který nemá obecný soud dle výše uvedených ustanovení, podpůrně jej upravuje § 86 o.s.ř. posledním známým bydlištěm v České republice, v jehož obvodu má majetek nebo v případě zahraničních osob v místě, kde mají umístěn podnik nebo jeho organizační složku. Zvláštním druhem i pro účely rozkazního řízení je tzv. „prorogace“ upravená v § 89a, kdy si mohou účastníci dohodnout odchýlnou místní příslušnost soudu první instance od obecné, pokud se nejedná o věc, které zákon připisuje výlučnou příslušnost dle § 88 o.s.ř. a jde-li o věc obchodní.

Zkoumání místní příslušnosti upravuje § 105, kdy z prvního odstavce ji soud zkoumá jen do skončení přípravného jednání dle § 114c o.s.ř. nebo pokud jej neprovádí, tak jen předtím než začne jednat o věci samé nebo pokud rozhodl bez jednání, tak jen před vydáním rozhodnutí. To se však netýká platebního rozkazu, elektronického platebního rozkazu a evropského platebního rozkazu. Později lze místní příslušnost zkoumat pouze, pokud nebyla provedena příprava jednání dle § 114c o.s.ř. a to jen k námitce účastníka řízení, která byla uplatněna při prvním úkonu, který účastníku přísluší.

⁶⁵ Přílohy 1 - 7 zákona o soudech a soudcích.

⁶⁶ STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. MU Brno a Doplněk, 2003, s. 198.

Zde je sporný výklad termínu „první úkon, který účastníku přísluší“ v rámci řízení rozkazního. Dle prvního názoru^{67 68} je tímto úkonem námitka místní příslušnosti podaná až po podání odporu nebo po zrušení platebního rozkazu soudem. Tvrzení se opírají o rozhodnutí uveřejněné pod č. 73/1955 Sbírkou rozhodnutí a stanovisek, o něž se stále opírá i dnešní praxe a která říká: „*Odpor proti platobnému rozkazu nie je prvým procesným úkonom žalovaného, pri ktorom by musel predniesť námietku nepríslušnosti súdu, aby sa tak stalo včas. Prvým procesným úkonom v tomto zmysle je až prvý procesný úkon, ktorý mu prislúcha v konaní nasledujúcom v dôsledku jeho odporu proti platobnému rozkazu.*“ Soud zde vychází ze skutečnosti, že odpor odůvodněn být nemusí, zatímco námitka místní nepřislušnosti ano, přičemž současně vyvozuje, že kdyby měl být považován odpor za první procesní úkon žalovaného, muselo by být v ustanovení týkající se podání odporu, který nemusí být zdůvodněn, doplněno o výjimku právě pro námitku místní příslušnosti.

Druhý názor⁶⁹ se přiklání k tomu, že tento první procesní úkon ve věci je již samotný odpor a vyjádření se k místní nepřislušnosti v něm. Vychází z právní úpravy námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu, které jsou považovány za první procesní úkon žalovaného ve věci a zastávají názor, že by stejným způsobem mělo být nahlíženo k odporu v rozkazním řízení.

Ve své více než roční praxi v advokátní kanceláři, jejímž předmětem činnosti je z velké části vymáhání peněžitých pohledávek prostřednictvím návrhů na vydání elektronického platebního rozkazu, se na jedné straně setkávám s odpory, které nejsou odůvodněny vůbec nebo natolik laicky, že skutečnost výše uvedené námítky žalovaným není zcela jistě známa, protože velmi málo žalovaných je proti našim žalobám zastoupeno advokátem. První názor bych tedy pokládal už jen z aplikace zásady rovnosti účastníků řízení za vhodnější. Na straně druhé místní příslušnost v praxi většinou soud zkoumá sám a takové ustanovení by bylo na úkor rychlosti, hospodárnosti a koncentrace řízení, která je v rozkazním řízení tolik důležitá, a právě z tohoto důvodu se přikláním k druhému z uvedených názorů.

Dle § 11 odst. 1 o.s.ř. jsou pro zkoumání věcné a místní příslušnosti rozhodné skutečnosti, které byly v době zahájení řízení, a i kdyby došlo v průběhu řízení k jejich

⁶⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 701.

⁶⁸ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz. Srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a ve vybraných zemích*. Praha: Linde Praha a. s., 2000, s. 17.

⁶⁹ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 804.

změně, nemá to vliv na změnu věcně a místně příslušného soudu, který o dané věci rozhoduje, což je projevem zásady „**perpetuatio fori**.“ Pokud podmínky pro určení místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit a věc spadá do pravomoci civilních soudů České republiky, rozhodne o věci Nejvyšší soud.

V § 105 o.s.ř. jsou rovněž zohledněny případy, kdy soud, jemuž byl návrh adresován, zjistí, že není k projednání a rozhodnutí ve věci místně příslušný, v takovém případě o tom vydá usnesení a po nabytí jeho právní moci věc postoupí místně příslušnému soudu. Může nastat i situace, že soud, kterému byla věc postoupena, rovněž nesouhlasí s místní příslušností a v takovém případě dle § 105, odst. 3 věc předá svému nadřízenému soudu, který o věci rozhodne, ovšem za předpokladu, že již o tomto odvolací soud nerozhodl, jeho rozhodnutím by byl totiž vázán. Stejným způsobem se postupuje pokud podá námitku místní nepřislušnosti včas a důvodně účastník řízení.

Funkční příslušnost teorie vymezuje jako „vzájemný rozsah působnosti mezi více soudy různého druhu zúčastněnými na vyřízení téže věci po sobě.“⁷⁰ Jde tedy o určení soudu, který bude stejnou věc projednávat a rozhodovat o ni jako soud druhé instance, taková situace nastane pouze po podání opravného prostředku, kterým je sice v rámci rozkazního řízení odpor a odvolání dle § 174, odst. 2. Podaný odpor však soud nezkontroluje a platební rozkaz zruší, přičemž nařídí jednání v rámci své první instance. Pro účely funkční příslušnosti v rozkazním řízení tedy může nastat situace, kdy o odvolání proti nákladům řízení bude rozhodovat odvolací soud dle § 10 o.s.ř..

Na rozdíl od věcné a místní příslušnosti, funkční nemá v občanském soudním řádu zakotvenou úpravu zkoumání a následně nápravy její nepřislušnosti, je tedy v tomto případě pokládána za neodstranitelný nedostatek v rámci procesních podmínek řízení a soud při tomto zjištění dle § 104 odst. 1 řízení zastaví.⁷¹

3.1.3. Procesní podmínky na straně účastníků řízení

Procesními podmínkami na straně účastníků řízení se rozumí zkoumání, zda je účastník způsobilý být účastníkem řízení, zda je nadán procesní způsobilostí a pokud není, tak jedná-li v zastoupení a v jaké konkrétní formě.

Způsobilost být účastníkem řízení občanský soudní řád upravuje v § 19 tak, že ji má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti, jinak ten, komu ji zákon přiznává.

⁷⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Český civilní proces*. Praha: Linde Praha a. s., 1997, s. 185.

⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 5. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1942/98

Procesní subjektivita tímto ustanovením splývá s hmotněprávní úpravou právní subjektivity, kterou upravuje zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „občanský zákoník“) a mají ji tedy fyzické osoby, právnické osoby a stát. Jestliže někdo nemá subjektivitu dle hmotného práva, účastníkem řízení se stát může, pokud mu zákon přiznává procesní subjektivitu.

Dle § 7 občanského zákoníku nabývá **fyzická osoba** způsobilosti mít práva a povinnosti narozením nebo i dítě počaté, pokud se narodí živé. Zaniká smrtí nebo prohlášením za mrtvého. U **osoby právnické** se ve smyslu § 19 občanského zákoníku považuje za její vznik zápis do obchodního nebo jiného rejstříku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Zánikem se rozumí její výmaz z příslušného rejstříku, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. § 21 občanského zákoníku považuje **stát** za právnickou osobu, jestliže je účastníkem občanskoprávních vztahů. I osobám bez právní subjektivity může zákon přiznat způsobilost být účastníkem řízení, jmenovitě například úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových nebo státní zastupitelství.

Pokud některým z výše uvedených způsobů dojde ke ztrátě způsobilosti být účastníkem řízení v průběhu řízení, když dosud nedošlo k jeho pravomocnému skončení, soud dle § 107 odst 1 o.s.ř. zjistí, zda je možné dále pokračovat s právním nástupcem⁷² a pokud dospěje k názoru, že ihned není, řízení usnesením přeruší, pokud však samotná povaha řízení neumožňuje pokračovat, usnesením soud řízení zastaví. Jde tedy o neodstranitelnou vadu řízení, a proto soud skončí řízení usnesením o zastavení řízení.

Procesní způsobilost je v civilním procesu charakterizována jako způsobilost účastníka řízení samostatně jednat a to v takovém rozsahu, v jakém má způsobilost svými vlastními úkony na sebe brát práva a povinnosti, čímž opět navazuje na ustanovení hmotného práva. Je třeba rozlišit procesní subjektivitu, tedy právo mít procesní práva a povinnosti a na druhé straně procesní způsobilost. Ten, kdo je považován za účastníka řízení nemusí nutně mít procesní způsobilost, avšak kdo je nadán procesní způsobilostí, má procesní subjektivitu vždy.⁷³

⁷² § 107 odst. 2 a 3 o.s.ř. vymezuje následovně možnosti procesního nástupnictví: u fyzické osoby, umožňuje-li to povaha řízení, jsou procesním nástupcem, nestanoví-li zákon jinak, její dědici, popřípadě ti z nich, kteří podle výsledku dědického řízení převzali právo nebo povinnost, o něž v řízení jde. U právnické osoby, pokud to umožňuje povaha řízení, jsou jejím procesním nástupcem, nestanoví-li zákon jinak, ti, kteří po zániku právnické osoby vstoupili do jejích práv a povinností, popřípadě ti, kteří po zániku právnické osoby převzali práva a povinnosti, o něž v řízení jde.

⁷³ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 114.

Fyzické osoby dle §§ 8 a 9 občanského zákoníku nabývají plnou procesní způsobilost dosáhnutím zletilosti a než se tak stane, tak jen k takovým procesním úkonům, které odpovídají jejich rozumové a mravní vyspělosti. Je-li fyzická osoba dle § 10 občanského zákoníku omezena ve způsobilosti k právním úkonům, musí být zastoupena co do tohoto omezení, je-li zcela zbavena způsobilosti k právním úkonům, musí být při jednání zastoupena.

U **právnických osob** dochází ke vzniku procesní způsobilosti spolu se vznikem procesní subjektivity. Zde je spíše rozdílné, kdo za právníkou osobu může vystupovat při jednání před soudem. V § 21 odst. 1 o.s.ř. je výčet osob, které mohou za právníkou jednat v řízení. Ten, kdo jedná za tuto osobu, musí prokázat své oprávnění doložit věrohodným způsobem,⁷⁴ zároveň se však nesmí jednat o osobu, jejíž zájmy by byly v rozporu s touto právníkou osobou.

Stát dle § 21a odst.1 o.s.ř. vystupuje v řízení prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v případech stanovených podle zvláštního právního předpisu⁷⁵ nebo organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu⁷⁶ v ostatních případech. Stejně jako pro právníkou osobu, i pro stát se použije ustanovení občanského soudního řádu, dle kterého za stát může jednat osoba na základě oprávnění, které řádně doloží a nesmí za něj jednat taková osoba, jejíž zájmy by byly v rozporu s tímto státem.

Nemá-li účastník soudního řízení dostatek procesní způsobilosti, jde pouze o takovou vadu řízení, která se dá kdykoli v průběhu řízení odstranit prostřednictvím zastoupení. Účastník, který není způsobilý, je zastoupen zpravidla svým zákonným zástupcem dle § 22 o.s.ř.. V případě nezletilce je to rodič nebo poručník dle §§ 36, 37 a 78 zákona č. 94/1963 Sb., zákon o rodině ve znění pozdějších předpisů, v ostatních případech dle § 27 odst. 2 a 3 občanského zákoníku opatrovník. Otázkou je, zda nezletilec může návrh na vydání platebního rozkazu podat a zda tento návrh může rovněž směřovat proti nezletilci. Zde je nutné posoudit, zda jeho rozumová a mravní vyspělost odpovídá předmětu řízení, což provádí dle § 23 předseda senátu, a o povinnosti být zastoupen zákonným zástupcem může rozhodnout i pokud jde o věc, v níž by mohl jednat samostatně. Soud může jednat s tímto zákonným zástupcem i bez předchozího rozhodnutí,

⁷⁴ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. I. ÚS 554/02

⁷⁵ Zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁶ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích ve znění pozdějších předpisů.

příčemž z hlediska hmotného práva se může jednat o věc jako například vymáhání smluvní pokuty za nezaplacení jízdného v městské hromadné dopravě, ke kterému nezletilec ve věku 14 let měl dostatečný rozumový a mravní vývoj.⁷⁷

Jde-li o zastoupení advokátem, tak v českém civilním procesu je obligatorní pouze v dovolacím řízení dle § 241 o.s.ř., z čehož vyplývá, že v rozkazním řízení, které je pouze prvoinstančním řízením, může být účastník zastoupen advokátem pouze fakultativně.

3.1.4. Negativní procesní podmínky

Negativní procesní podmínky jsou takové podmínky řízení, které nesmí být pro vydání meritorního rozhodnutí ve věci přítomny. V občanském soudním řádu se vyskytují dvě všeobecné negativní procesní podmínky, mezi které spadá překážka **litispence** a překážka **rei iudicatae**. První je upravena v § 83 o.s.ř. a představuje překážku již zahájeného řízení vůči řízení jinému o téže věci, zatímco druhá, vymezená v § 159a odst. 5, představuje překážku projednání věci, o které již bylo pravomocně rozhodnuto. Společné pro obě jmenované je jejich naplnění zásady *ne bis in idem*, tedy ne dvakrát o tomtéž. Pro naplnění těchto negativních podmínek je třeba vymezit, co je „toutéž věcí“. Tatáž věc je shodný předmět řízení, který představuje tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem ze stejných skutkových tvrzení a to mezi týmiž osobami bez ohledu na případné právní nástupnictví.^{78 79}

Pro účely rozkazního řízení je třeba zmínit skutečnosti, které se rovněž nesmí objevit, neboť v případě jejich existence nesmí být platební rozkaz vydán. Jsou jimi dle § 172 odst. 2 o.s.ř. **neznámý pobyt žalovaného a skutečnost, kdy má být platební rozkaz doručen žalovanému do ciziny**. To však neplatí pro jeho doručení do ciziny žalobci.

Zkoumání těchto negativních procesních podmínek co nejdříve je pro soud velmi důležité z hlediska hospodárnosti řízení, neboť se jedná o neodstranitelné vady řízení a v případě jejich výskytu je již zbytečné v řízení pokračovat, neboť není možné v řízení meritorně rozhodnout.

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2775/2005

⁷⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5. dubna 2001, sp. zn. 21 Cdo 906/2000

⁷⁹ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 550.

3.2. Platební rozkaz

Zákon z hlediska rozkazního řízení upravuje formy rozhodnutí platebním rozkazem, elektronickým platebním rozkazem a evropským platebním rozkazem. V tomto pořadí se jimi budu ve své práci dále zabývat. V této kapitole započnu popisem nejstaršího z nich, platebním rozkazem.

3.2.1. Soud a jeho obsazení

Jak jsem uvedl v kapitole zabývající se vývojem rozkazního řízení, je patrné, že se měnily druhy sporů, které bylo možné řešit prostřednictvím návrhu na vydání platebního rozkazu. V souvislosti s tím se zákonitě měnilo i obsazení soudu, který měl daný spor projednat a vydat rozhodnutí ve věci. Kupříkladu do 14.6.2006 nebylo možné rozhodnout platebním rozkazem v případě, kdy by měl danou věc projednat a rozhodnout o ni senát, což se týkalo všech věcí pracovních. Od novely provedené zákonem č.133/2006 Sb. již bylo možné vydat platební rozkaz v případech, kdy uplatňoval zaměstnanec nárok na pracovní odměnu vůči zaměstnavateli. Tato novela prolomila dosavadní právní úpravu rozhodování o vydání platebního rozkazu výhradně samosoudcem v jednom konkrétním případě, zatímco novela provedená zákonem č. 123/2008 Sb. již zrušila zcela zákaz rozhodování platebním rozkazem ve věcech, o kterých rozhoduje senát a od 1.7.2008 je tedy možné, aby platební rozkaz byl vydán jak **samosoudcem**, tak i **senátem**.⁸⁰

Kromě výše uvedených může být platební rozkaz vydán dle § 10 odst. 1 písm. a) zákona 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů rovněž **vyšším soudním úředníkem**, dále dle § 36a odst. 5 zákona č. 6/2002 Sb. o soudech a soudcích ve znění pozdějších předpisů i **asistentem soudce** a konečně i **justičním čekatelem a soudním tajemníkem**, pokud bylo vydání platebního rozkazu výslovně uvedeno v žalobě, dle ustanovení § 6 odst. 2 písm. j) vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy ve znění pozdějších předpisů. Dle mého názoru je tendence předávání agendy rozkazního řízení i do rukou výše uvedených pracovníků soudu správným krokem, neboť vede ke zvýšení efektivity a s tím i přímo související rychlosti justice.

⁸⁰ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 805.

3.2.2. Povaha platebního rozkazu

V kapitole 4.1.1. jsem uvedl náležitosti podání návrhu na vydání platebního rozkazu, nyní popíši samotné meritorní rozhodnutí v tomto druhu zkráceného řízení.

Část třetí, hlava čtvrtá občanského soudního řádu řadí platební rozkaz mezi rozhodnutí v civilním řízení, v rámci hlavy čtvrté však nespadá ani mezi usnesení, ani mezi rozsudek, nýbrž tvoří specifický způsob rozhodnutí ve věci samé. Mgr. Radka Pelikánová⁸¹ je toho názoru, že patří mezi jeden z typů usnesení, což je opíráno o fakt, že v zákoně není v souvislosti s vydaným platebním rozkazem zmínka o tom, že by se jednalo o rozsudek. V § 174 odst. 1 o.s.ř. je jen uvedeno, že platební rozkaz má účinky pravomocného rozsudku tehdy, nebyl-li proti němu podán odpor. Nehovoří se tu tedy přímo o tom, že by se jednalo o pravomocný rozsudek, nýbrž jen, že má účinky pravomocného rozsudku, což je zcela značný rozdíl. JUDr. Roman Šebek Ph. D. v komentáři k občanskému soudnímu řádu od vydavatelství C.H.Beck k § 174⁸² poukazuje na skutečnost, že se na platební rozkaz, stejně jako na směnečný a šekový platební rozkaz aplikuje ustanovení § 164 o.s.ř., které je dle systematiky o.s.ř. řazeno pod rozsudek, navíc JUDr. Ljubomír Drápal v komentáři k občanskému soudnímu řádu od vydavatelství C.H.Beck k § 167 jasně zmiňuje formy rozhodnutí, ve kterých případech se rozhoduje usnesením, rozsudkem a zmiňují formu platebního rozkazu, kterým se rozhoduje ve zkráceném řízení za podmínek stanovených zákonem. Z tohoto si dovolím s názorem Mgr. Pelikánové nesouhlasit a rovněž se přikláním z důvodů výše uvedených k názoru, že se jedná o zvláštní formu rozhodnutí, která není usnesením ani rozsudkem, avšak pochopitelně v případě marného uplynutí lhůty k podání odporu má jeho účinky dle § 174 odst. 1 o.s.ř..

Platební rozkaz samotný je vydáván v písemné formě⁸³ a sestává ze třech částí: záhlaví, výrok a poučení účastníků. Odůvodnění platební rozkaz neobsahuje, neboť pokud je vydán, tak pouze na základě tvrzení uvedených žalobcem a tvrzení žalovaného, která by byla v odůvodnění nutná uvést, nejsou známa.

⁸¹ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz. Srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a ve vybraných zemích*. Praha : Nakladatelství Linde Praha, 2000, s. 106.

⁸² DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 752.

⁸³ Viz Příloha č. 2.

Záhlaví se skládá v první řadě z označení číslem jednacím, které obsahuje číslo samosoudce nebo senátu, který věc projednával a rozhodl o ní, druh věci, v případě platebního rozkazu EC nebo Ro, běžné číslo, za lomítkem ročník a za pomlčkou číslo listu v rámci spisu. Označení, že rozhodnutím je platební rozkaz, přičemž následuje označení soudu, jméno soudce, který věc projednal a rozhodl o ní. Jak jsem ostatně uvedl v kapitole 4.2.1., namísto soudce může být platební rozkaz vydán asistentem soudce, justičním čekatelem, vyšším soudním úředníkem nebo soudním tajemníkem. Nechybí zde rovněž označení účastníků řízení, jejich zástupců dle kapitoly 4.1.1. a konečně vymezení samotného předmětu řízení, o které soud v řízení rozhodl, s příslušenstvím pokud je žalobcem vyžadováno.

Záhlaví je doprovázeno **výrokem** nebo-li **enunciátem**, ve kterém v případě platebního rozkazu vždy v souladu s § 172 odst. 1 o.s.ř. „*soud žalovanému uloží, aby do 15 dnů ode dne doručení platebního rozkazu žalobci zaplatil uplatněnou pohledávku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který platební rozkaz vydal.*“ Ve výroku je soud v případě vydání platebního rozkazu vázán žalobním petitem z hlediska jeho obsahu.⁸⁴ O návrhu na zahájení řízení nelze v případě rozhodnutí platebním rozkazem vyhovět jen z části, to se však nevztahuje na část návrhu, která se týká nákladů řízení, o které soud může rozhodnout i nižší částkou, než která byla navrhována.⁸⁵

Po výroku je nezbytnou součástí platebního rozkazu **poučení**, kde soud v souladu s § 5 o.s.ř. poučuje o jejich procesních právech a povinnostech. V praxi zde soud uvádí, že včasně podaným odporem se platební rozkaz zruší, pokud je však odpor podán opožděně, je soudem odmítnut, přičemž lhůta je uvedena již ve výroku. Na toto ustanovení přímo navazuje poučení o tom, že po marném uplynutí lhůty k podání odporu nebo při podání odporu, který byl z výše uvedeného důvodu odmítnut, nebývá platební rozkaz účinky pravomocného rozsudku. Dále ustanovení, kde v případě výroku, kterým bylo nařízeno žalovanému, aby se v soudem stanovené lhůtě ve věci vyjádřil písemně, není odvolání přípustné. Nedílnou součástí je i poučení žalovaného, že podá-li odpor včas, ale nevyjádří-

⁸⁴ Což ostatně vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 27. 8. 1990, sp. zn. 3 Cz 62/1990 publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR pod pořadovým číslem R 2/1993, ve kterém soud doslovně „*Jestliže navrhovatel požadoval v návrhu na vydání platebního rozkazu, aby platební povinnost dvou (nebo více) odpůrců byla jim uložena společně a nerozdílně, nemůže se soud svým rozhodnutím odchýlit od návrhu a bez dalšího postupu v součinnosti s navrhovatelem uložit odpůrcům, aby navrhovatel zaplatil požadovanou částku bez uvedení jejich podílu na celkové platební povinnosti, ale ani s uvedením těchto podílů*“ uvádí.“

⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky sp.zn. Cpj 51/84 publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky pod pořadovým číslem R 45/1986

li se ve stanovené lhůtě ani nesdělí soudu, jaký vážný důvod mu v tomto vyjádření brání, bude soud mít za to, že nárok žalobce uznává a soud rozhodne rozsudkem pro uznání dle § 153a odst. 3 o.s.ř.. Následuje poučení o nařízení jednání, pokud nebudou splněny předpoklady pro vydání výše uvedeného rozsudku pro uznání po včasné podané odporu. Nesmí rovněž chybět poučení o podání odvolání proti nákladům řízení s uvedením 15-ti denní lhůty a věcně a místně příslušného soudu, který bude o tomto prostřednictvím soudu, který o věci rozhodl v prvním stupni. Závěrem by soud měl poučit o možnosti oprávněného domáhat se nařízení výkonu rozhodnutí v případě, kdyby povinný dobrovolně nesplnil soudem stanovenou povinnost ve výroku platebního rozkazu. Pokud soud chybně poučí účastníky o podání odporu s uvedením jiné, než 15-ti denní lhůty, může žalovaný podat odpor v soudem uvedené prodloužené lhůtě dle § 204 odst. 2 o.s.ř. nebo za předpokladu, kdyby soud lhůtu k podání vůbec neuvedl, žalovaný může postupovat analogicky dle § 204 odst. 2, věta druhá a využít k podání odporu lhůtu tří měsíců.⁸⁶ Následuje datum a místo vydání platebního rozkazu, kulaté úřední razítko, jméno a podpis osoby, která o věci rozhodla a osoby, která odpovídá za správnost vyhotovení.

Z hlediska správnosti vyhotovení platebního rozkazu § 16 **Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy** ve znění pozdějších instrukcí odkazuje na ustanovení § 14n. výše uvedeného předpisu, který se týká úpravy konečné podoby rozhodnutí.

K písemnému vyhotovení platebního rozkazu může být využito kancelářských vzorů vydaných ministerstvem spravedlnosti.⁸⁷

Pokud se nacházejí chyby v psaní a počtech v již vydaném platebním rozkazu, dle ustanovení § 164 o.s.ř. je možné, aby soud i bez návrhu vydal **opravné usnesení**. Po vydání opravného usnesení běží nová lhůta k podání opravného prostředku, tedy v případě původního rozhodnutí formou platebního rozkazu per analogiam podání odporu a odvolání proti nákladům řízení.⁸⁸

⁸⁶ PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz. Srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a ve vybraných zemích*. Praha : Nakladatelství Linde Praha, 2000, s. 94, 95.

⁸⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 1154.

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10.10.2001, sp.zn. 28 Cdo 1184/2001

3.2.3. Výzva k vyjádření dle § 114b o.s.ř.

S účinností od 1.1.2001 se nabízí soudu tzv. kvalifikovaná výzva, tedy nástroj nacházející se v ustanovení § 114b o.s.ř., jehož účelem je vést řízení hospodárněji a rychleji s důrazem na větší odpovědnost a bdělost účastníků řízení. S účinností od 1.7.2009 navíc zpřesněno v konečné znění, kdy v případě, že to vyžaduje povaha věci nebo okolnosti případu nebo bylo-li o věci rozhodnuto platebním rozkazem, elektronickým platebním rozkazem nebo evropským platebním rozkazem, může předseda soudu uložit žalovanému usnesením, aby se ve věci vyjádřil písemně a pokud nárok žalobce neuznává, aby soudu vylíčil rozhodné skutečnosti, na kterých staví svou obranu. Předseda senátu k tomuto vyjádření určí lhůtu nejméně 30 dní od doručení usnesení, v případě platebního rozkazu, elektronického platebního rozkazu nebo evropského platebního rozkazu, určí soud tuto lhůtu až ode dne podání odporu proti jedné z výše uvedených forem rozkazního řízení a poučí žalovaného, že pokud se v této lhůtě nevyjádří nebo včas neuvede vážný důvod, který mu v tomto brání, má se za to, že nárok uplatňovaný žalobcem uznává, pokud ovšem nejsou splněny podmínky pro zastavení řízení nebo odmítnutí žaloby. Jestliže tedy žalovaný nechá lhůtu marně uplynout, čímž nárok žalobce uzná, soud dále postupuje dle § 153a odst. 3 a rozhodne rozsudkem pro uznání, čímž je řízení skončí.

Soud má možnost výrok v platebním rozkazu spojit s kvalifikovanou výzvou dle ustanovení § 114b o.s.ř.⁸⁹ a tím řízení značně urychlit. V souvislosti s mou praxí v advokátní kanceláři jsem z výše uvedeného důvodu psal tento návrh jako součást petitu žaloby.

Vyvážení přílišné tvrdosti této výzvy k žalovanému je zohledněno jejím doručením, které musí proběhnout výlučně do vlastních rukou a náhradní doručení je dle § 114b odst. 4 vyloučeno.

Dříve mohl kvalifikovanou výzvu vydat pouze předseda senátu nebo samosoudce,⁹⁰ nyní však díky novele zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů s účinností ode dne 26.6.2009 mohou takto postupovat i vyšší soudní úředníci, což rovněž bezesporu přispívá k urychlení soudního řízení.

⁸⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 9. 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2003

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1839/2003

3.2.4. Doručování

Samotným rozhodnutím ve formě vydání platebního rozkazu zdaleka nedochází k úspěšnému vyhrání sporu žalobcem. Platební rozkaz je totiž třeba doručit žalobci a žalovanému, zatímco druhému z nich do vlastních rukou bez možnosti náhradního doručení jak plyne z § 173 odst. 1 o.s.ř.. Toto ustanovení je nezbytné z důvodu projevu zásady rovnosti účastníků řízení, neboť rozkazní řízení samo o sobě klade důraz na rychlost, hospodárnost řízení a s tím související tvrdost a zvýšenou odpovědnost ve vztahu k žalovanému. Kdyby zde nebylo doručení do vlastních rukou, byla by porušena rovnost účastníků řízení vyplývající z čl. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod spolu s právem na spravedlivý proces, který se objevuje v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.⁹¹

Zda má být doručení platebního rozkazu do vlastních rukou rovněž žalobci, zákon výslovně neuvádí. JUDr. Petr Lavický Ph. D v komentáři k občanskému soudnímu řádu od vydavatelství Wolters Kluwer, k § 173 k odst. 1 uvádí, že zákon ani judikatura tuto povinnost nezakládají a dle jejich názoru by doručení do vlastních rukou měl být rovněž žalobci s odkazem na ustanovení § 49 odst. 1 a analogicky § 158 odst. 2 o.s.ř., které se však výslovně nevztahuje na platební rozkaz, nýbrž na rozsudek, s tím, že náhradní doručení je v tomto případě možné.⁹² JUDr. Roman Šebek, Ph.D v komentáři občanského soudního řádu od vydavatelství C.H.BECK k § 173 v části I. se k platebnímu rozkazu staví jako k doručování jiných písemností dle § 50 o.s.ř. a není dle jejich mínění zasílat jej do vlastních rukou žalobce.⁹³ Žalobce může v doručeném platebním rozkazu podat odvolání proti rozhodnutí o nákladech řízení, u kterých je jen na uvážení soudu v jaké výši je přizná. Osobně jsem zastávce názoru, že by mělo být v zákoně zakotveno doručení do vlastních rukou žalobce s možností náhradního doručení, přestože se to může na první pohled zdát zbytečné. Vede mne k tomu myšlenka zásady rovnosti účastníků řízení, kdy by v takovém případě měl žalobce alespoň více času na podání tohoto odvolání, kdyby se krátkou dobu nezdržoval na adrese uvedené v žalobě, což je zcela běžně možné a je třeba si uvědomit, že rozdíl mezi navrhovanými a soudem přiznanými náklady soudního řízení může dosahovat značné výše.

⁹¹ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 7.11.2000, sp.zn. II. ÚS 406/00

⁹² DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 808.

⁹³ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 1157.

Účastníkům řízení se nedoručuje originál, ale pouze stejnopis jeho písemného vyhotovení.⁹⁴

Pokud by platební rozkaz, který měl být doručen žalovanému, byl doručen nesprávně, tedy osobě odlišné od účastníka řízení, kterému měl být adresován, nelze jej považovat za doručený ani v případě, že by se shodou okolností nakonec dostal do rukou původně adresovanému účastníkovi.⁹⁵

Jestliže platební rozkaz není doručen do vlastních rukou byť jen jednomu z žalovaných, soud jej usnesením zruší v plném rozsahu. Judikatura přitom nerozlišuje, zda se jedná o nerozlučné nebo samostatné spolčníky. Usnesení o zrušení platebního rozkazu může vydat nejen senát, samosoudce, ale i vyšší soudní úředník, asistent soudce nebo justiční čekatel pokud platební rozkaz byl vydán těmito osobami dle § 10 odst. 1 písm. a) zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, dle § 36a odst. 5 zákona o soudech a soudních a § 6 odst. 2 písm. j) jednacího řádu.⁹⁶

Nepodaří-li se soudu doručit do vlastních rukou žalobce, soud následně zahájí pátrání po pobytu žalovaného. Nemůže jít k tíži žalobce fakt, že mu není známa aktuální adresa pobytu žalovaného, postačí, když soudu identifikuje žalovaného rodným číslem, datem narození, identifikačním číslem apod. k tomu, aby soud mohl po jeho aktuálním pobytu pátrat v centrální evidenci obyvatel, centrální evidenci vězňů, u orgánů obce, orgánů vyplácejících dávky státní sociální podpory a důchody, případně šetření pobytu Policí ČR. Proti usnesení o zrušení platebního rozkazu je přípustné odvolání, kde námitkou může být buď skutečnost, že platební rozkaz byl doručen do vlastních rukou všem žalovaným, nebo že doručení do vlastních rukou žalovaného bez možnosti náhradního doručení nic nebránilo.⁹⁷

Novelou občanského soudního řádu č. 7/2009 Sb. byla v oblasti doručování zavedena nová možnost doručení do datové schránky prostřednictvím veřejné datové sítě. Elektronické úkony a samotné dodávání dokumentů je upraveno v zákoně č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech, osobních číslech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o elektronických úkonech“). Z ustanovení plyne, že

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2005, sp.zn. 20 Cdo 891/2004

⁹⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze 5 Cmo 280/95 in Soudní rozhledy 5/96

⁹⁶ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 809, 810.

⁹⁷ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 1157, 1158.

datové schránky zřizuje Ministerstvo vnitra bezplatně fyzickým osobám podnikajícím i nepodnikajícím na žádost do třech pracovních dnů od podání žádosti a u právnických osob, stejně jako u orgánů veřejné moci bezplatně v okamžiku jejich vzniku. Dle ustanovení § 45 o.s.ř., které se vztahuje k doručování, tak po výše uvedené novele soud doručuje při jednání, pokud to není možné, tak do datové schránky prostřednictvím veřejné datové sítě, pokud ani to není možné, tak na žádost adresáta na jinou adresu nebo elektronickou adresu. Není-li možné doručit výše uvedenými způsoby, provede soud doručení prostřednictvím doručujícího orgánu nebo prostřednictvím účastníka řízení či jeho zástupce.

K otázce okamžiku doručení do datové schránky prostřednictvím veřejné datové sítě v případě doručování písemností od orgánů veřejné moci, pro účely rozkazního řízení soudy, tento nastává ve chvíli, kdy se osoba, která má přístup do datové schránky, přihlásí. Pokud by se nepřihlásila ve lhůtě 10-ti dnů od dodání do datové schránky, považuje se za doručenu posledním dnem této lhůty, přičemž tato doručení mají účinky jako, kdyby byla doručena do vlastních rukou. V případě platebního rozkazu však je náhradní doručení vyloučeno, což zohledňuje ustanovení § 17 odst. 4 zákona č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonech a tato fikce doručení se tedy nemůže uplatnit. Osobně zde spatřuji nedostatek urychlení rozkazního řízení, kde bych fikci doručení v případě dodávání platebního rozkazu do datových schránek v níže uvedeném případě ponechal. Povinně zřízené datové schránky mají aktuálně orgány veřejné moci a právnické osoby, ke kterým bych zavedl jejich automatické zřízení i pro FO podnikatele. V případě FO podnikatelů a PO jednajících v rámci své podnikatelské činnosti bych vytvořil výjimku z nemožnosti aplikace fikce doručení po uplynutí 10-ti dnů ode dne, kdy byl dokument doručen do datové schránky, při doručování orgánem veřejné moci s ohledem na zásadu profesionality a poctivosti obchodního styku, když tyto osoby mají dbát na pravidelné přihlašování do datových schránek a být tak vždy informovány o jejím aktuálním obsahu.

3.2.5. Opravné prostředky

V případě rozkazního řízení jsou možné v zásadě dva opravné prostředky, mezi které patří podání **odporu** proti meritů platebního rozkazu nebo **odvolání** proti výroku o nákladech řízení. Není-li proti vydanému platebnímu rozkazu podán odpor včas, nabývá účinky pravomocného rozsudku, což znamená, že již není možné se proti jeho vydání bránit podáním řádného opravného prostředku a rovněž se stává vykonatelným, takže může

být od této chvíle použit jako exekuční titul dle § 40 odst. 1 písm. a) exekučního řádu nebo může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí dle § 251 o.s.ř.. Účastník řízení se může po nabytí právní moci platebního rozkazu bránit **žalobou pro zmatečnost** v případě, že v době řízení o vydání platebního rozkazu byla dána překážka litispendence, rei iudicata a z důvodu rozhodnutí o nevykonatelnosti platebního rozkazu dle § 229 odst. 2 o.s.ř. nebo **žalobou na obnovu řízení**, pokud se objevily skutečnosti, které bez své viny nemohl v průběhu řízení použít a vztahují se na předpoklady, za kterých byl platební rozkaz vydán dle § 228 odst. 2 o.s.ř..

Odpor, jak ostatně vyplývá z ustanovení § 174 odst. 2 o.s.ř., svým včasným podáním ve lhůtě 15-ti dnů od doručení žalovanému ruší vydaný platební rozkaz a to i bez odůvodnění jeho podání. Náležitosti jeho podání jsou spjaty jen s ustanovením § 42, přičemž musí pouze být patrné z obsahu, že žalovaný nesouhlasí byť jen s částí výroku platebního rozkazu. V praxi se často stává, že žalovaný použije označení svého opravného prostředku proti vydanému platebním rozkazu „odvolání“ a až z obsahu soudu vyplyne, že se jedná o odpor. Kdyby však žalobce podal odpor, soud by z hlediska obsahu na takové podání nahlížel jako na odvolání proti výroku o nákladech řízení nebo jako na zpětvzetí žaloby a část nároku, kterou by podáním napadal, do té části řízení zastavil nebo napadal-li by celý výrok platebního rozkazu, soud by řízení zastavil.⁹⁸ Pokud by byl podán odpor opožděně nebo neoprávněnou osobou, soud jej dle § 174 odst. 3 o.s.ř., avšak pokud by byl odpor podán zástupcem žalovaného, který jen při jeho podání nepředložil plnou moc, soud jej neodmítne, nýbrž vyzve k předložení této plné moci. Pokud však nebude v soudem stanovené lhůtě plná moc soudu předložena, soud řízení o podání odporu zastaví.⁹⁹ Je-li podán odpor byť jen jedním žalovaným, ruší se platební rozkaz spolu s jeho účinky pro všechny žalované bez ohledu na postavení žalovaných v pozici samostatných nebo nerozlučných společníků. Toto řešení není nejschůdnějším, neboť v případě samostatných společníků na straně žalovaných bych si dovedl představit, aby se podání odporu ostatních žalovaných vystupujících samostatně svými účinky netýkalo, a přikláním se k názoru JUDr. Petra Lavického, Ph. D. z komentáře občanského soudního řádu od vydavatelství Wolters Kluwer k § 174 odst.2 části 8.¹⁰⁰

⁹⁸ DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád I, II Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 1160.

⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.10.1999, sp.zn. 20 Cdo 2324/98

¹⁰⁰ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 812.

K ustanovení, kdy postačí, aby byl odpor podán bez odůvodnění byly v minulosti názory svérázné,¹⁰¹ nyní soud v praxi využívá institut kvalifikované výzvy dle § 114b o.s.ř. (viz kapitola 4.2.3.), ve které vyzve žalovaného ve lhůtě nejméně 30-ti dnů k vyjádření se a předložení důkazu k prokázání svých tvrzení. Soud tak často rozhodne pouze na základě předložených listinných důkazů v souladu se zásadou hospodárnosti a rychlosti řízení a v případě, že by se žalovaný ve lhůtě takto nevyjádřil a ani nepodal vysvětlení o závažných důvodech, které mu v tomto brání, soud má za to, že žalovaný nárok žalobce uznává a rozhodne tak rozsudkem pro uznání dle § 153a odst. 3 o.s.ř..

Odvolání proti výroku o nákladech řízení je institut, který slouží žalobci i žalovanému, avšak žalovaný spíše napadá platební rozkaz podáním odporu proti výroku soudu ve věci samé, neboť zpravidla nesouhlasí být s jediným z případných více nároků žalobce. Ten jej využívá v případě, že nesouhlasí s výší nákladů řízení, které mu soud přiznal, neboť jak jsem uvedl výše, je zcela na rozhodnutí soudu, v jaké výši náklady soudního řízení žalobci přizná. Nejednoznačná se může zdát otázka podání odvolání v případě, kdy předmětem rozkazního řízení jsou věci bagatelní ve smyslu § 202 odst. 2, tedy částka nepřevyšující 10.000,- Kč. JUDr. Petr Lavický, Ph. D. v komentáři občanského soudního řádu od vydavatelství Wolters Kluwer k § 174 odst. 2 části 12¹⁰² se přiklání k řešení, kdy je možné podat odvolání v takovém případě, pokud bylo rozhodnuto rozsudkem pro uznání i platebním rozkazem a reflektují tak ve svém stanovisku názor Dr. Michala Králíka, který poukazuje na tendenci této limitace ukončit spor v bagatelních věcech v řízení v jednom stupni při využití všech procesních práv všech účastníků řízení, která dle jeho názoru v rozkazním řízení nemohou být zcela uplatněna.¹⁰³ S tímto názorem se zcela ztotožňuji a považuji tedy za správné vzniklou spornost situace neřešit striktní dikcí zákona, který výjimku vztahuje jen na rozsudek pro uznání nebo rozsudek pro zmeškání.

¹⁰¹ Srv. KOZEL, Roman. Jak urychlit vymáhání pohledávek v obchodních vztazích. *Právní rádce*, 1997, roč. 5, č. 7, s. 6.

¹⁰² DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 812.

¹⁰³ KRÁLÍK, Michal. Malá poznámka k platebnímu rozkazu a tzv. bagatelním věcem. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 8, s. 381- 385.

3.3. Elektronický platební rozkaz

Ustanovení § 174a o.s.ř. bylo do občanského soudního řádu vloženo na základě novely zákonem č. 123/2008 Sb. ze dne 19. března 2008. Důvodová zpráva novely poukazovala na zvýšení počtu žalob na, jejichž předmětem jsou pohledávky, o jejichž existenci není sporu. Uvádí rovněž, že v roce 2006 bylo prostřednictvím okresních soudů vydáno téměř 300 000 platebních rozkazů, přičemž jen v 37 000 případech byl podán odpor, což činí nespornost pohledávek v 88%. Případy se týkají především sporů vzešlých z nezaplacených faktur za telekomunikace, energie nebo ze spotřebitelských úvěrů, které mají rostoucí tendenci a žaloby tak zpravidla slouží jen k získání exekučního titulu.

3.3.1. Povaha elektronického platebního rozkazu

Elektronický platební rozkaz (dále jen jako „EPR“) je charakteristický dvěma znaky. Již z § 174a o.s.ř. plyne, že je třeba jej podat na elektronickém formuláři¹⁰⁴, podepsaného zaručených elektronickým podpisem, přičemž uplatňované peněžité plnění nepřevyšuje částku 1.000.000,- Kč.

V případě elektronického formuláře občanský soudní řád v § 374a odkazuje na vyhlášku Ministerstva spravedlnosti ze dne 4. června č. 197/2008 Sb., kterou se vydává vzor formuláře návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu, jejíž přílohu tvoří vzor formuláře a zároveň odkazu je na stránky Ministerstva spravedlnosti,¹⁰⁵ kde je možné jej stáhnout v elektronické podobě nebo podat žalobu online, což rovněž souvisí s elektronizací justice.

Nezbytnou součástí formuláře při jeho podání je přiložený zaručený elektronický podpis podle zákona o elektronickém podpisu v souladu s § 42 odst. 5 o.s.ř.. Tímto je tedy vyloučeno podání jiné než elektronickou formou; kdyby bylo soudu doručeno takové podání kupříkladu v listinné podobě s běžným podpisem, soud by za předpokladu splnění náležitostí pro vydání platebního rozkazu vydal „běžný“ platební rozkaz.¹⁰⁶

Limitací předmětné peněžité pohledávky do výše 1.000.000,- Kč se zákonodárce patrně pouze inspiroval rakouskou úpravou, ze které spolu s německou právní úpravou dle důvodové zprávy čerpal, kde je tento limit nastaven na 30.000,- €. Nevidím jiný důvod,

¹⁰⁴ Viz příloha č. 3.

¹⁰⁵ <http://www.justice.cz>, na kterých je možné učinit podání prostřednictvím položky ePodatelna.

¹⁰⁶ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 816.

proč zákonodárce toto omezení v novém institutu zavedl. Na EPR se dle ustanovení § 174a odst. 2 o.s.ř. vztahují ustanovení 172 až 174 o.s.ř., takže musí rovněž dojít k uplatnění práva na zaplacení peněžité částky, které vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem a žalobce musí odůvodnit svůj nárok v části C elektronického formuláře. EPR je rovněž doručen do vlastních rukou všech žalovaných s vyloučením náhradního doručení a žalovaný má rovněž stejné možnosti obrany pomocí opravných prostředků jako v případě „běžného“ platebního rozkazu, navíc není ani stanovena jejich formulářová úprava, takže nemůže být pochybností o jeho případném znevýhodnění při žalování prostřednictvím EPR oproti platebnímu rozkazu „běžnému.“

Na ustanovení o limitované částce vyjádřené v korunách českých se dá analogicky aplikovat rovněž ustanovení § 155 odst. 2 o.s.ř. a přiznat tak plnění i v cizí měně, přičemž tato částka „vyjadřuje pouze hodnotu horní hranice, nikoliv též měnu, v níž lze peněžní částku požadovat.“¹⁰⁷ Rovněž zákon neuvádí, zda tato hranice vyjadřuje pohledávku včetně příslušenství ve formě úroků a úroků z prodlení. V tomto případě je třeba se přiklonit k místům v zákoně, kde se zákonodárce vyjádřil ve smyslu, že se k výši příslušenství předmětné pohledávky nepřihlíží.¹⁰⁸

Z výše uvedeného pro žalobce neplyne v podstatě žádná výhoda spojená s novým institutem z hlediska úspor, neboť žalobce může podat i návrh na vydání „běžného“ platebního rozkazu se zaručeným elektronickým podpisem, čímž rovněž ušetří za pořizování listinných podkladů pro žalobu. Zákonodárce na toto myslel a do přílohy č. 1 zákona o soudních poplatcích vložil položku 1a, kde za návrh na vydání elektronického platebního rozkazu zaplatí žalobce 300,- Kč a při žalované částce bez započítaného příslušenství vyšší než 15.000,- Kč potom 2% z žalované částky, což činí polovinu oproti „běžnému“ platebnímu rozkazu. To již samo o sobě je velkou motivací pro žalobce nebo jeho právního zástupce, který spravuje pohledávky, především když žaluje pohledávky vzniklé z podobného titulu. Výhodné je rovněž formulářové řešení při správě velkého množství pohledávek, neboť žalobce může data do nich přímo importovat a celý proces žalování tak urychlit a zefektivnit. K výši soudního poplatku v případě, kdy bude podán návrh na vydání elektronického platebního rozkazu, avšak pro nesplnění některých podmínek, soud rozhodne „běžným“ platebním rozkazem. JUDr. Petr Lavický Ph. D., v

¹⁰⁷ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 817.

¹⁰⁸ Jak vyplývá z § 9 odst. 3 písm. r) bod 6., § 202 odst. 2, § 237 odst. 2 písm. a).

komentáři k občanskému soudnímu řádu od vydavatelství Wolters Kluwer k § 174a¹⁰⁹ argumentuje pro zachování stejné výše soudního poplatku a jeho nedoměřování ustanovením čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, které stanoví, že lze ukládat poplatky pouze na základě ustanovení zákona, které však v tomto případě chybí. Důvodová zpráva k zákonu č. 123/2008 Sb. sice poukazovala na snížení soudního poplatku pro návrh na vydání EPR z důvodu výdaje nákladů na pořízení samotného elektronického podpisu, s čímž však nemohu souhlasit, což jednoduše stavím na této argumentaci. Advokátní kancelář, kde vykonávám praxi, používá ke komunikaci s úřady a se soudy kvalifikované osobní certifikáty,¹¹⁰ které jsou vázány na jednu konkrétní emailovou adresu, ze které je odesíláno. Jeden výše uvedený certifikát je zpoplatněn ročním poplatkem ve výši 396,- Kč vč. DPH, přičemž tato částka je konečná a odesílání emailu nebo návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu s jeho připojením je již zdarma. Z pohledu zákonodárce a soudů tedy nevidím důvod pro zavedení snížené sazby pro určení výše soudního poplatku, na straně advokátů je však tato změna pochopitelně vítána, když podstatným způsobem snižuje náklady na zahájení soudního řízení touto cestou. Účel tohoto snížení byl dle mého názoru motivační, aby se řízení urychlilo, zpřehlednilo a unifikovalo pomocí zavedení jednotných formulářů.

Od 1.12.2010 jsou přijímány pouze návrhy na vydání EPR na elektronických formulářích ve formátu pdf prostřednictvím programu Adobe reader,¹¹¹ zatímco dříve se používaly elektronické formuláře ve formátu ZFO prostřednictvím programu 602XML Filler, který se zdál být svým uživatelským interfacem poněkud zastaralý a méně stabilní. Tento program však ve srovnání s aktuálním stavem umožňoval efektivnější žalování díky tomu, že po importování dat do programu a následné úpravě uživatelem se při připojování elektronického podpisu vygenerovaly platební údaje pro zaplacení soudního poplatku, které mohl ihned zapsat, žalobu následně odeslat na podatelnu soudu a ihned soudní poplatek uhradit. Poté již zpravidla do tří dnů v závislosti na vytížení soudu očekával přijetí emailů o potvrzení o doručení žaloby, ověření validity elektronického podpisu a konečně potvrzení o zpracování s uvedenou spisovou značkou řízení, které vyhledal prostřednictvím variabilního symbolu pro úhradu soudního poplatku. V současnosti

¹⁰⁹ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 817.

¹¹⁰ Kvalifikované osobní certifikáty vydává Česká pošta, s.p.. Dostupné na <<http://www.postsignum.cz/certifikaty.html>>.

¹¹¹ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Novinky na serveru podatelna* [online]. Epodatelna.justice.cz. 1.11.2010[cit.3.12.2010]. Dostupné na <<http://epodatelna.justice.cz/epodatelna/epo1200new/novinky.jsp>>.

pomocí Adobe readeru je ve fázi připojování elektronického podpisu nutné soubor uložit, poté odeslat žalobu na podatelnu soudu, uložit soubor podruhé a zpravidla přepsat původní, neboť teprve po odeslání se vygeneruje příslušné identifikační číslo GUID, pomocí kterého žalobce v doručené poště vyhledá příchozí návrh na vydání elektronického platebního rozkazu s platebními údaji od Ministerstva spravedlnosti České republiky a to zpravidla do půl hodiny od podání žaloby. Potvrzení o doručení žaloby, ověření validity elektronického podpisu a konečně potvrzení o zapracování s uvedenou spisovou značkou řízení je třeba vyhledat v příchozí poště od příslušného soudu pomocí GUID nebo variabilního symbolu pro platby. Zdlouhavost nového procesu je spíše nedostatek v souvislosti s přechodem na nový systém a jistě je jen otázkou času, kdy bude současný stav vylepšen.

3.3.2 Srovnání s platebním rozkazem

Jak vyplývá z výše uvedeného, nový institut přináší svou výhodu pro soudy svou jednotností a přehledností, na druhé straně značnou finanční zátěž, neboť v praxi soudy přijaté dokumenty tisknou pro účely jejich založení do spisu a pro zaslání všem žalovaným pokud neuvedli komunikaci prostřednictvím zasílání do datových schránek nebo emailem, což v případě návrhu na vydání platebního rozkazu nebo EPR musí uvést žalobce, takže v drtivé většině bude rozhodnutí zasláno písemně. Navíc v souvislosti s jejich podáním evidují soudy soudní poplatky v nižších částkách. Automatizace vydávaných rozhodnutí není možná, neboť je třeba zkoumat, zda z uvedených rozhodných skutečností vyplývá uplatňovaný nárok žalobce.

Ve svém kritickém článku¹¹² JUDr. Petr Lavický, Ph. D. navíc upozorňuje na fakt, že přestože zákonodárce vyjádřil svou právní úpravou shodnost s „běžným“ platebním rozkazem co do opravných prostředků, v ustanovení § 229 odst. 2 v předpokladech pro podání žaloby pro zmatečnost v písm. c) patrně zapomněl ve věci materiální nevykonatelnosti zmínit kromě platebního rozkazu i tento nový institut.

V přímém srovnání je patrný rozdíl jen v nutnosti podání na elektronickém formuláři podepsaném zaručeným elektronickým podpisem žalobce a trochu nepochopitelná limitace výše žalované částky peněžitého plnění. „Běžný“ platební rozkaz lze podat rovněž v elektronické podobě se zaručeným elektronickým podpisem spolu

¹¹² LAVICKÝ, P.: Elektronický platební rozkaz? Chodí to výborně, ale neseje to...*Právní fórum*. 2009, roč. 6, č. 2, s. 67-68.

s příloženými důkazy rovněž v elektronické podobě, bez limitace žalované částky s tím rozdílem, že soudní poplatek je oproti elektronickému platebnímu rozkazu dvojnásobný. Pokrok v elektronickém platebním rozkazu v oblasti elektronizace justice nastane v případě, kdy se datové schránky rozšíří i mezi fyzické osoby, které však nemají aktuálně přílišnou motivaci si je zřizovat.

3.4. Způsoby skončení rozkazního řízení

Pro přehlednost bych si dovolil zrekapitulovat, jakými způsoby může být rozkazní řízení skončeno.

Pro žalobce nejpříznivější varianta, se kterou zároveň spojuje svůj návrh na jeho vydání, je samotné vydání platebního rozkazu, jeho doručení do vlastních rukou žalovaného, případně všech žalovaných a marné uplynutí 15-ti denní lhůty k podání odporu nebo jeho opožděné podání čímž platební rozkaz nabude právní moci a stane se vykonatelným.

Velmi příznivé je pro žalobce, když mu žalovaný po podání žaloby a zároveň před nabytím platebního rozkazu právní moci uhradí celou jistinu z žalobního nároku i s příslušenstvím a podáním zpětvzetí tak může žalobce vzít žalobu zpět a na základě toho soud řízení do části nároku, který je vzat zpět nebo celé řízení zastaví a za předpokladu, že mu žalovaný neuhradil náklady soudního řízení, požádat soud o vydání usnesení o přiznání nákladů soudního řízení, ve kterém může rovněž soud požádat o vrácení soudního poplatku, který v přiznání po žalovaném pochopitelně již nežadá. Pokud by v průběhu řízení uhradil žalovaný část nároku, má se za to, že nárok žalobce uznává a ten může navrhnout soudu vydání rozsudku pro uznání.

Pokud je žalovanému do vlastních rukou platební rozkaz doručen a ten se rozhodne podat včas odpor, platební rozkaz tímto okamžikem zruší a soud jej buď vyzve k vyjádření ve lhůtě minimálně 30-ti dnů dle § 114b o.s.ř. nebo nařídí ve věci jednání. Jednání může soud nařídit i po podání návrhu na vydání platebního rozkazu zejména pokud má pochybnosti o okolnostech, za kterých je nárok v žalobě požadován, neboť jak plyne z § 172 odst. 1 „Soud **může** i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného vydat platební rozkaz....“

Platební rozkaz se však nemusí podařit doručit a to být jedinému ze žalovaných, což vede k jeho zrušení pro nedoručitelnost dle § 173 odst. 2 o.s.ř. a k pokračování řízení nikoli již v rámci rozkazního řízení, nýbrž standardního civilního řízení. Doručování je spojen s procesem pátrání po pobytu žalovaného na základě přesné identifikace žalovaného, přičemž pokud žalobce v žalobě takto neučinil, soud jej vyzve k doplnění těchto údajů pod hrozbou nemožnosti doručení žaloby.

Řízení může být zastaveno i pro nedostatek podmínek řízení (viz kapitola 4.1.), které jsou buď neodstranitelné, nebo odstranitelné, ale které se nepodařilo odstranit. Mezi takové podmínky spadá nedostatek pravomoci civilního soudu v dané věci a jeho postoupení pravomocnému orgánu a zastavení řízení u civilního soudu. Podmínka odstranitelná spočívá v nedostatku věcné příslušnosti, která je zhojena postupem dle § 104a o.s.ř. nebo místní příslušnosti, což lze napravit postupem dle § 105 o.s.ř., tedy v obou případech postoupením příslušnému soudu.

Již po podání žaloby může být dán důvod pro odmítnutí žaloby a následné zastavení řízení spočívající zejména v jeho nedostatku projevujícím se nerespektováním ustanovení § 42 o.s.ř. a při výzvě soudu k opravě či doplnění žaloby zejména z důvodu neurčitosti, nesrozumitelnosti a nejasnosti podání dle § 43 o.s.ř. zapříčiněnou žalobcovým nekonáním.

4. Evropský platební rozkaz

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12.12.2006, kterým se zavádí řízení o Evropském platebním rozkazu se stává závazné a přímo použitelné pro všechny členské státy s výjimkou Dánska od 12.12.2008.

4.1 Vývoj

Do roku 1997 byla jediným nástrojem v oblasti řešení sporů vyvstalých z práva občanského a obchodního mezi obyvateli tehdejších členských států Evropského společenství **Bruselská úmluva o pravomoci soudů a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních.**

Amsterodamská smlouva, platná od roku 1999, s sebou přinesla zcela nový rozměr do oblasti evropské integrace svobodou, bezpečností a spravedlností, neboť důsledky zásad jednotného vnitřního trhu se promítly do okruhu fyzických a právnických

osob. Nově vzniklý článek 61 písm. c) spolu s článkem 65 Smlouvy o založení Evropského společenství (dále jen jako „SES“) prohlubují spolupráci v oblasti civilní justice kladením si za cíl zlepšení doručování soudních a mimosoudních písemností, uznání a výkonu soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech a odstraňování překážek řádného průběhu občanskoprávního řízení. Spolupráce v oblasti justice ve věcech soukromoprávních se přenesla z třetího pilíře do prvního (komunitárního) pilíře a od této chvíle mohly orgány ES vydávat akty sekundárního práva v oblasti práva soukromého a nebylo tak nadále nutné v této sféře uzavírat mezinárodní smlouvy mezi členskými státy jak tomu bylo doposud.¹¹³

Cíle tímto byly vytyčeny, ale bylo třeba stanovit konkrétní způsob, jakým jich bude dosaženo, neboť v souvislosti s nastalými změnami by začaly narůstat přeshraniční spory a bylo by třeba je efektivně řešit, aby nedocházelo ke zhroutilí malých a středních podniků v kontextu se zdlouhavým vymáháním pohledávek z přeshraničních sporů.¹¹⁴

Právě **Vídeňský akční plán** byl klíčovým pro vytvoření dnešního Evropského platebního rozkazu, neboť stanovil, že do 5-ti let od platnosti Amsterodamské smlouvy budou prostřednictvím Evropské komise vytvořena pravidla pro civilní soudní řízení v oblasti přeshraničních sporů.

Evropská rada zasedala 15-16.10 1999 v Tampere, z čehož vznikl „**Program z Tampere**“, který byl pro účely evropského rozkazního řízení velmi významný, protože kromě otázek sblížení legislativy členských států se zde poprvé objevil termín Evropský platební rozkaz(dále jen jako „EVPR“).

Následovalo předložení **Zelené knihy o evropském rozkazním řízení a opatřeních k zjednodušení a zrychlení sporů o drobné pohledávky** Evropskou komisí dne 20.12.2002. I široká veřejnost tak měla možnost se vyjádřit k návrhu Komise na budoucí právní úpravu evropského rozkazního řízení. V otázce formy se veřejnost přikláněla spíše k podobě směrnice, která by byla flexibilnější. Členské státy se v případě závaznosti přikláněly k variantě, aby se toto řízení týkal pouze přeshraničních sporů a do vnitrostátního práva tak nezasahovalo, neboť státy svou dosavadní právní úpravu považovaly za dostatečnou a dle jejich názoru ji nebylo třeba měnit. Opačné stanovisko zaujímali odborníci z oblasti práva a ekonomie, kteří argumentovali pro větší přehlednost a

¹¹³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Evropský justiční prostor v civilních otázkách*. Brno: Masarykova Univerzita, 2003, s. 16.

¹¹⁴ DÁVID, Radovan. Evropský platební rozkaz v kontextu českého civilního procesu. In *Interakce českého a evropského práva. Sborník příspěvků doktorského studia k výzkumnému záměru „Evropský kontext vývoje českého práva po roce 2004“*. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, 2009, s. 48-49.

zjednodušení pro laickou veřejnost, když bude vytvořen jeden unifikovaný systém a nebude se tak plést s vnitrostátní právní úpravou jiných členských států. Zde bych se přiklonil k nezasahování do vnitrostátních právních úprav, neboť právní úprava rozkazního řízení nebyla na tak velkém území doposud v praxi využívána a případná harmonizace vnitrostátního práva ve prospěch takové přehlednosti bych si dovedl představit jedině po uplynutí určité doby a zhodnocení její efektivnosti a použitelnosti ve všech právních řádech členských států. S tím souvisí i rozdílnost ve fázích řízení členských států, když na jedné straně je řízení jednofázové, ve které je vydáno jedno rozhodnutí, proti kterému může žalovaný podat odpor, kterým rozhodnutí zruší. S jednofázovým řízením se úzce pojí důkazní model, v rámci kterého musí žalobce s podanou žalobou předložit písemné důkazy, o které opírá svá žalobní tvrzení. Mezi státy s takovým přístupem v dané době patřilo Nizozemsko, Belgie nebo Francie. Na druhé straně existuje řízení dvoufázové, typicky pro Německo, Finsko nebo Rakousko, kde platí dvojí ochrana žalovaného, který pokud nepodal odpor proti prvnímu rozhodnutí, může napadnout rozhodnutí druhé prostřednictvím námitek. Tento model se pro změnu zpravidla pojí s bezdůkazností, kdy žalobce písemné důkazy s podanou žalobou soudu nepředkládá. Zde se Komise přiklonila k bezdůkaznímu modelu, avšak v kombinaci s jednofázovým řízením s argumentací jeho rychlostí a menší zátěží soudů. Většinu názorů a připomínek Komise zveřejnila dne 12.12.2003 v dokumentu pod názvem „*Discussion Paper – Hearing on measures to simplify and speed up small claims litigation.*“

Následně dne 25.2.2004 Komise předala Evropskému parlamentu návrh k přijetí nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení evropského platebního rozkazu a po tříletém legislativním procesu bylo vydáno **nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu ze dne 12.12.2006** (dále jen jako „NEVPR“).

4.2 Popis fungování EVPR

Nutnost zavedení institutu EVPR vzešel ze vzrůstajícího počtu pohledávek, o jejichž existenci není mezi stranami sporu, a přestože samotná zkrácená řízení jsou v právních řádech členských států známa, v mnoha takový postup v přeshraničních případech nepřichází v úvahu. Kupříkladu v českém právním řádu dle § 172 odst. 2 písm. b) nemůže být platební rozkaz vydán, má-li být doručen žalovanému do ciziny. Účelem

EVPR je tedy rychlé a účinné vymáhání splatných pohledávek v přeshraničních případech, kdy dlužník jejich existenci nerozporuje. Přeshraniční spor nastává tehdy, kdy alespoň jedna ze stran má své bydliště nebo místo obvyklého pobytu v jiném členském státě, než je členský stát soudu, u kterého byl návrh na vydání EVPR žalobcem podán.¹¹⁵

Proběhne-li vše bez průtahů v souvislosti s obranou žalovaného, soud vydá Evropský platební rozkaz, což samo o sobě neznámá, že žalovaný dobrovolně svou pohledávku uhradí. Takové rozhodnutí musí být vykonatelné a to ve smyslu vykonatelnosti v členském státě, kde má žalovaný své bydliště nebo místo obvyklého pobytu. V článku 19 NEVPR je uvedeno, že EVPR, který se stal vykonatelným, je uznáván a vykonáván v ostatních členských státech bez nutnosti doložky vykonatelnosti a bez možnosti napadnout jeho uznání. To je značný posun v oblasti nesporných pohledávek, neboť do té doby se pro účely vydání exekučního titulu, který by byl uznáván ve všech členských státech postupovalo dle článku 33n. nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen jako „nařízení Brusel I.“) ze dne 22.12.2004 a rozhodnutí tak mohlo být napadeno pro jeho neuznání, což vedlo k průtahům v řízení. Rovněž mohl být uplatněn nárok na vydání Evropského exekučního titulu, avšak pouze za podmínek článku 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky ze dne 21.4.2004.

4.3 Náležitosti pro vydání EVPR a shrnutí

Většinu náležitostí spojených s vydáním EVPR upravuje NEVPR, do českého právního řádu je vložen pouze § 174b o.s.ř., který pouze konkretizuje některá ustanovení NEPR ve vnitrostátním právu České republiky jako členského státu Evropské unie a rovněž právě vnitrostátní právo upravuje ty procesní otázky, které NEVPR neobsahuje.¹¹⁶

Do **působnosti** NEVPR se dle článku 2 řadí pouze věci občanskoprávní a obchodní s výjimkou manželských práv vyplývajících z manželských vztahů a dědictví, věci týkajících se úpadku, vyrovnání a řízeních podobných, věcí sociálního zabezpečení, mimosmluvních závazků pokud nedošlo k vzájemné dohodě jejich stran nebo uznání a

¹¹⁵ ČECH, Ondřej. Evropské procesní právo - evropský platební rozkaz. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2008, č. 1, s. 3.

¹¹⁶ Což ostatně vyplývá z článku 26 NEPR.

pokud se nevztahují na peněžité plnění vyplývající ze spoluvlastnictví. Je pochopitelné, že výše uvedené spory jsou takto vyňaty z působnosti tohoto nařízení, neboť si často žádají hlubšího zkoumání a k tomuto účelu nebylo řízení o vydání EVPR sloužící k rychlému a jednoduchému vydání exekučního titulu vytvořeno. Rovněž nutno dodat, že strana přeshraničního sporu nesmí mít bydliště nebo místo obvyklého pobytu v Dánsku, neboť v souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o založení Evropského společenství se Dánsko přijímání tohoto nařízení neúčastní, a proto pro ně není závazné ani použitelné.

K otázce **příslušnosti** soudu, který bude věc projednávat a rozhodovat o ni, NEVPR odkazuje na nařízení Brusel I a jedinou příslušnost, kterou NEVPR obsahuje, je v případě přeshraničního sporu mezi spotřebitelem, který uzavřel smlouvu nikoli za účelem své profesní nebo podnikatelské činnosti, stanovena na soudy pouze v členském státě, ve kterém má spotřebitel své bydliště nebo místo obvyklého pobytu.

Samotný návrh na vydání EVPR se činí prostřednictvím vzorového formuláře A¹¹⁷, který je přílohou I NEVPR a jeho obsahové náležitosti jsou upraveny v článku 7 NEVPR. Zajímavostí je, že ve formuláři se důkazní prostředky na podporu nároku nepřikládají, ale pouze popíší, žalobce dále individualizuje svůj nárok popisem, aby jej nebylo možné zaměnit a žalovaný se tak mohl rozhodnout, zda má význam podat odpor. Soud správnost tvrzení neověřuje, žalobce v rámci svého podání prohlašuje, že poskytnuté informace jsou podle jeho největšího vědomí a svědomí a že jakékoli úmyslné nepravdivé prohlášení by mohlo vést k odpovídajícím sankcím podle právních předpisů členského státu původu. Žalobce rovněž má možnost v dodatku EVPR dle článku 7 odst. 4 NEVPR sdělit soudu, že nesouhlasí s tím, aby se věc převedla do běžného občanského soudního řízení ve smyslu článku 17, pokud žalovaný podá odpor. Nutno podotknout, že tento dodatek dle článku 12 odst. 2 není žalovanému doručován, což by svým způsobem postrádalo smysl, když by žalobce pochopitelně podal odpor, neboť by to pro něj znamenalo úspěch v řízení.

Forma formuláře je listinná nebo elektronická, avšak ta pouze za předpokladu připojení uznávaného elektronického podpisu v souladu s čl. 2 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES ze dne 13. prosince 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy. Jak ostatně uvádí JUDr. Petr Lavický Ph. D., v komentáři k občanskému soudnímu řádu od vydavatelství Wolters Kluwer k § 174b, přínosem jistě bude vytvoření interaktivní verze všech formulářů týkajících se řízení o

¹¹⁷ Viz příloha č. 4.

vydání EVPR, stejné jako aktuálně pro elektronický platební rozkaz na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky.¹¹⁸

Soud následně podaný návrh posuzuje v souladu s článkem 8 NEVPR co do působnosti, přeshraničního charakteru sporu, zda je předmětem tohoto sporu peněžitá pohledávka, která je však splatná již při podání návrhu, ne jako v českém právním řádu, kde je pro žalovanou pohledávku rozhodující její stav až v době vyhlášení rozsudku dle § 154 odst. 1 o.s.ř.. Dále svou příslušnost v souladu s nařízením Brusel I., zda splňuje veškeré náležitosti z hlediska článku 7 NEVPR. Pokud tomu tak není, vyzve soud v soudem stanovené lhůtě k doplnění nebo opravě návrhu dle článku 9 NEVPR v případě, že nárok v žalobě není neopodstatněný nebo nepřípustný pomocí formuláře B, který tvoří přílohu II NEVPR. Zmíněná opodstatněnost návrhu je neurčitým pojmem, který stojí za vysvětlení. Je třeba zohlednit, že systém vydávání EVPR je nastaven jako automatizovaný a jen těžko si dovedu představit proces zkoumání opodstatněnosti takových návrhů, především při zachování tendence jej vydat co nejrychleji. Nabízí se tedy možnost, kdy by takový návrh byl zcela v rozporu s ustanovením platného práva nebo při šikanóznímu výkonu práva, což samo o sobě nutí ke zkoumání dané problematiky v judikatuře a již tímto krokem se vzdaluje od žalobcem očekávaného co nejrychlejšího vydání rozhodnutí. Není se tedy čemu divit, když v praxi soudy lhůtu dle NEVPR příliš nedodržují.¹¹⁹

Pokud jsou splněny předpoklady jen pro část nároku, když kupříkladu z žalobcem vylíčených důkazních prostředků neplyne celý požadovaný nárok, soud jej vzorovým formulářem C, který tvoří přílohu III NEVPR, informuje o možnosti vydat EVPR jen pro tuto část nároku a požádá o vyjádření, zda toto rozhodnutí přijímá nebo odmítá. Ten se prostřednictvím zaslaného výše uvedeného vzorového formuláře vyjádří. Pokud nebude reagovat nebo zvolí možnost odmítnutí, soud návrh odmítne, což žalobci dává možnost podat návrh na vydání EVPR znovu, neboť odmítnutí návrhu není rozhodnutím o merituu věci a nezakládá tak překážku rei iudicata.¹²⁰ Stejně tak soud učiní i v případě, kdy nejsou splněny požadavky stanovené v člancích 2, 3, 4, 6 a 7 NEVPR.

Pokud jsou však veškeré výše uvedené náležitosti splněny, vydá soud EVPR pomocí vzorového formuláře E dle přílohy V. NEVPR. Lhůtu NEVPR v článku 12

¹¹⁸ DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 821.

¹¹⁹ Jak plyne z praxe Mgr. Ilony Dobrovolné. Srv. Advokátní kancelář Mgr. Ilona Dobrovolná. *Evropský platební rozkaz*. [cit. 10.1. 2011]. Dostupné na: <<http://www.advokatni-kancelar-pravnik.cz/lorem-ipsum-dolor/>>.

¹²⁰ ČECH, Ondřej. *Evropské procesní právo - evropský platební rozkaz. Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2008, č. 1, s. 5.

stanovuje neurčitě formulací „co nejdříve, obvykle do 30 dnů od podání návrhu“ přičemž NEVPR rovněž uvádí, že tato lhůta neobsahuje dobu potřebnou k doplnění, opravení nebo změně návrhu. Tato formulace se zdá zbytečnou, když dle výše uvedeného názoru Mgr. Dobrovolné postaveného na praktických zkušenostech, není lhůta stejně dodržována a ani z NEVPR nevyplývá žádná závaznost. Zákonodárce zde měl buď uvést lhůtu závaznou, nebo, a to dle mého názoru lépe, lhůtu v tomto kontextu vůbec neuvádět, protože ustanovení jím v aktuální podobě uvedené zcela postrádá smysl.

Ve vydaném EVPR soud uvede, aby žalovaný zaplatil částku v něm uvedenou nebo jej napadl podáním odporu ve lhůtě 30 dnů¹²¹ od doručení. Soud v EVPR zároveň poučí o vykonatelnosti v případě marného uplynutí této lhůty, nebo o pokračování řízení v souladu s pravidly běžného občanského soudního řízení po podání odporu. Možnost doručování NEVPR uvádí široce, tak aby v jednotlivých členských státech bylo možno EVPR vydat dle ustanovení vnitrostátního práva a to jak s nutností dokladu o doručení, tak i bez něj.

Odpor žalovaný podává dle článku 16 podle vzorového formuláře F dle přílohy VI NEVPR, přičemž jeho důvody nemusí uvádět. Jeho důsledkem může být kromě skutečnosti u výše uvedeného poučení rovněž konec řízení, pokud o to žalobce ve svém návrhu v rámci dodatku 2 výslovně požádal. Dle článku 19 je vykonatelný EVPR uznáván a vykonáván v ostatních členských státech kromě Dánska, aniž je nutná doložka vykonatelnosti a bez možnosti napadení jeho uznání. Právě toto ustanovení považují za stěžejní při rozhodování věřitele ohledně rychlého a efektivního způsobu vymáhání své peněžité pohledávky v případě přeshraničního sporu. K otázce výkonu rozhodnutí se nebudu dále vyjadřovat, protože není předmětem této práce.

V případě marného uplynutí lhůty pro podání odporu má žalovaný kromě odporu možnost podat opravný prostředek ve formě návrhu na přezkum kvůli nemožnosti popření nároku z důvodu vyšší moci nebo mimořádných okolností, které nemohl zavinit nebo pokud bylo doručováno bez dokladu o doručení a to nebylo provedeno natolik včas, aby byla žalovanému dána možnost se bránit bez jeho zavinění. V ustanovení NEVPR je označen jako „přezkum ve výjimečných případech,“ což samo o sobě naznačuje, že nemá sloužit jako další řadový opravný prostředek, ale jeho využití se tak omezuje na taxativně vymezené okolnosti, které žalovanému bránily v podání odporu. Tento návrh na přezkum upravený v článku 20 NEVPR se podává u soudu, který EVPR vydal, což je rovněž

¹²¹ Pro výpočet lhůt NEPR odkazu je na nařízení Rady (EHS, EURATOM) č. 1182/71 ze dne 3. června 1971, kterým se určují pravidla pro lhůty, data a termíny.

upraveno v § 174b odst. 2 o.s.ř.. Soud následně buď návrh odmítne a EVPR ponechá v platnosti nebo přezkumu vyhoví, což má za následek „neplatnost“ EVPR ex tunc. Termín neplatnosti se v případě procesního práva používá pouze u procesních dohod, zatímco tento případ je jednostranným úkonem soudu. Přes nevhodně užitý termín je však jasné, co tímto zákonodárce sledoval a EPR se tak nestává pro žalovaného závazným. S podivem však již zákonodárce v NEPR ani v o.s.ř. neřeší, co bude po tomto úkonu soudu následovat, zda pokračování v civilním sporném řízení, pokračování v řízení o EVPR nebo jestli se tímto usnesením, proti kterému není možné dle § 202 odst. 1 písm. o) podat odvolání, řízení o vydání EVPR končí. V této otázce sdílím názor s JUDr. Petre Lavickým Ph. D., v komentáři k občanskému soudnímu řádu od vydavatelství Wolters Kluwer k § 174b, kdy v případě vyhovění tomuto návrhu na přezkum EVPR nebude závazný, řízení o jeho vydání však i nadále bude pokračovat a soud by měl vyzvat k odstranění vad, které činí dle terminologie NEVPR EVPR „neplatným.“¹²²

K soudním poplatkům se NEVPR vyjadřuje v tom smyslu, že jejich výše za řízení o EPR, případně pokračování v běžném civilním řízení po podání odporu, nepřevyšší soudní poplatky, které by bylo nutné vydat za řízení o stejném předmětu sporu v běžném civilním řízení, což považuji za správný krok v další spolupráci mezi členskými státy (vyjma Dánska) při zjednodušování řešení potenciálních sporů mezi jejich obyvateli vyplývajících z věcí občanských a obchodních.

Řízení o EVPR shledávám jako účelný a efektivní nástroj k vymáhání peněžitých pohledávek v přeshraničních sporech, jehož vytvoření samotné bylo velmi nutné a širokou veřejností očekávané k podpoření zesilující tendence Evropské integrace. Ostatně skutečnost, zda naplní očekávání, ukáže až soudní praxe a přezkum Evropským parlamentem, Radou a Evropským hospodářským a sociálním výborem vyplývající z článku 32 NEVPR, který bude proveden po 12.12.2013 na základě předložené podrobné zprávy o jeho fungování a dopadu pro každý členský stát (kromě Dánska) vypracovanou Komisí.

¹²² DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009, s. 823, 824.

5. Komparace se zahraničními právními úpravami

Vzhledem k tomu, že Česká republika je členským státem EU, považuji za nezbytné porovnat tuzemskou právní úpravu s jinými členskými státy. Vzhledem k tomu, že hovořím plynule anglicky, zvolil jsem pro komparaci právní úpravu Velké Británie, konkrétně anglickou. Slovensko tvořilo s Českou republikou do roku 1993 jeden celek i co do právní úpravy a považuji za zajímavé porovnat, co se u našeho východního souseda od té doby změnilo. Komparace s těmito státy mi může být do jisté míry inspirací pro zamýšlení se nad českou právní úpravou *de lege ferenda*.

5.1. Komparace se slovenskou právní úpravou rozkazního řízení

Slovenská právní úprava rozkazního řízení vychází ze zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok zo 4. decembra 1963, ve znění pozdějších předpisů (dále jen o.s.p.), který byl na základě čl. 152, odst. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. ponechán v platnosti po rozdělení Československé federativní republiky dne 31.12.1992.

Na Slovensku je oproti české **soudní soustavě** tvořena pouze okresními soudy, krajskými soudy a Nejvyšším soudem Slovenské republiky¹²³, avšak rozkazní řízení spadá vždy do věcné příslušnosti okresních soudů, protože na rozdíl od právní úpravy České republiky v § 9 o.s.p., který se týká otázky věcné příslušnosti, v taxativním výčtu pro účely rozhodování krajských soudů není uvedena žádná podmínka vztahující se k rozhodování prostřednictvím tohoto zkráceného řízení.

V platné a účinné úpravě o.s.p. se rozkazním řízením samotným potom zabývají §§ 172-174b o.s.p. a již na první pohled je patrné, že právní úprava je obsáhlejší než úprava v českém právním řádu. Zahrnuje instituty platebního rozkazu, Evropského platebního rozkazu a rozkazu na plnění.

Platební rozkaz je upraven v § 172 o.s.p. a týká se stejně jako ten český žaloby na zaplacení peněžité částky, kdy soud může rozhodnout ve zkráceném řízení platebním rozkazem a to i bez žádosti navrhovatele. „*V platebním rozkazu uloží odpůrci, aby do 15 dnů od doručení platebního rozkazu zaplatil navrhovateli uplatňovanou pohledávku a náklady řízení nebo aby ve stejné lhůtě podal odpor na soudě, který platební rozkaz*

¹²³ § 5 odst. 1, 2 zákona č. 757/2004 Z.z. z 9. decembra 2004 o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

vydal.¹²⁴ Značný rozdíl oproti české právní úpravě je zde nutnost odůvodnění odporu, což dle mého názoru na první pohled velmi hraničí se zásadou rovnosti účastníků řízení, když je odpůrci stanovena pouhá 15-ti denní lhůta k podání odporu, který je však třeba odůvodnit o čemž soud dle § 174 odst. 3 písm. b) musí odpůrce v platebním rozkaze poučit. Při pohledu na výklad tohoto ustanovení judikaturou Nejvyššího soudu slovenské republiky však je jasné, že se není třeba obávat přílišného zhoršení postavení odpůrce ve věci řízení o vydání platebního rozkazu. Soud se zde zabývá otázkou, zda výraz "žiadne peniaze nedlhuje" je možné považovat za odůvodnění odporu ve smyslu § 172 odst. Soud v návaznosti na důvodovou zprávu zákona č. 46/1994 Z.z., který novelizuje o.s.p. a má v tomto smyslu zabránit šířením zbytečným průtahům v řízení, když žalovaný svůj odpor neodůvodní a jde mu jen o oddálení vyřízení věci, rozhodl, že výše uvedený výraz je třeba považovat za odůvodnění odporu ve smyslu § 172 odst. 1 o.s.p., neboť ze sdělení žalované jasně vyplývá, že popírá existenci nároku, který je požadován navrhovatelem.¹²⁵ Z výše uvedeného plyne, že nutnost odůvodnění odporu s ohledem na výklad judikaturou Nejvyššího soudu opravdu není velkou překážkou pro procesní obranu žalovaného, ani jestliže poslední věta § 172 odst. 1 o.s.p. vylučuje výzvu soudu k doplnění tohoto podání dle § 43 o.s.p. pokud by nesplňovalo požadované náležitosti.

Jestliže navrhovatel změni svůj návrh prostřednictvím částečného zpětvzetí nebo změnou návrhu, § 172 odst. 6 o.s.p. uvádí, že soud o tomto zvlášť nerozhoduje, ale až vydáním platebního rozkazu, přičemž veškerá tato podání zašle společně se žalobou odpůrci.

Pokud navrhovatel ve svém podání odůvodňuje část svého nároku tvrzeními, které jsou v rozporu s právním řádem, soud jej o tomto dle § 172 odst. 7 o.s.p. poučí a navrhne, zda může se souhlasem navrhovatele vydat platební rozkaz pouze do výše nároku, který není v rozporu s právním řádem.

Zvláštní ustanovení o.s.p. věnuje ve svém § 172 odst. 9 **spotřebiteli**, když v případě, že se návrh na vydání platebního rozkazu týká spotřebitelských smluv a odpůrcem se spotřebitel, soud jej nevydá, pokud by zjistil, že smlouva mezi navrhovatelem a odpůrcem obsahuje nepřijatelné podmínky. V české právní úpravě je ochrana práv řešena v § 2 o.s.ř. v návaznosti na zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁴ § 172 odst. 1 zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok zo 4. decembra 1963, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁵ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. januára 1999, sp.zn. 2 Cdo 124/98

Považoval bych nadbytečné začleňovat tuto právní úpravu do o.s.ř., ve slovenské právní úpravě je uvedena pro snadnější orientaci laické veřejnosti.

Doručení platebního rozkazu je upraveno totožně s českým právním řádem, kde rovněž z § 173 odst. 1 o.s.p. vyplývá, že platební rozkaz je třeba doručit odpůrci do vlastních rukou a náhradní doručení je vyloučeno. Pokud se soudu nepodaří doručit byť jedinému z několika odpůrců, platební rozkaz zruší, přičemž může vyzvat navrhovatele k doplnění adresy žalovaného, na které se zdržuje, pakliže je mu známa. Další rozdíl oproti české právní úpravě je zde v § 173 odst. 2 ve větě druhé o.s.p., kde zákonodárce zohlednil existenci samostatného společenství odpůrců. Pokud nelze doručit platební rozkaz některému z odpůrců a všichni jsou dle § 91 odst. 1 o.s.p. v samostatném společenství, soud platební rozkaz těm, kterým se doručit podařilo, na rozdíl od české právní úpravy nezruší. Toto ustanovení považuji za krok správným směrem, když v případě nemožnosti jeho doručení jedinému z odpůrců, kteří jsou v samostatném společenství ve smyslu § 91 odst. 1 o.s.p., by byl zrušen i pro ty, kterým se jej doručit podařilo, což by vedlo k porušení zásady rychlosti a hospodárnosti řízení a ke zbytečným průtahům v řízení a takový postup bych uvítal i v českém právním řádu.

Pokud byl platební rozkaz doručen a nebyl proti němu podán **odpor**, má účinky pravomocného rozsudku dle § 174 odst. 1 o.s.p.. Důvody pro odmítnutí podaného odporu jsou vymezeny v § 174 odst. 3, kde soud může podaný odpor odmítnout z důvodu opožděného podání, nepřítomnosti odůvodnění nebo byl-li odpor podán neoprávněnou osobou. Zákonodárce zde rovněž zohlednil samostatné společenství odpůrců ve smyslu § 91 odst. 1 o.s.p., když v § 174 odst. 2 o.s.p. uvádí, že pokud je odpor podán jedním ze žalovaných, ruší se tímto platební rozkaz celý, přičemž dále upřesňuje „*to neplatí, když se platební rozkaz týká několika účastníků, ze kterých každý jedná sám za sebe.*“ Pokud byl podán odpor a nejedná se o výše uvedenou výjimku, soud platební rozkaz zruší a nařídí ve věci jednání. Opravným prostředkem proti rozhodnutí soudu o nákladech řízení je zde stejně jako v o.s.ř. **odvolání** s tím rozdílem, že zde bude bez jednání rozhodovat ten soud, který platební rozkaz vydal. Opravné prostředky nemají tedy jak suspenzivní, tak ani devolutivní účinek.

Novým institutem po novele zákonem č. 384/2008 Z.z. ze dne 23.9.2008 je zavedení **formuláře návrhu na vydání platebního rozkazu** dostupného na internetu, kdy při jeho vyplnění a za splnění podmínek pro vydání platebního rozkazu stejně jako zaplacení soudního poplatku soud vydá platební rozkaz do 10-ti dní od splnění těchto podmínek.

Formulář však spatřuji za nedostatečný, protože neobsahuje označení ani titul, na základě kterého je žalovaná částka požadována, což sice vede ke značnému urychlení a větší projevy zásady rychlosti a hospodárnosti řízení, avšak to vše na úkor přehlednosti pro odpůrce. V hrubých rysech se jedná o jakousi obdobu elektronického platebního rozkazu v českém právním řádu s tím, že účelem je rychlejší rozhodnutí o pohledávku, o jejíž existenci není sporu, pomocí unifikovaného formuláře. Na rozdíl od právní úpravy elektronického platebního rozkazu zde nejsou kladeny žádné jiné požadavky než pouhé vyplnění formuláře dle pokynů a zaplacení soudního poplatku.

V ustanovení § 174a o **evropském platebním rozkazu** se rovněž odkazuje na NEVPR stejně jako v právní úpravě o.s.ř. s tím, že se EVPR se doručuje do ciziny, je nutné jej doručit do vlastních rukou odpůrce, pokud se nedoručuje jeho zástupci. Závěrem toto ustanovení uvádí, že pokud NEVPR nestanoví jinak, použije se ustanovení o platebním rozkazu dle o.s.p..

Novinkou oproti právní úpravě o.s.ř. je zde novelou provedenou zákonem č. 384/2008 Z.z. ze dne 23.9.2008 zavedený „**rozkaz na plnění**“ upravený v § 174b o.s.p.. Na rozdíl od platebního rozkazu, který se vydává na plnění peněžité povinnosti, první jmenovaný slouží k plnění jakéhokoli jiného plnění kromě peněžitého, což na první pohled nabízí široké spektrum uplatnění. „*V rozkaze na plnění soud uloží odpůrci, aby ve lhůtě určené soudem ne však kratší 15 dní plynoucích od doručení rozkazu na plnění splnil uloženou povinnost a uhradil náklady řízení anebo do 15 dní podal odpor u soudu, který rozkaz na plnění vydal.*“¹²⁶ Plnění, které soud ukládá se může dle § 174b odst. 2 týkat i věcí vyplývajících ze zákona o rodině či plnění v budoucnu splatných pohledávek. Ustavení je zakončeno podmínkou, že tento druh rozkazního řízení může vydat pouze soudce a použijí se na jeho vydání se přiměřeně ustanovení vztahující se k platebnímu rozkazu.

Řízení je spojeno se zaplacením **soudního poplatku** dle zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, kde v sazebníku soudních poplatků, který tvoří jeho přílohu, spadá řízení o vydání platebního rozkazu pod položku 1 písm. a) a určuje se procentuálně z žalované částky stejně jako v české právní úpravě. Jedná-li se o rozkaz na plnění, dle charakteru předmětu sporu se aplikuje položka písm. a) nebo b).

Slovenská právní úprava se mi až na nepřehledný formulář pro vydání platebního rozkazu zdá být poměrně zdařilá. Diskutabilní je jistě zavedená nutnost odůvodnit odpor,

¹²⁶ § 174b zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok zo 4. decembra 1963, ve znění pozdějších předpisů.

když dle judikatury Nejvyššího soudu Slovenské republiky k tomuto postačí pouhé sdělení, že odpůrce „žádné peníze nedluží,“ což za tohoto předpokladu považují za nadbytečné a jistě neplní požadovanou funkci eliminace zbytečného oddalování řízení odpůrcem. Pozitivní spatřuji oproti tuzemské právní úpravě jistě zohlednění samostatného účastenství, což je reflektováno v zachování doručeného platebního rozkazu, i když jiný odpůrce podal odpor nebo mu nemohlo být doručeno, což by dle o.s.ř. vedlo ke zrušení platebního rozkazu. Jako přínosné rovněž spatřuji zavedení institutu rozkazu na plnění, který je jistě hojně využívaný v nesporných nepeněžitých pohledávkách slovenských navrhovatelů. Stejně jako zohlednění samostatného účastenství, tak i zavedení institutu rozkazu na plnění považují za inspiraci pro českou právní úpravu rozkazního řízení de lege ferenda.

5.2. Komparace s anglickou právní úpravou zkráceného řízení

V Anglii jsou na základě původní zprávy Access of Justice vypracované Lordem Woolfem z důvodu tehdejšího přetížení soudů rozděleny civilní věci podle složitosti uplatňovaného nároku a hodnoty sporu do kategorií (tracks) na malé (**small claims track**), rychlé (**fast claims track**), složité (**multi-track**) a jsou obsaženy v zákoně o civilním řízení (Civil procedure Act 2010) a především v pravidlech civilního řízení (Civil procedure rules, dále jen jako „CPR“).¹²⁷

Předmětem této práce je zkrácená forma řízení, které v Anglii a Walesu odpovídá právě **small claims track** (dále jen jako „SCT“). Rozhodování o sporech pod ně spadající náleží do **působnosti** soudů hrabství (county courts), kterých se na území Anglie a Walesu nachází 216.¹²⁸ Návrh na zahájení je možné podat ke kterémukoli soudu hrabství, přičemž ten dle pravidla 26.2 může postoupit věc domovskému soudu hrabství odpůrce za kumulativní podmínky, že v návrhu byla přesně vymezena výše nároku pevně stanovenou částkou, návrh již nebyl podán domovskému soudu hrabství odpůrce a ten musí být fyzickou osobou.

Návrh na zahájení řízení se podává na zvláštních formulářích, které jsou k dispozici na internetových stránkách Her Majesty's courts service¹²⁹ nebo na jednotlivých soudech. Rovněž je nutné, aby navrhovatel zaplatil soudní poplatek, pro jehož stanovení se použije

¹²⁷ SLAPPER, G., KELLY, D. *The English Legal System*. 10th ed. Abingdon: Routledge – Cavendish, 2009, s. 143.

¹²⁸ Her Majesty's courts service: *The county court* [online]. 14.6.2010. [cit.30.12.2010]. Dostupné na <<http://www.hmcourts-service.gov.uk/infoabout/county/index.htm>>.

¹²⁹ Dostupné na <http://www.hmcourts-service.gov.uk/courtfinder/forms/n1_0102.pdf>.

The Civil Proceedings Fees Order 2008¹³⁰, kde se soudní poplatek určí podle výše navrhovaného nároku dle tabulky v odstavci 2.3 při zohlednění kategorie civilního řízení a soud následně zahájí řízení s tím, že podanou žalobu odešle odpůrci. Pokud odpůrce nárok navrhovatele po doručení žaloby uzná (admission by notice in writing), může navrhovatel na základě tohoto požádat soud o vydání rozsudku pro uznání (judgment on the admission), kterým se řízení končí. Pokud však k tomuto nedojde a do 14-ti dnů od doručení podá odpůrce svou obranu (defence form),¹³¹ soud zašle účastníkům formulář allocation questionnaire,¹³² kteří jej do 14-ti dnů od doručení vyplněný odešlou soudu a ten na základě návrhu, především dle jeho celkové výše a způsobu vzniku, řízení přiřadí k některé z výše uvedených kategorií řízení (*tracks*). Rule 26.6 CPR stanoví kritéria pro tato přiřazení, kde k SCT, na který se v této práci zaměřím, je třeba, aby obecně celková hodnota nároku nepřevyšovala částku £5,000. V případě nároků vzniklých z osobnostní újmy nepřevyšovala £5,000, ale při náhradě škody v souvislosti s osobnostní újmou tato nepřesahovala £1,000. Osobnostní újma se může vztahovat přímo k navrhovateli, ale i k jiné osobě a náhrada škody může být žádána za bolest, utrpení a za ztrátu pohodlí s tím, že jiné druhy náhrady škody týkající se osobnostní újmy touto formou není možné žádat. Dále je zde možné přiřadit nároky vzniklé ze sporů mezi pronajímatelem a nájemcem, v rámci kterých nájemce žádá o vydání příkazu pronajímateli k provedení opravy nebo jiných prací na předmětné budově nebo pozemku. Ať už žádá náhradu škody pronajímatel nebo vydání příkazu nájemce, hodnota nesmí být vyšší než £1,000, návrh se však nevztahuje na náhradu škody v souvislosti s nezákonným uvězněním nebo obtěžováním. Fast track se dle pravidla 26.6 vztahují na všechna řízení, která nespádají pod small claims track a jejichž celková hodnota v případě řízení zahájeného po nebo dne 6. dubna 2009 nepřevyšuje částku £25,000 nebo částku £15,000 pokud bylo řízení zahájeno před 6. dubnem 2009. A to za předpokladu, kdy soud zvážil, že nařízené jednání nebude trvat déle než jeden den a výpověď znalce bude omezena na jednoho znalce z každé strany z jednoho oboru, které mohou být nanejvýše dva. Všechny ostatní řízení, které nemohou být zařazeny pod kategorie small claims track nebo fast track, soud přidělí do kategorie multi-track. Jak patrné z výše uvedeného popisu, anglická právní úprava odvíjí složitost sporu a s tím související způsob řešení sporu na pár výjimek především hodnotou sporu. Tento způsob nepovažuji za zcela správný, neboť běžné podání návrhu na zaplacení částky z titulu

¹³⁰ Dostupné na < <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2008/1053/schedule/1/made>>.

¹³¹ Dostupný na < <http://www.hmcourts-service.gov.uk/HMCSCourtFinder/GetForms.do>>.

¹³² Dostupný na < http://www.hmcourts-service.gov.uk/cms/files/n149_web_1105.pdf>.

splatné faktury, která však převyšuje £5,000, automaticky bude spadat do jiné kategorie než SCS, přestože existence takové pohledávky je nesporná.

SCT je upraveno v části 27 CPR, kde je jeho zkrácení oproti běžnému civilnímu řízení patrné již z pravidla 27.2. Toto pravidlo stanoví, že na SCT se nevztahuje část 25 upravující předběžná opatření (interim remedies) pokud se nevztahuje k prozatímnímu soudnímu příkazu, zcela část 31 zpřístupnění a kontrola (disclosure and inspection), 33 různá pravidla týkající se důkazů (miscellaneous rules about evidence) a část 36 návrhy na vyrovnání (offers to settle) dále část 32 důkaz (evidence) ovšem kromě práva soudu kontrolovat důkazy, část 39 slyšení kromě obecného pravidla – veřejnosti přístupné slyšení (hearing to be in public) a konečně část 35 znalci a soudní poradci (experts and assessors) vyjma taxativně vymezených ustanovení.

Po přidělení k SCT soud dle svého uvážení zašle účastníkům standardní nebo zvláštní poučení dle náročnosti případu a stanoví datum závěrečného slyšení nejméně 21 dní před jeho konáním spolu se sdělením vymezeného času, může rovněž stanovit datum předběžného slyšení nebo sdělit účastníkům, že navrhuje rozhodnout ve věci bez nařízeného závěrečného slyšení. Předběžné slyšení dle pravidla 27.6 CPR soud může nařídit pro zajištění spravedlivého slyšení a pro objasnění neurčitých okolností a soud může upravit předběžné slyšení v závěrečné slyšení, pokud s tím strany souhlasí.

Pokud se na závěrečné slyšení nedostaví některá ze stran sporu a nejméně 7 dní před jeho konáním zašle soudu a druhé straně oznámení o své neúčasti s žádostí o projednání věci bez účasti, soud rozhodne na základě předloženým stanovisek a důkazů. Pokud se bez výše zasláné výzvy nedostaví navrhovatel, soud řízení zastaví. Pokud se nedostaví odpůrce, soud rozhodne buď za pouhé účasti navrhovatele, nebo pouze na základě předložených stanovisek a důkazů bez účasti stran.

Doručování není pro SCT zvlášť vymezeno a řídí se tedy částí 6 CPR, kde se rozlišuje doručování návrhů a doručování jiných písemností než návrhů. V obou případech je však na uvážení soudu, jakým způsobem bude doručovat. Otázka doručování tedy není v rámci CPR upravena a je zde tedy silná diskrece soudu, který by dle mého názoru měl používat pro větší rovnost stran způsob doručení do vlastních rukou.

Závěrečné slyšení v rámci SCT probíhá oproti běžnému civilnímu řízení neformálně, což plyne z pravidla 27.8 CPR stejně jako omezení křížového výslechu stran nebo nevyžadováním přísahy při provádění dokazování. Zde je patrná tendence řešit spory spíše smírnou cestou formou mediace. Pokud se některá strana neúčastnila řízení ani

v zastoupení, může žádat soud do 14-ti dnů od doručení rozsudku o zrušení rozsudku a o **nové přelíčení**. Soud tak učiní, pouze pokud strana uvedla vážné důvody své nepřítomnosti a má značnou šanci uspět v řízení. Jedná se o obdobu odporu v českém právním řádu, přičemž soud automaticky rozsudek neruší, pouze pokud tvrzení navrhovatele jsou skutečně založeny na důležitých faktech s odkazem na relevantní důkazní prostředky s reálnou možností být v řízení úspěšným. Skutečnost, zda je žádost o nové přelíčení postavena na oněch důležitých faktech, je otázkou precedentu anglických soudů a jejich následnou vázaností názory soudy vyššími instance.

Náklady řízení, které hradí neúspěšná strana, se vztahují na případy uvedené v pravidle 27.14 CPR a týkají se soudních poplatků, účelně vynaložených nákladů v souvislosti s cestovným, náhrady za zmeškaný čas v práci, nákladů znalců. Rozdíl oproti české právní úpravě je zde patrný v tom, že v SCT jsou hrazeny náklady řízení spojené s právním zastoupením jen do částky £260, neboť vyšší částka by nebyla považována za účelně vynaloženou, když soud účastníky poučuje o procesních pravidlech a předmětem řízení jsou zpravidla jen méně náročné případy s relativně nízkým finančním ohodnocením. Limitaci £260 pro právní zastoupení považují za adekvátní vzhledem k jednoduchosti sporů, které jsou řešeny v rámci SCT a její výše je srovnatelná s výší právního zastoupení v české právní úpravě při totožném předmětu řízení.

Neúspěšná strana může podat ve lhůtě 21 dní od doručení rozsudku, pokud v něm soud neuvedl lhůtu odlišnou, odvolání dle části 52 CPR stejně jako v případě běžného civilního řízení, v případě SCT však na základě formuláře n164, s čímž je spojena povinnost zaplatit soudní poplatek dle Civil Proceeding Fees Order 2008.¹³³

CPR zapracoval do části 78 CPR řízení o vydání **EVPR** dle NEVPR a rovněž řízení o drobných pohledávkách (European small claims procedure, dále jen jako „ESCP“) dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (dále jen jako „NЕСP“). Úprava první ze jmenovaných je ponechána zcela na NEPR s odkazem na vnitrostátní úpravu u těch ustanovení, o nichž NEVPR mlčí. V případě úmyslného uvádění nepravdivých údajů dle čl. 7 odst. NEVPR může soud postupovat zahájením řízení o pohrdání soudem v souladu s pravidlem 32.14 CPR. Pokud navrhovatel souhlasil s převedením do běžného civilního řízení po případném odmítnutí odpůrcem, dle pravidla 78.5 CPR bude soud

¹³³ Dostupný na < http://www.hmcourts-service.gov.uk/courtfinder/forms/n11b_bi_0406.pdf>.

postupovat, jako kdyby byl podán návrh dle části 7 CPR, a soud následně o tomto vyrozumí navrhovatele i odpůrce. Přezkum ve výjimečných případech dle čl. 20 NEVPR musí být proveden v souladu s částí 23 CPR, která zahrnuje obecná pravidla pro podání k soudu. V otázce výkonu rozhodnutí CPR odkazuje na předložení dokumentů dle čl. 21 NEVPR a v případě, že je požadováno zaplacení částky v cizí měně, je třeba rovněž přiložit aktuální směnný kurs s britskou librou. V případě podání přezkumu musí odpůrce o tomto podání neprodleně informovat strany sporu, osoby tímto dotčené a rovněž soud, kde řízení o výkonu probíhá.

Úprava **ESCP** se vztahuje na občanské a obchodní věci v rámci přeshraničních sporů jejichž celková hodnota v době podání návrhu nepřesahuje 2.000 EUR a nejedná se o věci uvedené v čl.2 odst. 2 NESCP, tedy věci osobního stavu nebo způsobilosti fyzických osob k právům a právním úkonům, majetkových práv vyplývajících z manželských vztahů, vyživovací povinnosti, závětí a dědictví, úpadků a vyrovnání a podobných řízení, sociálního zabezpečení, rozhodčího řízení, pracovního práva, nájmu nemovitostí s výjimkou žalob týkajících se peněžitých nároků nebo porušení práv na ochranu soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy. CPR rovněž v případě úmyslného uvádění nepravdivých údajů odkazuje na možnost zahájit řízení o pohrdání soudem dle pravidla 32.14 CPR. S řízením o ESCP bude nakládáno, jako kdyby bylo řízení přiřazeno pod SCT, takže se aplikuje celá část 27 CPR kromě pravidla o nákladech řízení dle 27.14 CPR. Jestliže soud zjistí, že návrh nespadá do působnosti NESCP, vyrozumí o tom navrhovatele, který buď vezme návrh zpět do 21 dní od doručení vyrozumění a návrh bude automaticky vzat zpět, nebo v případě nepodání zpětvzetí návrhu, bude návrh považován za běžné podání návrhu dle části 7 CPR, o čemž soud navrhovatele následně vyrozumí. Řízení o přezkum rozhodnutí o ESCP musí být v souladu s částí 23 CPR a v případě výkonu rozhodnutí se u ESCP postupuje stejně jako při výkonu rozhodnutí vydaného EVPR.

Úprava SCT se na rozdíl od české právní úpravy rozkazního řízení vztahuje nejen na zaplacení peněžité částky, ale i na spory nepeněžité. Důležitá je možnost jejich finančního ohodnocení a omezení v podobě maximální hodnoty sporu, které v české právní úpravě v řízení o vydání platebního rozkazu není. Způsob zařazení do kategorie SCT pouze na základě finanční hodnoty předmětu sporu nepovažují za zdařilý, když často žaloba vzniklá na základě pohledávky, o jejíž existenci není sporu, může dosahovat vyšších hodnot, ale aplikací tohoto systému zařazování, může docházet ke zbytečným průtahům v řízení. Pro odpůrce může být nevýhodné aplikování způsobu doručení pouze do schránky, pokud si

tento způsob soud zvolí. V takovém případě se dá jen těžko hovořit o rovnosti stran, když odpůrci běží lhůta k vyjádření pouze na základě fikce doručení (deemed service). Věřím, že přestože v CPR není tento nedostatek pregnantně upraven, je zcela jistě změněn na základě precedentu do podoby vyrozumění soudu o nemožnosti doručení odpůrci. Náklady řízení jsou v případě SCT stanoveny na relativně nízkou hodnotu, zvláště při stanovení její maximální výše pro právní zastoupení, znalce a dále účastníkům a svědkům za ušlý zisk dle Practice direction 27 CPR. Z množství dokumentů, které jsou mezi soudem a účastníky zasílány, je patrná snaha řešit spory spíše formou mediace a dohodou, přičemž tento způsob zde skutečně funguje, když například na území Manchesteru za období od srpna 2008 do srpna 2009 bylo celých 73% případů spadajících pod SCT vyřešeno formou mediace.¹³⁴ Inspiraci pro českou právní úpravu *de lege ferenda* bych mohl spatřit v tendenci řešit spory formou mediace stran, kdy po zahájení řízení soud pomocí formulářů, ve kterých se často objevuje kolonka ve smyslu, zda a jakou formou před zahájením soudního řízení strany projevovaly zájem řešit spor formou mediace, zjišťuje pohled obou stran na předmět sporu.

¹³⁴*Small claims mediation*. [online]. ADRNOW.ORG. květen 2010. [cit. 31.1.2011]. Dostupné na <http://www.adrnw.org.uk/go/SubPage_137.html>.

Závěr

Rozkazní řízení je institutem, který byl v tuzemském právním řádu zakotven již v roce 1873 a od té doby sice doznal změn, nikoli však natolik zásadních, aby si nezachoval své tradiční znaky, což vyplývá z prvních dvou kapitol kvalifikační práce. Jeho základní význam, kdy soud rozhoduje ve zkráceném řízení bez nařízeného jednání, bez provádění dokazování a pouze na základě tvrzení a důkazů předložených žalobcem či dříve navrhovatelem, zůstal zachován dodnes. Změny se v průběhu vývoje týkaly předmětu plnění, kterým byla do roku 1950 nikoli pouze peněžitá pohledávka, ale i jakákoli zastupitelná věc limitovaná do určité hodnoty. Často docházelo ke změně otázky doručení rozhodnutí ve zkráceném řízení, kdy se střídaly varianty s možností náhradního doručení nebo s jejím vyloučením, které setrvalo dodnes.

Otázku doručení platebního rozkazu a její změny v právní úpravě de lege lata jsem popsal rovněž v kapitole třetí. S ohledem na zásadu rovnosti účastníků řízení považuji aktuální úpravu doručení do vlastních rukou žalovanému bez možnosti náhradního doručení za korektní, když je skutečně platební rozkaz doručen přímo žalovanému a ten tak nemůže tuto skutečnost namítat a s tím související nemožnost se s jeho obsahem seznámit. Z pohledu žalobce tato úprava jistě není příliš žádoucí, když žalovaný často poštu vůbec nepřebírá a dochází tak ke zrušení platebního rozkazu pro nemožnost jeho doručení a k průtahům v řízení, přestože se jedná o nespornou pohledávku.

Nejen v oblasti doručování se pochopitelně jako reflexe k vývoji informačních technologií objevuje zvyšující tendence elektronizace justice, což je patrné v zavedení způsobu doručování prostřednictvím veřejné datové sítě buď prostřednictvím emailu se zaručeným elektronickým podpisem, nebo do veřejné datové schránky, což má za cíl jeho urychlení a zároveň snížení nákladů na jejich tištěnou podobu. Veřejné datové schránky by dle mého názoru měly být zřizovány automaticky bez rozdílu všem FO podnikatelům, stejně jako je tomu dnes u PO, přičemž ustanovení týkající se fikce doručení 10-ti dnů ode dne, kdy byl dokument doručen do datové schránky, při doručování orgánem veřejné moci by mělo být účinné i pro vydání rozhodnutí platebním rozkazem v případě FO podnikatelů a PO jednajících v rámci své podnikatelské činnosti použitím výjimky z nemožnosti náhradního doručení, když dle mého názoru u těchto osob by měla být zohledněna reflexe zásady profesionality a poctivosti v obchodněprávních vztazích ve smyslu pravidelného přihlašování do datové schránky těmito osobami.

Mezi důsledky elektronizace justice patří rovněž zřízení EPR, o kterém píše rovněž v nejrozsáhlejší kapitole třetí, jehož přínosem je zavedený přehledný unifikovaný elektronický formulář pro návrh na jeho vydání, který je pro soudy přínosný z hlediska urychlení řízení, když jej není třeba přepisovat do rozhodnutí ručně tak, jak tomu doposud je u běžného platebního rozkazu. Nadbytečná je stanovená horní hranice pro žalovanou částku bez příslušenství, která by dle mého názoru měla být v nejbližší novele o.s.ř. odstraněna, neboť pro žalovaného je bez rozdílu, zda jeho povinnost zaplatit žalovanou částku vyplývá z návrhu na vydání platebního rozkazu nebo jeho elektronického alter ega.

Projevem zvyšující se evropské integrace je bezesporu zavedení institutu EVPR upraveného sekundárním pramenem práva EU ve formě NEVPR a odkaz na něj v § 174b o.s.ř., což vyplývá z kapitoly čtvrté této práce. Zavedení EVPR považuji za vykročení správnou cestou, když již pro vykonatelné rozhodnutí vzájemně uznávané všemi členskými státy kromě Dánska je právě EVPR a to bez nutnosti vést další řízení o jeho uznání. Pozitivní rovněž spatřuji ponechání určitých procesních otázek řízení, zejména v oblasti doručování, na vnitrostátním právu členských států, pochopitelně kromě Dánska, což se v české právní úpravě podepisuje rovněž v § 174b o.s.ř.. Otázku jeho skutečného významu zodpoví až soudní praxe a přezkum Evropským parlamentem, Radou a Evropským hospodářským a sociálním výborem, což plyne z článku 32 NEVPR, který bude proveden po 12.12.2013 na základě předložené podrobné zprávy o jeho fungování a dopadu pro každý členský stát (kromě Dánska) vypracovanou Komisí.

V kapitole páté byla provedena krátká komparace s rozkazním řízením slovenské a anglické právní úpravy, přičemž první z nich je české mnohem bližší, když vychází z o.s.p., který byl ponechán v platnosti po rozdělení Československé federativní republiky. Odlišně je zde upravena forma samostatného společenství v oblasti doručování a v případě podání odporu jedním z více žalovaných, kdy za předpokladu nedoručení byť jedinému z více žalovaných, je platební rozkaz zrušen v celém rozsahu a soud nařídí jednání, přičemž stejným způsobem postupuje soud v případě podání odporu byť jediným z několika žalovaných. Rozdíl spatřuji rovněž v zavedení institutu „rozkazu na plnění,“ který slouží k vydání vykonatelného rozhodnutí ve zkráceném řízení při uplatňování nároku na jiná než peněžité plnění, o jejichž existenci není mezi stranami sporu. Předmětem anglické právní úpravy zkráceného řízení je rovněž peněžité i nepeněžité plnění, ale je podstatně odlišné od tuzemského a to především svou tendencí řešit spory formou mediace, na kterou soud sám odkazuje, což se v tomto ostrovním členském státě

EU jeví jako metoda úspěšná. Osobně ji považuji za korektní, avšak dle mého názoru její zřízení v České republice nespadá do krátkého časového horizontu z důvodu již tradičně zavedeného institutu platebního rozkazu, který dle mého mínění funguje dostatečně.

V případě zamyšlení se nad právní úpravou rozkazního řízení **de lege ferenda** spatřuji za nezbytné dle výše uvedeného důvodu zrušit horní hranici žalované částky pro návrh na vydání EPR. Jednotné formulářové návrhy na vydání elektronického platebního rozkazu považuji z důvodu unifikace za přehledné a jednoduché nejen pro žalobce, ale i pro soudy při jejich rozhodování a navrhuji zavést jejich podání v tištěné podobě, kde by nebylo užito elektronického podpisu, ale běžného podpisu a soud by o nich rozhodl vydáním elektronického platebního rozkazu, pokud by byly vyplněny způsobem, který lze pomocí konverze převést do digitální podoby a následně s ním pracovat, tedy nejčastěji vyplněné na počítači, a následně vytištěné s podpisem žalobce. Z hlediska výše soudního poplatku bych se v rámci úsporných opatření přiklonil k původní sazbě pro návrh na vydání platebního rozkazu, která byla stejná i pro návrhy na vydání EPR. Přestože pro žalobce je současná poloviční výše u EPR finančně mnohem výhodnější, pro rozpočet soudů by takové navýšení přišlo jistě vhod a pro peníze takto vybrané by se našlo uplatnění v modernizaci české justice především v oblasti údržby serverů ministerstva spravedlnosti, které v případě podávání návrhů na vydání EPR vykazují častou nestabilitu.

V oblasti doručování bych zavedl automatické zřízení veřejné datové schránky rovněž všem FO podnikatelům a fikci doručení 10-ti dny ode dne, kdy je dokument doručen orgánem veřejné moci této FO podnikateli nebo PO ve věcech týkajících se podnikatelské činnosti, ponechal stanovením výjimky z nemožnosti náhradního doručení z důvodu reflexe zásady profesionality a poctivosti v obchodněprávních vztazích ve smyslu pravidelného přihlašování do datové schránky těmito osobami.

Dále bych na místě zákonodárce zohlednil v rámci rozkazního řízení existenci samostatného společenství na straně žalovaných a vyvodil z tohoto patřičné důsledky stejně jako je tomu ve slovenské právní úpravě. Jestliže není možné doručit některému z více žalovaných a ti jsou právě v tomto postavení dle § 91 odst. 1 o.s.ř., nezrušil bych úspěšně doručeny platební rozkaz, ale ponechal jej pro zachování zásady rychlosti a hospodárnosti řízení. Zrušil bych platební rozkaz a nařídil jednání jen u těch žalovaných, kterým se nepodařilo doručit. Obdobně bych na místě zákonodárce postupoval rovněž v případě podání odporu některým z žalovaných, kteří jsou v samostatném společenství účastníků řízení.

Slovenská právní úprava pro mne byla rovněž částečnou inspirací pro vyvození další možné modifikace právní úpravy de lege lata ve věci podání odporu. Zde bych považoval za přínosné zavést podmínku pro podání odporu ve formě jeho odůvodnění, které by však muselo být podloženo obsáhlejší argumentací, než jak je tomu v současné době u našeho východního souseda. Požadoval bych zde prokázání, na základě čeho se žalovaný sprostí své povinnosti plnit s tím, že uvedené důkazní prostředky přiloží ve svém odporu, přičemž judikatura by odůvodnění žalovaného specifikovala blíže. Bylo by jistě na újmu žalovaného požadovat toto striktně v rámci dnešní 15-ti denní lhůty k podání odporu, neboť důkazními prostředky nemusí žalovaný v dané chvíli disponovat a je třeba mu dát možnost si je opatřit, a tak bych na místě zákonodárce stanovil jednotnou lhůtu k podání odporu 20 dnů ode dne doručení platebního rozkazu. Touto koncentrací by se dle mého názoru teprve zamezilo zbytečným průtahům v řízení, když v právní úpravě de lege lata stačí pouhé podání odporu bez uvedení jakéhokoli důvodu. Soud v dnešní době řeší situaci při podání odporu žalovaným ustanovením § 114c o.s.ř. o přípravném jednání nebo dle mého názoru častěji § 114b o.s.ř. tzv. kvalifikovanou výzvou, kdy stanoví žalovanému lhůtu nikoli kratší 30-ti dnů k tomu, aby se ve věci písemně vyjádřil a vylíčil rozhodné skutečnosti, na nichž staví svou obranu, což je na jednu stranu silný prostředek koncentrace řízení, na druhou stranu může sloužit pouze ke zbytečným průtahům v řízení, když žalovaný podal odpor s tím, avšak žádné rozhodující skutečnosti, které by mohly vést k zastavení řízení, neneviduje. Zavedení nutnosti odůvodnění podání odporu v kombinaci s ustanoveními § 114b o.s.ř. nebo § 114c o.s.ř. by bylo dle mého názoru efektivnější a přispělo by ke snížení doby získání vykonatelného rozhodnutí ve zkráceném řízení. Pro obhajobu této koncentrace, která se může zdát příliš tvrdá pro žalovaného, bych uvedl možnost žalovaného využít mimořádný opravný prostředek ve formě žaloby na obnovu řízení ve smyslu § 228n. o.s.ř..

Anglická právní úprava zkráceného řízení mi na rozdíl od slovenské nepřišla inspirativní pro českou právní úpravu rozkazního řízení de lege ferenda díky své tendenci řešit spory formou mediace, což není pro zavedený systém tuzemského rozkazního řízení typické, a jeho implementace by vyžadovala delší časový horizont.

Seznam použitých pramenů

Monografie:

- BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z.: *Občanský soudní řád. Komentář*. I. díl. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. s. 1042.
- DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, F., KASÍKOVÁ, M., LAVICKÝ P. et al.: *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 1072 s.
- FALDYNA, F., DES, Z., HUŠEK, J.: *Soudní řízení ve věcech obchodních*. Praha: Codex, 1996. 251 s.
- HLAVSA, P.: *Občanský soudní řád: (úplné znění) s výkladem novely (zák. č. 30/2000 Sb.)*. Praha: Linde, 2000. s. 415.
- KABELOVÁ, L.: K uplatňování principu dispozitivnosti v rozkazním řízení. *Socialistická zákonost*, 1984, roč. 32, č. 9. 528 s.
- PELIKÁNOVÁ, Radka. *Platební rozkaz. Srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a ve vybraných zemích*. Praha: Linde Praha a. s., 2000. 200s.
- PLECITÝ, V., HLAVSA, P., KOCOUREK, J.: *Civilní kodexy: občanský zákoník, občanský soudní řád: výklad, judikatura, související předpisy*. Praha: Eurounion, 2001. 1330 s.
- PUŽMAN, Josef. *Právní nároky a jejich uplatňování*. Praha: Orbis, 1965. 393 s.
- PUŽMAN, Josef. *Žaloby a žalobní petity*. Právnícké knihkupectví V. Linhart v Praze, 1937. 687 s.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Evropský justiční prostor v civilních otázkách*. Brno: Masarykova Univerzita, 2003. 401 s.
- SCHELLEOVÁ, Ilona: *Český civilní proces*. Praha: Linde, 1997. 728 s.
- STAVINOHOVÁ, J., HLAVSA, P. *Civilní proces a organizace soudnictví*. MU Brno a Doplněk, 2003. 660 s.
- ŠTAJGR, František. *Občiansky súdny poriadok : Stručný výklad zákona zo dňa 25. októbra 1950, č. 142 Sb.* Bratislava: Tatran, 1952. 82 s.
- PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo II.díl. 2*. Vydání. Praha: CODEX Bohemia, s.r.o., 1999. 436 s.
- WINTEROVÁ, Alena a kol. *Občanský soudní řád s vysvětlivkami a judikaturou*. 3. vydání. Praha: Linde Praha, a.s. 2007. 1086 s.
- WINTEROVÁ, Alena a kol.: *Civilní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. 729 s.

ZOULÍK, František. *Soudy a soudnictví*. Praha: C. H. Beck, 1995. 268 s.

Zahraníční monografie:

SLAPPER, G., KELLY, D. *The English Legal System*. 10th ed. Abingdon: Routledge – Cavendish, 2009. 712 s.

Články:

ČECH, Ondřej. Evropské procesní právo - evropský platební rozkaz. *Právo pro podnikání a zaměstnání*, 2008, č. 1, s. 3.

DÁVID, Radovan. Evropský platební rozkaz v kontextu českého civilního procesu. In *Interakce českého a evropského práva. Sborník příspěvků doktorského studia k výzkumnému záměru „Evropský kontext vývoje českého práva po roce 2004“*. Brno: Právnická fakulta Masarykovy univerzity, 2009, s. 48-49.

KOZEL, Roman. Jak urychlit vymáhání pohledávek v obchodních vztazích. *Právní rádce*, 1997, roč. 5, č. 7, s. 6.

KRÁLÍK, Michal. Malá poznámka k platebnímu rozkazu a tzv. bagatelním věcem. *Právní rozhledy*, 2002, roč. 10, č. 8, s. 381- 385.

LAVICKÝ, P.: Elektronický platební rozkaz? Chodí to výborně, ale neseje to...*Právní fórum*. 2009, roč. 6, č. 2, s. 67-68.

Judikatura:

Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 7. 9. 1966, sp. zn. 5 Cz 80/66

Rozsudek Najvyššieho súdu Slovenské socialistické republiky ze dne 7. 4. 1971, sp.zn. 1 Cz 18/71

Rozsudek Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky ze dne 24.1.1975, sp. zn. 3 Cz 5/75

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 5. dubna 2001, sp. zn. 21 Cdo 906/2000

Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky sp.zn. Cpj 51/84 publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky pod pořadovým číslem R 45/1986

Rozsudek Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 27. 8. 1990, sp. zn. 3 Cz 62/1990 publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky pod pořadovým číslem R 2/1993

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 9. 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1839/2003
Usnesení Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 21.6.1956, sp.zn. cz 209/56
Usnesení Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 24. 1. 1975, sp. zn. 3Cz 5/75
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky, rozsudek ze dne 28. 11. 1996, sp. zn. 3 Cdon
451/96
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28.3.2000, sp.zn. 20 Cdo 1436/98
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21.10.1999, sp.zn. 20 Cdo 2324/98
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 5. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1942/98
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. 6. 2000, sp. zn. 32 Cdo 2153/99
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 1. 2000, sp. zn. 33 Cdo 504/99
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. února 2001, sp. zn. 20 Cdo 2498/99
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10.10.2001, sp.zn. 28 Cdo 1184/2001
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. října 2002, sp. zn. 21 Cdo
366/2002
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. října 2002, sp. zn. 21 Cdo
370/2002
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.3.2005, sp.zn. 20 Cdo 891/2004
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 8. 2005, sp. zn. 22 Cdo 149/2005
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 21 Cdo
5145/2007
Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 12. 2007, sp. zn. 22 Cdo 4457/2007
Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 11. 2005, sp. zn. 20 Cdo 2775/2005

Nález Ústavního soudu ze dne 1. června 1998, sp. zn. Pl. II. ÚS 310/97
Nález Ústavního soudu ze dne 27. října 1998, sp. zn. Pl. II. ÚS 13/98
Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. I. ÚS 554/02
Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 7.11.2000, sp.zn. II. ÚS 406/00

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 1995, sp.zn. 4 Cdo 42/94
Rozsudek Vrchního soudu v Praze 5 Cmo 280/95 in Soudní rozhledy 5/96
Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 1. 2000, sp. zn. 9 Cmo 368/99
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 1998, sp. zn. 6Cmo 142/97
Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 8. 2004, sp. zn. 17 Co 477/2003

České právní předpisy:

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 67/1873 ř. z., o řízení upomínacím, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 111/1895 ř. z., o vykonávání soudní moci a o příslušnosti řádných soudů v občanských věcech právních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 112/1895 ř. z., o zavedení zákona o soudním řízení v občanských právních rozepřích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních.

Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád.

Zákon č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů.

zákon č. 319/1948, o zlidovění soudnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 133/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 171/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 238/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 133/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 123/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů
Nařízení ministra spravedlnosti č. 183/1944 Sb. ze dne 26. srpna 1944, o zjednodušení v občanském soudnictví

Právní předpisy EU:

Nařízení Rady (EHS, EURATOM) č. 1182/71 ze dne 3. června 1971, kterým se určují pravidla pro lhůty, data a termíny.

Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech.

Nařízení RADY (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I.)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 1999/93, o zásadách Společenství pro elektronické podpisy.

Zahraníční právní předpisy:

Zákon č. 99/1963 Zb. občianský súdny poriadok, ve znení neskorších predpisov.

Zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch

Civil procedure rules 2010

The Civil Proceedings Fees Order 2008

Internetové zdroje:

CIK, Stanislav. *K věcné příslušnosti v žalobě na ochranu dobré pověsti právnické osoby* [online]. PRAVNIRADCE.IHNED.CZ, 21.7.2010 [cit. 28.11.2010]. Dostupné na <http://pravniradce.ihned.cz/c4-10077440-45023550-F00000_d-k-vecne-prislusnosti-v-zalobe-na-ochranu-dobre-povesti-pravnicke-osoby>.

Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Novinky na serveru podatelna* [online].

Epodatelna.justice.cz. 1.11.2010 [cit.3.12.2010]. Dostupné na

<<http://epodatelna.justice.cz/ePodatelna/epo1200new/novinky.jsp>> .

Advokátní kancelář Mgr. Ilona Dobrovolná [online]. *Evropský platební rozkaz*. [cit. 10.1.

2011]. Dostupné na: <<http://www.advokatni-kancelar-pravnik.cz/lorem-ipsum-dolor/>>.

Small claims mediation [online]. ADRNOW.ORG, květen 2010 [cit. 31.1.2011]. Dostupné na <http://www.adrnow.org.uk/go/SubPage_137.html>.

Her Majesty's courts service: *The county court* [online]. 14.6.2010. [cit.30.12.2010].

Dostupné na < <http://www.hmcourts-service.gov.uk/infoabout/county/index.htm>>.

Shrnutí

Diplomová práce nese název Vývoj rozkazního řízení a je členěna do pěti kapitol, přičemž v první je definován její předmět, tedy rozkazní řízení.

Následuje kapitola druhá zaměřená na deskripci a analýzu tohoto institutu od roku 1873 po současnost, přičemž je v jednotlivých obdobích kriticky hodnocena s návrhem korektnější právní úpravy.

Nejobsáhlejší kapitola třetí je věnována procesním podmínkám, které je nutno naplnit pro vydání rozhodnutí formou platebního rozkazu včetně popisu této formy rozhodnutí ve zkráceném řízení se zaměřením na doručování a opravné prostředky. Následuje deskripce elektronického platebního rozkazu, moderní formy využívající elektronické formuláře při podání návrhu na jeho vydání a kapitolu uzavírá výčet možností skončení rozkazního řízení.

Čtvrtá kapitola zahrnuje vývoj a popis fungování evropského platebního rozkazu, který hraje důležitou roli při přeshraničních sporech členských států EU s výjimkou Dánska při zvyšujícím trendu evropské integrace.

Metody právní komparatistiky je využito v kapitole páté, kde je srovnána tuzemská právní úprava rozkazního řízení se slovenskou a anglickou, přičemž rozdíly jsou inspirací pro nastínění české úpravy rozkazního řízení de lege ferenda.

Závěr kvalifikační práce shrnuje vědecké bádání autora a reflektuje jej při zamyšlení se nad právní úpravou tohoto zkráceného tuzemského řízení de lege ferenda.

Summary

This thesis is called Development of payment procedure and is segmented into five chapters, while in the first one is defined its object, the payment order procedure.

Followed by chapter two focused on description and analysis of this institute since 1873 till nowadays, when it is critically evaluated with proposal of better legal regulations.

The most comprehensive chapter three is related to procedural terms, which have to be filled necessary for issuing the payment order including description of this way of judgment in summary proceedings. Following by specification of electronic payment order, modern way using electronics form when bringing an action to issue electronic payment order concluded by possibilities of completing payment order procedure.

Fourth chapter includes developing and description of operation of European payment order, which is very significant in cross-border litigation between citizens of member states EU excepts Denmark in increasing trend of European integration.

In chapter five there is used method of comparative jurisprudence, where is compared domestic legal regulation of payment order procedure with Slovak and English, while dissimilarities are inspiration for proposal of domestic legal regulation *de lege ferenda*.

Conclusion of thesis summarizes author's research and reflects it in his proposal of legal regulation of this summary procedure *de lege ferenda*.

Seznam klíčových slov

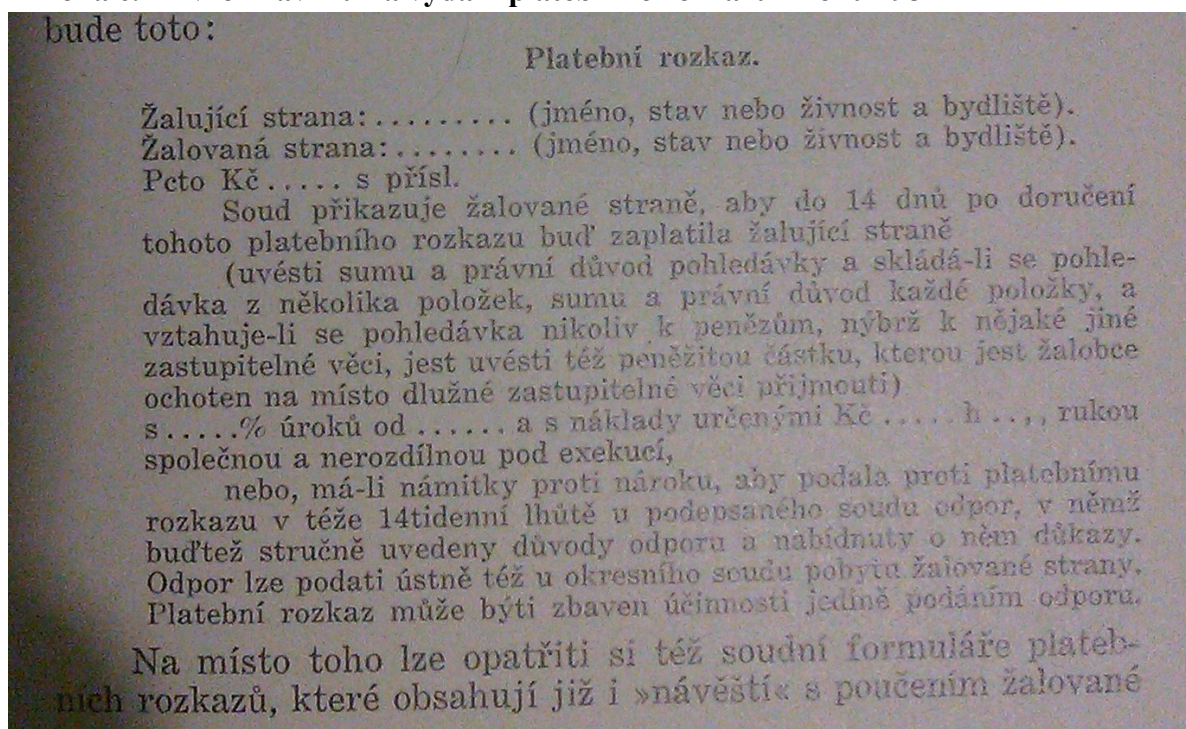
Rozkazní řízení
Vývoj rozkazního řízení
Platební rozkaz
Elektronický platební rozkaz
Evropský platební rozkaz
“Platobný rozkaz”
Small claims track
Rozkazní řízení de lege ferenda

List of keywords

Payment order procedure
Development of payment order procedure
Payment order
Electronic payment order
European payment order
“Platobný rozkaz”
Small claims track
Payment order procedure de lege ferenda

Přílohy:

Příloha č. 1 - vzor návrhu na vydání platebního rozkazu z roku 1937

Příloha č. 2 - vzor elektronického platebního rozkazu

Jednací číslo: EC/.....-...

ELEKTRONICKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

Okresní soud v Mostě se sídlem v Mostě, ul. Moskevská 2, PSČ434 74 Most, rozhodl vyšší soudní úředníci

ve věci

žalobkyně:

se sídlem:

zastoupené: JUDr.

proti

žalovanému:

bytem:

o,00 Kč s příslušenstvím

t a k t o :

I. Soud ukládá žalovanému (žalované), aby do 15 dnů ode dne doručení elektronického platebního rozkazu

zaplatil(a) žalobci (žalobkyni)

a) jistinu pohledávky ve výši, - Kč

s ročním úrokem z prodlení z částky,- Kč ve výši
.....% za období od do,
.....% za období od do,
.....% za období od do,
.....% za období od do

a za dobu od až do zaplacení s ročním úrokem z prodlení ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o sedm procentních bodů, přičemž v každém kalendářním pololetí, v němž trvá prodlení dlužníka, je výše úroků z prodlení závislá na výši repo sazby stanovené Českou národní bankou a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí

b) náhradu nákladů řízení ve výši,- Kč k rukám právního zástupce žalobkyně JUDr., advokáta

n e b o

aby podal(a) proti tomuto elektronickému platebnímu rozkazu do 15 dnů ode dne jeho doručení u Okresního soudu v Mostě odpor.

P o u č e n í : Včas podaným odporem se elektronický platební rozkaz v plném rozsahu ruší a soud k projednání a rozhodnutí věci nařídí jednání.

Opožděně podaný odpor nebo odpor podaný tím, kdo k němu není oprávněn, soud usnesením odmítne.

Elektronický platební rozkaz, proti němuž nebyl podán odpor nebo proti němuž podaný odpor byl soudem odmítnut, má účinky pravomocného rozsudku.

Proti výroku o náhradě nákladů řízení a výroku o povinnosti zaplatit soudní poplatek je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení, ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, se sídlem tř. Národního odboje 1274, 400 92 Ústí nad Labem 50, prostřednictvím Okresního soudu v Mostě.

Nesplní-li povinný(á) dobrovolně tímto elektronickým platebním rozkazem uložené povinnosti, může se oprávněný(á) domáhat nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce.

V Mostě dne

....., v.r.
vyšší soudní úřednice

Za správnost vyhotovení:

.....

Příloha č. 3 – formulář návrhu na vydání EPR

Návrh na vydání elektronického platebního rozkazu

A) Soud, kterému je návrh určen			
Soud	<input type="text"/>		
Odůvodnění místní příslušnosti	<input type="text"/>		
B) Účastníci a jejich zástupci - ŽALOBCE			
Žalobce - A	☐ Fyzická osoba ☐ Fyzická podnikající ☐ Právnícká osoba		
B) Účastníci a jejich zástupci - ŽALOVANÝ			
Žalovaný - 1	☐ Fyzická osoba ☐ Fyzická podnikající ☐ Právnícká osoba		
C) Předmět - právo na zaplacení peněžité částky			
NÁROK - 1	☐ Pohledávka (peněžitá částka) ☐ Příslušenství		
Skutečnosti významné pro rozhodnutí			
Skutečnosti, z nichž vyplývá uplatněné právo na zaplacení peněžité částky (skutková tvrzení a označení důkazů)			
<input type="text"/>			
Částečná rekapitulace			
Celková hodnota pohledávky bez příslušenství	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
Celková hodnota příslušenství, je-li žalobou uplatněno samostatně	<input type="text"/>	KČ <input type="text"/>	
D) Náklady řízení			
Soudní poplatek	<input type="text"/>	☐ částka vyčíslena včetně DPH	
Odměna právního zástupce	<input type="text"/>		
Jiné	<input type="text"/>		
Krukám ☐	Vzdávám se práva na náhradu nákladů řízení ☐ ano ☒ ne		
E) Bankovní údaje			
	Účet	Variabilní symbol	Specifický symbol
Údaje pro zaplacení žalované částky	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Údaje pro zaplacení nákladů řízení	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Údaje pro vrácení soudního poplatku	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
F) Soudní poplatek			
Osvobození od soudních poplatků ☒ ne ☐ ano			
Žalobce žádá o sdělení čísla účtu a variabilního symbolu k zaslání soudního poplatku			
G) Petit			
<input type="text"/>			
<input type="button" value="Generuj petit"/>			

H) Přílohy	<input type="button" value="Vložit přílohy"/>
Chcete zadat SPR? ☐ ano ☒ ne	<input type="button" value="Vložit přílohu"/>
Zádám o potvrzení přijetí návrhu na elektronickou adresu <input type="text"/>	
Digitální podpis 	<input type="button" value="Odeslat"/>
Identifikátor návrhu (GUID) <input type="text"/>	

Příloha č. 4 – formulář návrhu na vydání EVPR

Návrh na vydání evropského platebního rozkazu

Formulář A

Čl. 7 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

Přečtěte si prosím pokyny na poslední straně - pomohou vám porozumět tomuto formuláři

Vezměte prosím na vědomí, že tento formulář musí být vyplněn v jazyce nebo v jednom z jazyků přijímaných soudem, kterému je návrh zasílán. Formulář je k dispozici ve všech úředních jazycích Evropské unie; to vám může pomoci při vyplňování formuláře v požadovaném jazyce.

1. Soud

Soud
<input type="text"/>
Adresa
<input type="text"/>
Poštovní směrovací číslo
<input type="text"/>
Město
<input type="text"/>
Země
<input type="text"/>

Spisová značka (vyplní soud)
<input type="text"/>
Obdržel soud
<input type="text"/>

2. Strany a jejich zástupci

Kódy:		
01 Žalobce	02 Žalovaný	03 Zástupce žalobce *
04 Zástupce žalovaného *	05 Zákonný zástupce žalobce **	06 Zákonný zástupce žalovaného **
Kód	<input type="text"/>	
Příjmení, jméno / Název	<input type="text"/>	
Identifikační kód (připadá-li v úvahu)	<input type="text"/>	
Adresa	<input type="text"/>	
Poštovní směrovací číslo	<input type="text"/>	
Město	<input type="text"/>	
Země	<input type="text"/>	
Tel. ***	<input type="text"/>	
Fax ***	<input type="text"/>	
E-mail ***	<input type="text"/>	
Povolání ***	<input type="text"/>	
Další údaje ***	<input type="text"/>	
Kód	<input type="text"/>	
Příjmení, jméno / Název	<input type="text"/>	
Identifikační kód (připadá-li v úvahu)	<input type="text"/>	

Adresa	<input type="text"/>
Poštovní směrovací číslo	<input type="text"/>
Město	<input type="text"/>
Země	<input type="text"/>
Tel. ***	<input type="text"/>
Fax ***	<input type="text"/>
E-mail ***	<input type="text"/>
Povolání ***	<input type="text"/>
Další údaje ***	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Příjmení, jméno / Název	<input type="text"/>
Identifikační kód (připadá-li v úvahu)	<input type="text"/>
Adresa	<input type="text"/>
Poštovní směrovací číslo	<input type="text"/>
Město	<input type="text"/>
Země	<input type="text"/>
Tel. ***	<input type="text"/>
Fax ***	<input type="text"/>
E-mail ***	<input type="text"/>
Povolání ***	<input type="text"/>
Další údaje ***	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Příjmení, jméno / Název	<input type="text"/>
Identifikační kód (připadá-li v úvahu)	<input type="text"/>
Adresa	<input type="text"/>
Poštovní směrovací číslo	<input type="text"/>
Město	<input type="text"/>
Země	<input type="text"/>
Tel. ***	<input type="text"/>
Fax ***	<input type="text"/>
E-mail ***	<input type="text"/>
Povolání ***	<input type="text"/>
Další údaje ***	<input type="text"/>

* např. advokát ** např. rodič, opatrovník, statutární orgán *** nepovinné

3. Odůvodnění příslušnosti soudu

Kódy:

01 Bydliště žalovaného nebo spolužalovaného	
02 Místo plnění závazku	
03 Místo škodné události	
04 Jedná-li se o spor vyplývající z činnosti pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, místo, kde se tato pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna nacházejí	
05 Sídlo trustu	
06 Jedná-li se o spor o zaplacení odměny za záchranu nákladu či zboží, místo soudu, z jehož rozhodnutí byl nebo mohl být náklad nebo zboží zadrženy	
07 Ve věcech pojištění bydliště pojistníka, pojištěného nebo oprávněné osoby	
08 Bydliště spotřebitele	
09 Místo, kde zaměstnanec vykonává svoji práci	
10 Místo, kde se nachází provozovna, která zaměstnance zaměstnává	
11 Místo, kde se nachází nemovitost	
12 Volba soudu, na níž se strany dohodly	
13 Bydliště osoby oprávněné k výživnému	
14 Jiné (prosím upřesněte)	
Kód	<input type="text"/>
Upřesnění pouze pro kód 14	<input type="text"/>

4. Přeshraniční povaha případu

Kódy:		
01 Belgie	02 Česká republika	03 Německo
04 Estonsko	05 Řecko	06 Španělsko
07 Francie	08 Irsko	09 Itálie
10 Kypr	11 Lotyšsko	12 Litva
13 Lucembursko	14 Maďarsko	15 Malta
16 Nizozemsko	17 Rakousko	18 Polsko
19 Portugalsko	20 Slovinsko	21 Slovensko
22 Finsko	23 Švédsko	24 Spojené království
25 jiné (prosím upřesněte)		
Bydliště nebo místo obvyklého pobytu žalobce	<input type="text"/>	
Bydliště nebo místo obvyklého pobytu žalovaného	<input type="text"/>	
Země soudu	<input type="text"/>	

5. Bankovní údaje (nepovinné)

5.1 Platba soudních poplatků žalobcem	
Kódy:	
01 Bankovním převodem	
02 Kreditní kartou	
03 Soudním inkasem z účtu žalobce	
04 Právní pomoc	
05 Jinak (prosím upřesněte)	
Pokud zvolíte kód 02 nebo 03, vyplňte prosím bankovní údaje v dodatku 1	
Kód	<input type="text"/>
Pokud zvolíte kód 05, prosím upřesněte.	<input type="text"/>
5.2 Platba stanovené částky žalovaným	
Majitel účtu	<input type="text"/>
Název banky (BIC) nebo jiný příslušný bankovní kód	<input type="text"/>
Číslo účtu	<input type="text"/>

Mezinárodní číslo bankovního účtu (IBAN)		
EUR	euro	CYP kyperská libra
EEK	estonská koruna	GBP britská libra
LTL	litevský litas	LVL lotyšský lat
PLN	polský zlotý	SEK švédská koruna
SKK	slovenská koruna	CZK česká koruna
Jiné (podle kódu měn)		HUF maďarský forint
Měna		MTL maltská lira
Celková hodnota jistiny, bez úroků a nákladů		SIT slovinský tolar

6. Jistina

Nárok se týká (Kód 1)

- 01 Kupní smlouvy
- 02 Nájemní smlouvy - movitý majetek
- 03 Nájemní smlouvy - nemovitý majetek
- 04 Nájemní smlouvy - pronájem obchodních prostor/kancelářských ploch
- 05 Smlouvy o poskytování služeb - elektřina, plyn, voda, telefon
- 06 Smlouvy o poskytování služeb - zdravotní služby
- 07 Smlouvy o poskytování služeb - doprava
- 08 Smlouvy o poskytování služeb - právní, daňové, technické poradenství
- 09 Smlouvy o poskytování služeb - hotely, restaurace
- 10 Smlouvy o poskytování služeb - opravy
- 11 Smlouvy o poskytování služeb - zprostředkování
- 12 Smlouvy o poskytování služeb - jiné (prosím upřesněte)
- 13 Stavební smlouvy
- 14 Pojistné smlouvy
- 15 Půjčky
- 16 Ručení nebo jiné formy zajištění
- 17 Nároků z mimosmluvních závazků, jsou-li předmětem dohody mezi stranami nebo došlo-li k uznání dluhu (např. náhrady škody, bezdůvodného obohacování)
- 18 Nároků vzniklých ze spoluvlastnictví
- 19 Náhrady škod - smlouva
- 20 Objednávky předplatného (noviny, časopisy)
- 21 Členského poplatku
- 22 Pracovní smlouvy
- 23 Mimosoudního urovnávání sporů
- 24 Dohody o výživném
- 25 Jiné (prosím upřesněte)

Okolnosti, kterých se žalobce dovolává (Kód 2)

- 30 Nezaplacení
- 31 Neúplná platba
- 32 Opožděná platba
- 33 Nedodání zboží nebo neposkytnutí služeb
- 34 Dodání poškozeného zboží nebo poskytnutí nevyhovujících služeb
- 35 Zboží nebo služby, které neodpovídají objednavce
- 36 Jiné (prosím upřesněte)

Další podrobnosti (Kód 3)

40 Místo uzavření smlouvy

41 Místo plnění

42 Datum uzavření smlouvy

43 Datum plnění

44 Druh dotyčného zboží nebo služeb

45 Adresa nemovitosti

46 V případě půjčky, účel: spotřebitelský úvěr

47 V případě půjčky, účel: hypoteční úvěr

48 Jiné (prosím upřesněte)

Ident. číslo	
Kód 1	
Kód 2	
Kód 3	
Vysvětlující prohlášení	
Datum (nebo období)	
Částka	
Ident. číslo	
Kód 1	
Kód 2	
Kód 3	
Vysvětlující prohlášení	
Datum (nebo období)	
Částka	
Ident. číslo	
Kód 1	
Kód 2	
Kód 3	
Vysvětlující prohlášení	
Datum (nebo období)	
Částka	
Ident. číslo	
Kód 1	
Kód 2	
Kód 3	
Vysvětlující prohlášení	

Datum (nebo období)	<input type="text"/>
Částka	<input type="text"/>
Pohledávku žalobci postoupil (připadá-li v úvahu)	
Příjmení, jméno / Název	<input type="text"/>
Identifikační kód (připadá-li v úvahu)	<input type="text"/>
Adresa	<input type="text"/>
Poštovní směrovací číslo	<input type="text"/>
Město	<input type="text"/>
Země	<input type="text"/>
Dodatečné upřesnění nároků vyplývajících ze spotřebitelských smluv (připadá-li v úvahu)	
Nárok se týká spotřebitelské smlouvy	
☒ ano ☐ ne	
Pokud ano, žalovaný je spotřebitel	
☒ ano ☐ ne	
Pokud ano, žalovaný má bydliště ve smyslu článku 59 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 v členském státě soudu, u něhož se podává návrh	
☒ ano ☐ ne	

7. Úrok

Kódy (spojte prosím číslo a písmeno):	
01 Zákonný	02 Smluvní
03 Kapitalizace úroku	04 Úroková sazba půjčky **
05 Částka vypočítaná žalobcem	06 Jiný ***
A Ročně	B Půlročně
C Čtvrtletně	D Měsíčně
E Jinak ***	
Ident. číslo *	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Úroková sazba(%)	<input type="text"/>
% nad základní sazbou (ECB)	<input type="text"/>
z (částky)	<input type="text"/>
od	<input type="text"/>
do	<input type="text"/>
Ident. číslo *	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Úroková sazba(%)	<input type="text"/>
% nad základní sazbou (ECB)	<input type="text"/>
z (částky)	<input type="text"/>
od	<input type="text"/>

do	<input type="text"/>
Ident. číslo *	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Úroková sazba(%)	<input type="text"/>
% nad základní sazbou (ECB)	<input type="text"/>
z (částky)	<input type="text"/>
od	<input type="text"/>
do	<input type="text"/>
Ident. číslo *	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Úroková sazba(%)	<input type="text"/>
% nad základní sazbou (ECB)	<input type="text"/>
z (částky)	<input type="text"/>
od	<input type="text"/>
do	<input type="text"/>
Ident. číslo *	<input type="text"/>
V případě kódu 06 nebo E prosím upřesněte	<input type="text"/>
* Doplněte příslušné identifikační číslo nároku ** kterou žalobce čerpá přinejmenším ve výši jistiny *** Prosím upřesněte	

8. Smluvní pokuty (připadají-li v úvahu)

Částka	<input type="text"/>
Prosím upřesněte	<input type="text"/>

9. Náklady (připadají-li v úvahu)

Kódy:	01 Soudní poplatky	02 Jiné (prosím upřesněte)
Kód		<input type="text"/>
Upřesnění pouze pro kód 02		<input type="text"/>
Měna		<input type="text"/>
Částka		<input type="text"/>
Kód		<input type="text"/>
Upřesnění pouze pro kód 02		<input type="text"/>
Měna		<input type="text"/>
Částka		<input type="text"/>
Kód		<input type="text"/>

Upřesnění pouze pro kód 02	<input type="text"/>
Měna	<input type="text"/>
Částka	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Upřesnění pouze pro kód 02	<input type="text"/>
Měna	<input type="text"/>
Částka	<input type="text"/>

10. Dostupné důkazní prostředky podporující nárok

Kódy:	
01 Listinné důkazy	02 Ústní výpovědi
03 Znalecké důkazy	04 Ohledání předmětu nebo místa
05 Jiné (prosím upřesněte)	
Ident. číslo *	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Popis důkazních prostředků	<input type="text"/>
Datum (den/měsíc/rok)	<input type="text"/>
Ident. číslo *	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Popis důkazních prostředků	<input type="text"/>
Datum (den/měsíc/rok)	<input type="text"/>
Ident. číslo *	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Popis důkazních prostředků	<input type="text"/>
Datum (den/měsíc/rok)	<input type="text"/>
Ident. číslo *	<input type="text"/>
Kód	<input type="text"/>
Popis důkazních prostředků	<input type="text"/>
Datum (den/měsíc/rok)	<input type="text"/>
* Doplňte příslušné identifikační číslo nároku	

11. Doplňující prohlášení a další informace (v případě potřeby)

Žádám tímto soud, aby nařídil žalovanému/žalovaným zaplatit žalobci/žalobcům částku výše uvedené jistiny a úroků, smluvních pokut a nákladů.

Prohlašuji, že uvedené údaje jsou podle mého nejlepšího vědomí a svědomí pravdivé.

Beru na vědomí, že jakékoli úmyslné nepravdivé prohlášení může vést k odpovídajícím sankcím podle práva členského státu původu.

V

Dne (den/měsíc/rok)

Podpis nebo razítko

Dodatek 1 k návrhu na vydání evropského platebního rozkazu

Bankovní údaje pro účely platby soudních poplatků žalobcem

Kódy:

02 Kreditní kartou

03 Soudním inkasem z účtu žalobce

Kód

Majitel účtu

Název banky (BIC) nebo jiný příslušný bankovní kód /
Společnost, která vydala kreditní kartu

Číslo účtu / Číslo kreditní karty

Mezinárodní číslo bankovního účtu (IBAN) / Datum konce
platnosti a bezpečnostní kód kreditní karty

Dodatek 2 k návrhu na vydání evropského platebního rozkazu

Nesouhlas s převodem věci do běžného občanského soudního řízení

Spisová značka (nutno uvést, pokud se dodatek zasílá soudu odděleně od formuláře návrhu)

V

Dne (den/měsíc/rok)

Podpis nebo razítko

POKYNY PRO VYPLNĚNÍ FORMULÁŘE NÁVRHU

Důležité informace

Tento formulář musí být vyplněn v jazyce nebo v jednom z jazyků přijímaných soudem, kterému je návrh zasílán. Vezměte prosím na vědomí, že tento formulář je k dispozici ve všech úředních jazycích Evropské unie; to vám může pomoci při vyplňování formuláře v požadovaném jazyce.

Jestliže žalovaný podal proti Vašemu nároku odpor, bude řízení pokračovat před příslušnými soudy v souladu s pravidly běžného občanského soudního řízení. Nepřejete-li si v takovém případě v řízení pokračovat, měl(a) byste rovněž vyplnit dodatek 2 tohoto formuláře. Tento dodatek by měl být soudu doručen před vydáním evropského platebního rozkazu.

Pokud se návrh týká nároku vůči spotřebiteli ze spotřebitelské smlouvy, musí být podán u příslušného soudu členského státu, v němž má spotřebitel bydliště. V ostatních případech musí být návrh podán u soudu, který je příslušný v souladu s pravidly nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Informace o pravidlech pro určení soudní příslušnosti lze najít v Evropském soudním atlasu (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/index.htm).

Nezapomeňte, prosím, na poslední straně formulář podepsat a uvést datum.

Pokyny

Na začátku každého oddílu naleznete kódy, které by měly být odpovídajícím způsobem zaneseny do příslušného políčka.

1. Soud

Při rozhodování o výběru příslušného soudu musíte zvážit důvod příslušnosti soudu.

2. Strany a jejich zástupci

V této části musí být uvedeny strany a jejich případní zástupci, a to podle kódů uvedených ve formuláři. Políčko [Identifikační kód] odkazuje na případné zvláštní číslo, které mají právní zástupci v některých členských státech pro účely elektronické komunikace se soudem (viz čl. 7 odst. 6 druhý pododstavec nařízení Rady (ES) č. 1896/2006+). Políčko [Další údaje] může obsahovat jakékoli další informace umožňující identifikovat uvedenou osobu (např. datum narození, postavení dané osoby v dotyčné společnosti). Pokud je stran nebo zástupců více než čtyři, použijte prosím oddíl [11].

3. Odůvodnění příslušnosti soudu

Viz „Důležité informace“ výše.

4. Přeshraniční povaha případu

Abyste mohl(a) využít řízení o evropském platebním rozkazu, musí alespoň dvě políčka v této části odkazovat na různé státy.

5. Bankovní údaje (nepovinné)

V oddíle [5.1] můžete soud informovat o tom, jakým způsobem hodláte zaplatit soudní poplatky. Vezměte prosím na vědomí, že ne všechny způsoby platby uvedené v tomto oddíle mohou být také použitelné u soudu, na který se s tímto návrhem obracíte. Ověřte si, který způsob platby soud přijímá. Za tímto účelem se můžete buď obrátit na dotyčný soud, nebo informace naleznete také na internetových stránkách Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci (<http://ec.europa.eu/civiljustice/>). Zvolíte-li platbu prostřednictvím kreditní karty nebo soudním inkasem z Vašeho účtu, je třeba, abyste v dodatku 1 tohoto formuláře uvedli nezbytné údaje týkající se kreditní karty či bankovního účtu. V oddíle [5.2] můžete uvést, jaký způsob platby si přejete pro platbu ze strany žalovaného. Pokud si přejete platbu bankovním převodem, uveďte prosím potřebné bankovní údaje.

6. Jistina

Tento oddíl musí obsahovat popis jistiny a okolností, které tvoří základ nároku, podle kódů uvedených ve formuláři. Pro každý nárok musíte použít identifikační číslo od 1 do 4. Každý nárok musíte popsat v řádce vedle identifikačního čísla za použití příslušných čísel kódů 1, 2 a 3. Potřebujete-li uvést více informací, použijte prosím oddíl [11]. Políčko [Datum (nebo období)] je určeno například pro datum smlouvy nebo škodné události nebo dobu trvání nájmu.

7. Úrok

Jsou-li požadovány úroky, mělo by to být uvedeno u každého nároku popsaného v oddíle [6] podle kódů uvedených ve formuláři. Kód musí obsahovat jak příslušné číslo (první řada kódů), tak i písmeno (druhá řada kódů). Pokud byla například úroková sazba stanovena smlouvou a vztahuje se vždy na období jednoho roku, uvede se kód 02A. Požaduje-li se úrok za období trvající až do rozhodnutí soudu, poslední políčko [do] se nevyplní. Kód 01 označuje úrokovou sazbu stanovenou zákonem. Kód 02 označuje úrokovou sazbu dohodnutou stranami. Pokud uvedete kód 03 (kapitalizace úroku), měla by být uvedená částka základem pro zbývajících období. Kapitalizací úroků se rozumí situace, kdy se nahromaděné úroky připočtou k jistině a zohlední se při výpočtu dalších úroků. Vezměte prosím na vědomí, že v obchodních transakcích podle směrnice 2000/35/ES ze dne 29. června 2000 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích je výše zákonné úrokové sazby součtem úrokové sazby pro hlavní refinanční operace použité Evropskou centrální bankou během její poslední refinanční operace, provedené před prvním kalendářním dnem daného pololetí („referenční sazba“) a nejméně sedmi procentních bodů. V členských státech, které se neúčastní třetí etapy hospodářské a měnové unie, odpovídá tato referenční sazba rovnocenné úrokové sazbě stanovené na vnitrostátní úrovni (např. národní centrální bankou). V obou případech se referenční sazba platná první kalendářní den daného pololetí použije na období následujících šesti měsíců (viz čl. 3 odst. 1 písm. d) směrnice 2000/35/ES). „Základní sazbou (ECB)“ se rozumí úroková sazba používaná Evropskou centrální bankou pro hlavní refinanční operace.

8. Smluvní pokuty (připadají-li v úvahu).**9. Náklady (připadají-li v úvahu)**

Požaduje-li se náhrada nákladů, musí být tyto náklady popsány za použití kódů uvedených ve formuláři. Políčko [Upřesnění] se vyplní pouze pro kód 02, to znamená, požaduje-li se náhrada jiných než soudních nákladů. Tyto jiné náklady mohou zahrnovat například náklady na zástupce žalobce nebo náklady vzniklé před soudním sporem. Pokud požadujete náhradu soudních poplatků, ale neznáte jejich přesnou výši, zanechte do políčka [Kód] (01), ale políčko [Částka] můžete nechat prázdné; vyplní je soud.

10. Dostupné důkazní prostředky podporující nárok

V této části musí být za pomoci kódů uvedených ve formuláři popsány dostupné důkazní prostředky podporující každý nárok. Do políčka [Popis důkazních prostředků] se zapíše například druh, název, datum nebo referenční číslo dotyčného dokumentu, částka uvedená v dotyčném dokumentu nebo jméno svědka či znalce.

11. Doplnující prohlášení a další informace (v případě potřeby)

Tuto část můžete použít, pokud potřebujete uvést více informací týkajících se kterékoli předcházející části nebo v případě potřeby poskytnout soudu doplňující užitečné informace. Například v případě několika žalovaných odpovědných vždy za určitou část nároku byste v této části měli uvést jednotlivé dlužné částky každého z žalovaných.

Dodatek 1

Zde musíte uvést údaje týkající se Vaší kreditní karty nebo bankovního účtu v případě, že pro platbu soudních poplatků zvolíte kreditní kartu nebo vyslovíte souhlas se soudním inkasem z Vašeho účtu. Vezměte prosím na vědomí, že ne všechny způsoby platby uvedené v tomto oddíle mohou být také použitelné u soudu, na který se s tímto návrhem obracíte. Vezměte prosím na vědomí, že informace uvedené v dodatku 1 nebudou zaslány žalovanému.

Dodatek 2

Zde musíte informovat soud, pokud si nepřejete pokračovat v řízení v případě, že žalovaný Váš nárok popře. Pokud zašlete soudu tuto informaci až po odeslání formuláře návrhu, nezapomeňte uvést spisovou značku soudu. Vezměte prosím na vědomí, že informace uvedené v dodatku 2 nebudou zaslány žalovanému.